

योहन

योहन लिहि कीता चोकोट्ना कबुर

इद पुस्तकुन बारेता गोस्टि

लिहि कीतोना पोरोल: येसु किरिस्तुनोर सिस्यल आय्वल योहन.

लिहि कीता साल: किरिस्तु सकम मोदोडा पिडितगा लिहि किय्वल जर्ता.

मुके गोस्टि: येसुये बगवंतनोर मरि आंदुर. वोरे बगवंतना आत्मा सक्तिते, इद दुनियतुरकुन वूरा पापनल बचि किय्ले, मायनना रूप्ने वातोर आंदुर. सिरिप चोर येसुन पोरो बाव-बक्तिते बरोसा इर्वलिरे, बगवंतल मंवल स्वर्गना सोंदा परंतरे.

इव पोरो वेहता तीर निरुपन किय्ले, लेका सेलेड अचोड मयमतड काम्क कीतोर. नमुनत येतुन आडुर रसतुन दात मार्युस्वल, तीसा आट (38) साल्कनल रोगिते मंवन चोकोट किय्वल, पुटि-गुड्डिन नदुर सिय्वल, सातोर लाजरतुन नेंडुस्वल, सियुड हजर्क मांदितुन जेवुन दोस्वल, सम्दुर्ता येतुन पोरो ताक्वल. अनि “नावा पोरोल सूड्सि आयो बति, इव कामकुन सूड्सि तेर ना पोरो बरोसा इरट. अहन इर्किट्ते बस्केट जीवते स्वर्गना बगवंतन सडा मंदंतिट” इन्जेर बोदा वेहतोर. इव गोस्टिन बारेते इदेनगा लिहि कीसि मंता.

बगवंतना वचन मायनना रूप येत्वल

1 कलि गडे माय्वक मुनेने वचन इंवल्* मत्तोर. बगवंतन सडा वोर वचन इंवल् मत्तोर. वोर वचन बगवंतले आंदुर. ²वोर वचन इंवल् मोदोडले बगवंतन सडा मत्तोर. ³कलिता सम्दोतुन बगवंतल वोर वचंतुन हिंदले गडि कीतोर. वोर सेल्वा उंदि गिर वस्तु गडे माय्मकि. ⁴वोन्गा जीवा मंता. अद जीवा सम्दिरकुन वेड्चि सीता. ⁵वेड्चि सिकटितगा बहंते पारंतयो, अहने पर्जतड दिल्कनगा वोर वेड्चि सीसेर मंतोर. बति बस्केट्के अद वेड्चितुन सिकटि* पिहा परो.

⁶बगवंतल वोरोर मायनन सारि कीतोर. वोना पोरोल बाप्तिस्मा सिय्वल योहन.*

1 पुट 1:1; कीर्ता 45:6; सुबुत 8:22-31; येसा 7:14; 9:6; 40:9-11; मत्ता 1:23; योहा 1:2,14,18; 10:30-33; 16:28; 17:5; 20:28; रोमा 9:5; एपेसि 3:9; पिलिपि 2:6; कोलसि 1:17; 1तिमो 3:16; तीतु 2:13; हेब्रि 1:8-13; 7:3; 13:8; 2पेतु 1:1; 1योहा 1:1-2; 5:7,20; उजगिरि 1:2, 8,17; 2:8; 3:14; 19:13; 21:6; 22:13
3 पुट 1:1,26; कीर्ता 33:6; 102:25; येसा 45:12, 18; योहा 1:10; 5:17-19; 1कोरा 8:6; एपेसि 3:9; कोलसि 1:16-17; हेब्रि 1:2-3,10-12; 3:3-4; उजगिरि 4:11
4 कीर्ता 84:11;

7 अद वेड्चितुन बारेते तना वेह्वल गवतुन केन्चि, सम्दिर वोर वेड्चितुन दात्नोन पोरो बरोसा इरनिर इन्जेर वातोर. ⁸अद वेड्चि सिय्वल योहन आयोर. बति वेड्चितुन दात्नोन बारेते, वेह्वले वातोर वोर, सिरिप गवदारल आंदुर.

* **1:1-2** वचन इंवल्: इत्तेके येसु किरिस्तु इन्जेर अर्तम. * **1:5** बगवंतना सरि-मारग बूले मासि पाप्नड काम्कने निन्चि मंवल दुनिया. * **1:6** वेर अपोस्तुल योहन आयोर.

येसा 42:6-7,16; मत्ता 4:16; लूका 1:78-79; 2:32; योहा 1:8-9; 5:21,26; 8:12; 9:5; 11:25; 12:35,46; 14:6; अपो 26:23; 1कोरा 15:45; एपेसि 5:14; कोलसि 3:4; 1योहा 1:2, 5-7; 5:11; उजगिरि 22:16
5 योबु 24:13-17; सुबुत 1:22, 29-30; योहा 1:10; 3:19-20; 12:36-40; रोमा 1:28; 1कोरा 2:14
6 येसा 40:3-5; मलाकि 3:1; मत्ता 11:10; लूका 1:13,61-63, 76; योहा 1:33; 3:28; अपो 13:24
7 योहा 1:32-34,36; 3:26-36; 5:33-35; अपो 19:4
8 योहा 1:20; 3:28; अपो 19:4

⁹इद दुनियतुरकुन, बोर्ते जीवता सते वेड्चि सीसेर मंतोरो, वोर वासेर मंतोर.

¹⁰वोर वचन इंवल इद दुनियते वातोर. वोना केय्देने बगवंतल सम्दो गडि कियुस्तोर. बति इद दुनियतुर वोर करल बोर आंदुर इंवल वोड्कि किय्मकि. ¹¹वोर तंवुर्गा वातोर, बति वूर इज्जयेल लोकर* वोन वोप्मकि. ¹²तेर बति, बोर-बोर्ते तंवा पोरो बरोसा इर्तेरो, वूर सम्दिरकुन बगवंतनुर मरि-मियड आय्ले अदिकार सीतोर. ¹³आड-माड्सोन मरि-मियड जल्मा आतपिनय मेंदोल अनि नेतुडे वूर जल्मा आय्मकि. बति बगवंतल वूरकुन नेमि कीततुन* हिंदले वोनुर मरि-मियड आतेर.

¹⁴⁻¹⁵वोर वचन मायनल आसि, दर्तुरित पोरो वासि, मा नड्डुम पिस्तोर. बाप्तिस्मा सिख्वल योहन वोर वचंतुन बारेते, “ना पेजेटल बोर्ते वांतोर’ इन्जि वेहतोनो, वोर वेरे आंदुर. वेर नाकुन तेर मोदोडले पिसि मत्ता काड्कि, नाकुन तेर डगुर आंदुर” इन्जेर जोर्ते गवा वेहतोर. वोर वचन माकुन बगवंतना बर्पूर सतेमुन अनि बर्पूर पेर्मता-दयतुन तोहतोर. इद सत अनि पेर्मता-दयतुन सूड्सि, बगवंतना मय्मतुन करि कीतट. बगवंतल तंवोर वोरोरे मंवल मरिन सीता मय्मा इदे आंद. ¹⁶वोना बर्पूर पेर्मता-दयतुन हिंदल, मरट सम्दिर आसिर्वादुन पेजेय आसिर्वाद येच्चेर मंतट. ¹⁷अव बव इत्तेके, मोदोडा आसिर्वाद तंवा इचा तीर पर्जा पिसनिर

⁹ येसा 49:6; योहा 1:4, 7;6:32;12:46; 14:6; 1तेसा 5:4-7; 1योहा 2:8;5:20
¹⁰ मत्ता 11:27; योहा 1:5,18;17:25; अपो 17:24-27; 1कोरा 1:21; 2:8; हेब्रि 1:2-3; 11:3; 1योहा 3:1
¹¹ येसा 53:2-3; मत्ता 15:24; लूका 19:14; 20:13-15; योहा 3:32; अपो 3:25-26;7:51-52; 13:26,46; रोमा 15:8
¹² येसा 56:5; इर 3:19; होसे 1:10; मत्ता 10:40; 12:21;18:5; योहा 1:7; 2:23;3:18;11:52;20:31; अपो 3:16; रोमा 8:14; 2कोरा 6:17-18; गलति 3:26;4:6; कोलसि 2:6; 2पेतु 1:4; 1योहा 3:1,23;5:12-13
¹³ पुट 25:22; मत्ता 3:9; योहा 3:3,5-8;8:33-41; रोमा 9:1-5,7-16; 10:1-3; 1कोरा 3:6; पिलिपि 2:13; तीतु 3:5; याको 1:18; 1पेतु 1:3, 23;2:2; 1योहा 2:28-29; 3:9;4:7;5:1,4,18
¹⁶ योहा 3:34; रोमा 5:2, 17; 1कोरा 1:4-5; एपेसि 1:6-8,23; 2:5-10;3:19;4:7-13; कोलसि 1:19;2:9-10
¹⁷ पुट 22:18; रेंडा 5:1; लूका 1:54-55,68-79; योहा 1:14;5:45;7:19; 8:32;14:6; अपो 7:38; 28:23; रोमा 3:19-26; 5:20-21;6:14;15:8-12; 2कोरा 3:7-10;

इन्जेर बगवंतल मोसेना केय्दे, दर्मता कानुन सीसि मत्तोर. बति इंके, रेंडवा आसिर्वाद येसु किरिस्तुना केय्दे अद कानुंतुन तेर चोकोट्नड पेर्मता-दया अनि सतेम इंवलिकुन सीतोर. ¹⁸बोरे बस्केने बगवंतन सूड्मकि. बति बस्केट बाबोन सडा मंवल* वोरोरे मरि आय्वल, माकुन बगवंतन बारेते वेह्चि तोहतोर.

बाप्तिस्मा सिख्वल योहंता गवा

(मत्तयि 3:1-12; मार्क

1:1-8; लूका 3:1-9,15-17)

¹⁹येरुसलेमनल यूदुल्कनुर अदिकारिर, मोका वेर किरिस्तु मंदर इन्जेर पूसि किय्ले, कटोडलिरकुन अनि लेवियुल्कन* योहंतगा सारि कीतेर. ²⁰ते योहन, “नना

* **1:11** यूदुल्क इन्जेर गिर केयंतोर.

* **1:13** बगवंतल तंवा आत्मा वूर्गा इर्ततुन हिंदल मरि-मियड आतेर. * **1:18** इत्तेके

बाबो बगवंतल अनि मरि येसु वोरोरे इन्जेर अर्तम. * **1:19** लेवियुल्क इंवलिर लेविना

कांदांतुर आंदिर. वीर बगवंतना मंदिरतुन बचि कीसेर, कटोडलिर किय्वलिक काम्कनगा मदत किय्वलिर आंदिर.

गलति 3:10-13, 17; हेब्रि 3:5-6; 8:8-12;9:22;10:4-10;

उजगिरि 5:8-10;7:9-17 — **18** पुट 16:13;18:33;32:28-30;

48:15-16; बह्ति 3:4-6;23:21;33:18-23;34:5-7; इसोब 12:8;

रेंडा 4:12; येहो 5:13-6:2; नाय 6:12-26;13:20-23; सुबुत 8:30;

येसा 6:1-3;40:11; दुक्सा 2:12; येहेज 1:26-28; होसे 12:3-5;

मत्ता 11:27; लूका 10:22;16:22-23; योहा 1:14;6:46;12:41;

14:9;17:6,26; कोलसि 1:15; 1तिमो 1:17;6:16; 1योहा 4:9,

12,20;5:20 — **19** लूका 3:15-18; योहा 10:24; अपो 13:25

20 मत्ता 3:11-12; मार 1:7-8; लूका 3:15-17; योहा 3:28-36

किरिस्तुना आयोन” इन्जेर मकुस्वक वूरकुन गवा वेहतोर. ²¹ अस्के वूर, “ते निमे बोनि आंदि? येलिया* पर्वक्तनि कि?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते, “नना आयोन” इन्जेर इत्तोर. “मन्जे बविसत्ने वांतोर इन्जि वेहतेर वोर पर्वक्तनि कि?” इन्जेर वूर पूसि कीतेर. बति योहन “नना आयोन” इन्जेर वेहतोर. ²² अस्के वूर, “असल निमे बोनि आंदि? माकुन सारि कीतुरकुन ममोट जवब सिया लागर. नी बारेते बतल वेहना इंतियो अद माकुन वेहा” इन्जेर योहंतुन पूसि कीतेर. ²³ ते योहन, “येसया पर्वक्तल मोदोल वेहतपिनय, «बगवंतल* वायन साटि सरि सुद्रि कीम्ट्» इन्जेर बोडि गुटनगा किलिवल लेङ्ना ननय आंदुन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

²⁴⁻²⁵ अस्के सवल्लूक पूसि कियले वातुर्गटल कहितुर परिसयुल्लूक, “निमे किरिस्तुनि आय्वि, येलियनि आय्वि, बविसत्ने वाय्वल पर्वक्तनि गिर आय्वि. ते निमे बद अदिकार्दे बाप्तिस्मा सीसेर मंति?” इन्जेर योहंतुन पूसि कीतेर. ²⁶ ते योहन, “नना येते बाप्तिस्मा सीसेर मंतोन. बति ना पेजेटल वाय्वल मी नडुम मंतोर. मिरट वोन वोड्कि किय्विट. ²⁷ ना पेजेटल वाय्वल नाकुन तेर डगुर सक्तिवंतल आंदुर. वोनड चेपुल्लूकना पटि रेहले गिर नना कामि सियोन*” इन्जेर वेहतोर. ²⁸ इव गट्नड योहन बाप्तिस्मा सीसेर मंतोर अद योर्दन लविडुन

21 रेंडा 18:15-18; मलाकि 4:5; मत्ता 11:14; 16:14; 17:10-12; योहा 1:25; 7:40
23 येसा 40:3-5; मत्ता 3:3; मार 1:3; लूका 1:16-17, 76-79; 3:4-6
26 मत्ता 3:11; मार 1:8; लूका 3:16; योहा 1:10-11; 8:19; 17:25; अपो 1:5; 11:16; 1योहा 3:1
27 मत्ता 3:11; मार 1:7; लूका 3:16; योहा 1:15, 30
28 योहा 3:23; 10:40
29 पुट 22:7-8; बहिर 12:3-13; कटोडा 16:21-22; येसा 53:7, 11; मत्ता 1:21; 20:28; योहा 1:36; 3:16; अपो 8:32; 13:39; 1कोरा 15:3; 2कोरा 5:21; गलति 1:4; 3:13; 1तिमो 2:6; तीतु 2:14; हेब्रि 1:3; 9:28; 1पेतु 1:19; 2:24; 3:18; 1योहा 2:2; 3:5; 4:10; उजगिरि 1:5; 5:6, 8, 12-13; 6:1, 16; 7:9-10, 14, 17; 12:11; 13:8; 14:1, 4, 10; 15:3; 17:14; 19:7, 9; 21:9, 27-22:3
30 योहा 1:15, 27
31 मलाकि 3:1; लूका 1:17
32 मत्ता 3:16; मार 1:10; लूका 3:22
33 मत्ता 3:11; मार 1:7-8; लूका 3:16; योहा 3:5, 34; अपो 1:5; 10:44-47; 11:15-16; 19:2-6; 1कोरा 12:13; तीतु 3:5-6

सिडयिड बाज मंवल बेतनिया इंवल चहरतगा जर्गटड.

येसुये बगवंतनोर मरि इन्जेर वेह्चि तोहवल

²⁹ दुस्रो नेटि योहन तन्गा वाय्वल येसुन सूड्सि,

“इचुला! वेरे दुनियतुरड पापकुन कान्चि वोय्वल बगवंतना गोरे पिला आंदुर. ³⁰ इदेन मुने, ‘ना पेजेटल बोर्ते वांतोर इन्जि वेहतोनो, वोर वेरे आंदुर. वेर नाकुन तेर मोदोडले पिसि मत्ता काड्कि,* नाकुन तेर डगुर आंदुर’ इन्जेर वेन बारेतेन वेह्चि मत्तोन. ³¹ असल वोर बोर आंदुर इंवल नना वोन वोड्कि कीसि मनोन. बति इज्रयेल लोकरकुन वोर तंवा वोड्कि अरुसीनुर इन्जि बाप्तिस्मा सीतोन. ³² अस्केने हाबर कोले मासि, बगवंतना पवित्रा आत्मा उंदि पारेवत दात येसुन पोरो रेय्वल सूड्तोन. ³³ येते बाप्तिस्मा सियले नाकुन सारि कीतोर वोर बगवंतले,

* **1:21** येते बाप्तिस्मा सिय्वल योहंतुन तेर तोत्तोर पर्वक्तल आंदुर. किरिस्तु वायन मुने वोर पर्वक्तल मल्लिस वांतोर इन्जेर यूदुल्लूक बरोसा कीतेर.

* **1:23** बगवंतल: सेलेते पर्बु. * **1:27** वोर बेय डगुर माल्लकल आंदुर. नना वोनोर दासिना आसि मंले गिर कामि सियोन. * **1:30** कलि गडे मायन मोदोले वचंता रूप्ने पिसि मंवल येसु आंदुर.

‘बोन पोरो पवित्रा आत्मा पारेवत दात रेय्सि उद्वल सूडंतियो, वारे लोकुरकुन पवित्रा आत्मते बाप्तिस्मा सिय्वल* आंदुर’ इन्जेर वेहतोर. अहन वेहवक इत्तेके, वोन नना वोड्कि कीसि मनोन. ³⁴इद सम्दो सूड्सिने, ‘वेरे बगवंतनोर मरि आंदुर*’”

इन्जेर बाप्तिस्मा सिय्वल योहन येसुन बारेते गवा वेहतोर.

येसुनुर मोदोडुर सिस्स्यलिर

³⁵दुस्रो नेटि दुपरिता नालुड नेक्नेके योहन अनि वोनुर इविर सिस्स्यलिर गिरे अगने निल्लिस मत्तेर. ³⁶अदे वकत्ते येसु अगटल वीड्सेर मत्तोर. वोन सूड्सि, “इचुला! बगवंतना गोरे पिला” इन्जेर योहन सिस्स्यलिरकुन वेहतोर. ³⁷अद केन्चि वूर इविर सिस्स्यलिर, येसुन पेजेय सोत्तेर. ³⁸ते अस्के वूर तंवा पेजेय वाय्वल सूड्सि, येसु पेजे मल्लिस, “मीकुन बतल पहजे?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर “गुरुजि*! निमे बगा मंदंति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ³⁹ते येसु, “वासि सूडट” इन्जेर इत्तोर. अस्के लग-बग पोद्रेक नालुड नेक्सेर मत्ता. ते वोर मंवल जागतगा सोन्जि, अंटित्क अगन मत्तेर. ⁴⁰योहंता गोस्टि केन्चि येसुन पेजेय सोत्तुर इविर्गटल वोरोना पोरोल आंद्रेयल. वेर सीमोन-पेतुर्तोर तमुर

³⁴ कीर्ता 2:7; 89:26-27; मत्ता 4:3; 17:5; 26:63; 27:40, 43, 54; मार 1:1, 11; लूका 1:35; 3:22; योहा 1:49; 3:16-18, 35-36; 5:23-27; 10:36; 11:27; 19:7; 20:31; रोमा 1:4; 2कोरा 1:19; हेब्रि 1:1-2, 5-6; 7:3; 1योहा 2:23; 3:8; 4:9, 14-15; 5:9-13, 20; उजगिरि 2:18 ³⁶ येसा 65:1-2; योहा 1:29; हेब्रि 12:2; 1पेतु 1:19-20 ³⁷ जेकर्या 8:21; रोमा 10:17; उजगिरि 22:17 ³⁸ योहा 1:49; 3:2; 6:25; 18:4, 7 ³⁹ सुबुत 8:17; मत्ता 11:28-30; लूका 24:29; योहा 1:46; 6:37 ⁴⁰ मत्ता 4:18-22; मार 1:16-20 ⁴¹ कीर्ता 89:20; योहा 1:45; 4:25 ⁴² योहा 21:15-17 ⁴³ येसा 65:1; मत्ता 4:18-21; 9:9; योहा 6:5; 12:21; 14:8 ⁴⁴ मत्ता 10:3; 11:21; योहा 12:21 ⁴⁵ पुट 3:15; 22:18; 49:10; रेंडा 18:18-22; येसा 4:2; 7:14; 9:6; 53:2; मीका 5:2; जेकर्या 6:12; 9:9; मत्ता 2:23; 13:55; 21:11; मार 6:3; 14:67; लूका 2:4; 3:23; 4:22; 24:27, 44; योहा 1:46-48;

आंदुर. ⁴¹वेर आंद्रेयल तंवोर तादल सीमोन-पेतुरतुन बेटे मासि, “दादा! किरिस्तुन* सूड्तोम” इन्जेर वेहतोर. ⁴²अनि वोन येसुनगा पिय्सि वातोर. ते येसु वोन सूड्सि, “निमे योहंतोर* मरि सीमोंति आंदि. बति इडेडल नीकुन केपा* इन्जि केयनिर” इन्जेर इत्तोर. वेन पेतुरु गिर इंतोर.

येसु पिलिपुन अनि नतनियेलतुन केय्वल

⁴³दुस्रो नेटि येसु गलिलया येरियते सोले निर्नय कीतोर. ते नडुम पिलिपुन सूड्सि, “ना सडा वरा” इन्जेर येसु केय्तोर. ⁴⁴वेर पिलिप, आंद्रेयल अनि पेतुरु मुविर्ते बेत्सयिदा चहर्तुर आंदिर. ⁴⁵पिलिप नतनियेलतुन महक्ले सोत्तोर. वोर बेटे माता पेजे, “मोसेना दर्मता कानुंतगा अनि दुसुर पर्वत्तलिर लिहि कीतनगा बोन बारेते लिहि कीतेरो, वोर माकुन बेटे मातोर. वारे नजरेत चहर्तोर योसेप्नोर

* **1:33** पाप्ने ताक्वलिर लोकुरड दिलकुन आत्मा सक्तिते पवित्रा किय्वल इन्जेर अर्तम. * **1:34** बगवंतल नेमि कीतोर वोर.

* **1:38** गुरुजि: सेलेते «रबि». * **1:41** किरिस्तुन: हेब्रि बासते मेसयल इंतोर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि किय्ले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर.

* **1:42** वेर येते बाप्तिस्मा सिय्वल योहन आयोर.

* **1:42** इव रंडुते पोरोल्कना अर्तम बंडा.

5:45-46; 6:42; 18:5, 7; 19:19; 21:2; अपो 2:22; 3:6; 10:38; 22:8; 26:9

मरि येसु आंदुर” इन्जेर पिलिप वेहतोर. ⁴⁶ अद केन्चि नतनियेल, “एहे! नजरेतनल बतय चोकोट्ना पुटरिय?” इन्जेर पिलिपुन पूसि कीतोर. ते “वासि सूडा” इन्जेर पिलिपु इत्तोर. ⁴⁷ ते नतनियेल येसुनगा वासेर मनेके वोन सूड्सि, “इचुलट! वेर करल इज्रयेल जातितोर आंदुर. वेन्गा कपट बतय सेले” इन्जेर वोन बारेते येसु वेहतोर. ⁴⁸ ते नतनियेल, “ना बारेते नीकुन बहन टावा?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु, “पिलिपु, नीकुन केय्वक मुने, निमे अन्जुरि मरत बूड मनेकेन नीकुन सूड्तोन” इन्जेर वेहतोर. ⁴⁹ अस्के नतनियेल, “ये गुरुजि! निमे बगवंतनोर मरिनि अनि इज्रयेल लोकुरोर राजनि आंदि!” इन्जेर जवब सीतोर. ⁵⁰ ते येसु, “नीकुन अन्जुरि मरत बूड मनेकेन सूड्तोन इन्जेर वेहततुन हिंदले, बरोसा इर्सेर मंति कि बतल? इवेन तेर डगुक काम्क सूडंति. ⁵¹ अव बव इत्तेके, हाबर कोले माय्वल, स्वर्गनल बगवंतनुर दूतलिर स्वर्गोर माय्नगा* बूड रेय्वल, वर्वल मिरट सूड्किट. इद सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर.

येतुन आडुर्का रसा किय्वल

2 इद जर्गि रंड रोज्क* आता पेजे, गलिलया येरियता, काना इवल चहर्ते, उंदि मर्मि-पोरोल जर्गा. येसुना अवल अगा मत्ता. ² अव मर्मिनगा येसुन अनि वोनुर सिस्यलिरकुन गिर केय्सि मत्तेर. ते अगा वूर सोत्तेर. ³ अद जेवुंतगा आडुर्का रसा मार्ता. ते अवल, “वूर्गा आडुर रसा मार्ता” इन्जेर येसुन वेहता. ⁴ ते येसु, “नाकुन बारि वेहंति वो? नना बोना आंदुन इवल वोड्कि अरुस्वल

46 योहा 4:29; 7:41-42,52
47 कीर्ता 32:2; रोमा 9:6
48 कीर्ता 139:1-2; येसा 65:24; मत्ता 6:6; योहा 2:25
49 जेपंया 3:15; जेकर्या 9:9; मत्ता 2:2;21:5; 27:11,42; लूका 19:38; योहा 1:34,38
51 पुट 28:12; येहेज 1:1; दानि 7:9-10,13-14; मत्ता 3:16;4:11; 16:13-16,27-28;25:31; 26:24; मार 1:10;14:62; लूका 2:9,13;3:21;22:43, 69;24:4; योहा 3:13-14; 6:47;10:1;14:12;21:18; अपो 1:10-11;7:56; 10:11; 2तेसा 1:7,9; 1तिमो 3:16; हेब्रि 1:14; यूदा; उजगिरि 4:1;19:11
1 योहा 4:46
4 बोदा 3:1; योहा 7:6, 30;8:20;12:23; 13:1;19:26-27
5 पुट 6:22; नाय 13:14; लूका 5:5-6;6:46-49; योहा 15:14; अपो 9:6; हेब्रि 5:9;11:8
6 मार 7:2-5; योहा 3:25; एपेसि 5:26; हेब्रि 9:10
7 2राजा 4:2-6
11 योहा 1:14; 3:2;20:30-31
12 मत्ता 4:13;12:46

वकत अजुन वायोये” इन्जेर अवन वेहतोर. ⁵ अस्के अवल सर्बरेय किय्वलिर सडा, “वोर वेहता तीर कीम्ट” इन्जेर वेहता. ⁶ यूदुल्क सुदुड किय्वल कामुन साटि, अगा नारितड बंडनड सारुड सोरड मत्तड. उंदि उंदि सोरा येडुड-आट बिंदेना येर पियुंदुड. ⁷ येसु, “अव सोरन येते निहट” इन्जेर सर्बरेय किय्वलिरकुन वेहतोर. ते वूर अव सोरड सिगा सिगा निहतेर. ⁸ अस्के येसु, “इडे मिरट! इचुसि मुडुसि जेवुंता इंतजम कियुस्वनगा वोम्ट” इन्जेर वेहतोर. ते वूर वोतेर. ⁹⁻¹⁰ वोर इंतजम कियुस्वल येतल मारिता अद आडुर रसतुन सवद सूड्तोर. अद रसा बगटल वाता अनि बहन तयर आता इवल वूर सर्बरेय किय्वलिरकुन टावा. बति वोर इंतजम कियुस्वन टावा सेले. ते वोर मायनल नोव्रन केय्सि, “दुसुर सन्दिर मोदोल चोकोट्ना रसा* वेडिसि, मांदितुन निसा वर्ता पेजे, चण्डि आडुर रसा वेडियंतेर. बति निमे आक्रि वेरि गिर बेय चोकोट्ना रसा वेड्युसीति” इन्जेर इत्तोर. ¹¹ इहिन येसु गलिलया येरियता काना इवल नाटे अद मय्यता काम कीसि, तंवा सक्तितुन तोहतोर. अदेन साटि वोनुर सिस्यलिर वोन्गा बरोसा इर्तेर.

¹² अद आता पेजे येसु, वोना अवल, तमुक अनि सिस्यलिर मीरे मासि कर्पेर्नहोम इवल चहर्ते सोत्तेर. अनि कहि रोज्क वूर अगन मत्तेर.

* **1:51** माय्नगा रूप्ने वातोर वोर बगवंतनोर मरि. * **2:1** कहि जागड मूद रोज्क इन्जेर मंता.

* **2:9-10** यूदुल्क आडुर्कनल रसा तेंड्सि, वेले रोज्क इर्सि, सोवुसंतेर. अद कलदुन दात मारिता पेजे उंटेर.

येसु मंदिरतगा सोंवल

(मत्तयि 21:12-13; मार्क 11:15-17; लूका 19:45-46)

13-14 यूदुल्कना पस्का इंवल सड करुम वाता. ते येसु येरुसलेम सोत्तोर. अगा येव्ता पेजे, बगवंतना मंदिरतगा येसु सोत्तोर. अद मंदिरता आव्रतगा बलिदान सियले कोंदन, गोरेन अनि पारेवन वोम्बलिर बेपरिदार्क अनि दुस्रो देस्रड कोतन बद्लि कियवलिर गिर अगा उच्चि मत्तेर. 15 अद सूड्सि, येसु नोडेने चाटुन मोडि कीसि गोरेन, कोंदन अनि सम्दिरकुन मंदिरतल पूडि सीतोर. वूर कोतड बद्लि कियवलिरड कोतन रीक्सि, वूरड टेबलकुन उल्टि कीतोर. 16 वूर पारेवड वोम्बलिर सडा येसु, “नावोर बाबोना रोटुन हाटुमुन दात कियमट. इव सम्दिन इगेटल बहिर वोम्ट” इन्जेर वेहतोर.

17 अद सूड्सि, “नीवा रोटुन पर्जा वेले मानि कियना इन्जेर आसा कीता काड्कि, दुसुर नाकुन बेय उल्टा आसेर मंतेर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मंता इन्जि, सिस्यलिर यादि कीतेर.

18 बति यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुनगा वासि, “नीकुन बगवंतल अदिकार सीसि मत्तेके, माकुन उंदि निसनि तोहा?” इन्जेर पूसि कीतेर. 19 ते येसु, “इद मंदिरतुन

16 येसा 56:5-11; इर 7:11; मत्ता 21:13; मार 11:17; लूका 2:49; योहा 5:17; 2पेतु 2:14-15
17 कीर्ता 69:9; 119:139
19 मत्ता 12:40; 26:60-61; 27:40; मार 14:58; 15:29; अपो 2:32; 3:15; रोमा 8:11
21 योहा 1:14; 1कोरा 3:16; 6:19; 2कोरा 6:16; एपेसि 2:20-22; कोलसि 1:19; 2:9; हेब्रि 8:2
22 योहा 12:16; 14:26; 16:4
23 लूका 8:13
2 मत्ता 22:16; योहा 5:36; 9:16, 30-33; 11:47-48; अपो 2:22; 4:16-17; 10:38

उल्टि कीम्ट. तेन नना तिरिसि मूंद रोज्क्ने दोहंतोन” इन्जेर वेहतोर.

20 अद केन्चि यूदुल्क गुल आसि, “इद मंदिरतुन दोहले चालिस सारुड (46) साल्क पियता. निमे मूंद रोज्क्ने दोहा परंतिय?” इन्जेर येसुन इत्तेर. 21 बति येसु तंवा मेंदोडा मंदिरतुन बारेते इद गोस्टि वेहतोर. 22 सिस्यलिर, येसु सासि-नेंङ्ता पेजे, इदेन हेतु कीसि, दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मंवडुन अनि येसु वेहता गोस्टितुन पोरो बरोसा इर्तेर.

माय्ना दिलतगा मंवल येसुन टावा

23 पस्का सड्दड दिवोसकुन रोपो येरुसलेमनगा, वोर येसु कीतड मय्मतड कामकुन सूड्सि, वेलेटिर वोन्गा बरोसा इर्तेर. 24-25 बति येसु वूरकुन नंमकि. बारितेके सम्दिरड दिलकुन तना करि कियवल आता काड्कि, दुसुर बारेते येसुन बोरे गवा वेहा लागो.

निमे उंडे मला जल्मा येता लागर

3 परिसयुल्कना बाज्जोर निकोदेम इंवल यूदुल्कनोर मुके अदिकारि मत्तोर. 2 वोर उंदि रात्ना येलते येसुनगा सोन्जि, “गुरुजि, ‘निमे बगवंतनगटल वातोनि आंदि’ इन्जेर माकुन टावये. बारितेके, निमे कियवलिक मय्मतड काम्क बगवंतना सात सेल्वा बोरे किया

परोर” इन्जेर वेहतोर. ³अस्के येसु, “वोरोर पूना जल्मा येता बीगर, बगवंतना राजनगा ईसा येता परोर. * इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर निकोदेमुन वेहतोर. ⁴अस्के निकोदेम, “बुडियल आतोर मायनल बहन जल्मा येता परनुर? उंडे उंदि जोका अवना पीटे नेड्सि जल्मा येता परनुर कि बतल?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ⁵ते येसु, “वोरोर येते अनि आत्मते जल्मा आया बीगर, बगवंतना राजनगा नेडा परोर. इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ⁶“अवल-बाबो मेंदोडुन जल्मा सिया परंतेर. बति आत्मतुन बगवंतना आत्मा जल्मा सिया परंता. ⁷अदेन साटि, ‘पूना जल्मा येता लागर’ इत्तेके निमे गुल आय्मा. ⁸वडि तनकुन इस्टम वाता अद बाजनल वांता. मिरट अद वडिता आवज केन्जंतिट बति, अद वडि बगटल वांतयो, बेके दांतयो इंवल मीकुन टावा सेले. अहने बगवंतना आत्मते जल्मा आय्वल गिर मंदंता” इन्जेर येसु वेहतोर. ⁹ते निकोदेम, “इद बहन जर्गमड मंदर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ¹⁰अस्के येसु, “इज्रयेल्कनोर डगुर गुरुनि आंदि. इदेन बारेते नीकुन करे मायो कि?” इन्जेर इत्तोर. ¹¹“माकुन करे माता अदेन बारेते अनि सूड्ततुन बारेते वेहंतोम. इद गोस्टि सतेम आंद. बति मावा गवतुन मिरट नम्बिट. ¹²नना मीकुन इद दुनियतड गोस्टिन बारेते वेहनेकेन बरोसा किय्विट. ते स्वर्गनड गोस्टिन बारेते वेहतेके बहन बरोसा कीकिट?” इन्जेर वेहतोर. ¹³“स्वर्गनल रेय्सि वाय्वल स्वर्गनोर मायनल आय्वल नाकुन तपुसि, दुसोर बोरे पोरो स्वर्गनगा सोन्मकि.

3 रेंडा 29:4; इर 5:21; मत्ता 5:18;13:11-16; 16:17; योहा 1:5, 13,51;3:5-6;12:40; 2कोरा 1:19-20;4:4;5:17; गलति 6:15; एपेसि 2:1; तीतु 3:5; याको 1:17-18; 3:17; 1पेतु 1:3,23-25; 1योहा 2:29;3:9;5:1, 18; उजगिरि 3:14
4 1कोरा 1:18;2:14
5 येसा 44:3-4; येहेज 36:25-27; मत्ता 3:11;5:20;18:3; 28:19; मार 16:16; लूका 13:3,24; योहा 1:13; 3:3; अपो 2:38; 3:19; रोमा 8:2; 14:17; 1कोरा 2:12; 6:11; 2कोरा 5:17-18; गलति 6:15; एपेसि 2:4-10;5:26; 2तेसा 2:13-14; तीतु 3:4-7; 1पेतु 1:2; 3:21; 1योहा 2:29;5:1,6-8
6 पुट 6:12; योबु 14:4; 25:4; कीर्ता 51:10; येहेज 11:19-20; 36:26-27; योहा 1:13; रोमा 7:18;8:4-9, 13; 1कोरा 6:17; 15:47-50; 2कोरा 5:17; गलति 5:16-21, 24; एपेसि 2:3; कोलसि 2:11; 1योहा 3:9
7 योहा 3:3; एपेसि 4:22-24; उजगिरि 21:27
8 योबु 37:10-13,16-17, 21-23; कीर्ता 107:25, 29; बोदा 11:4-5; येसा 55:9-13; येहेज 37:9; मार 4:26-29; योहा 1:13; अपो 2:2;4:31; 1कोरा 2:11;12:11; 1योहा 2:29;3:8-9
9 लूका 1:34; योहा 6:52,60
11 येसा 65:2; योहा 1:18;

¹⁴मोसे बोडि गुटनगा पितुडा उंदि तरस कीसि, डडल कटेतगा बहंते लिम-लोम कीतोरो, अहने स्वर्गनोर मायनल आय्वल नाकुन गिर मोड्नगा टाडि किया लागर. ¹⁵अहन कीतेकेन, ना पोरो बरोसा इर्वलिरकुन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. ¹⁶“बगवंतल दुनियतुरकुन बेय लाड कीता काड्कि, तंवोर वोरोरे मंवल मरिन इद दर्तुरितगा सारि कीतोर. वोन पोरो बरोसा इर्वल हर वोरोर नासेडम आय्वक्ने, वूरकुन बस्केट गिर पिस्वल जीवा पुटना इन्जेरेंते इहिन कीतोर. ¹⁷दुनियतेरकुन सिक्सवा वाट्ले बगवंतल वोर मरिन सारि किय्मकि बति, बचि किय्लेने सारि कीतोर.

¹⁸“वोन्गा बरोसा इर्वन सिक्सता तस्वा मनो. बति बरोसा कियोर वोन, बगवंतनोर वोरोरे मंवल मरिन बरोसा किय्वा काड्कि, इदेन मुनेने वोना सिक्सता

* **3:3** ग्रीकु बासतगा, “बगवंतना राज सूडा परोर” इन्जेर मंदंता.

7:16;8:14,28-29,38; 12:49;14:24; 2कोरा 4:4
12 1कोरा 2:7-9;3:1-2; हेब्रि 5:11; 1पेतु 2:1-3
13 रेंडा 30:12; सुबुत 30:4; मार 16:19-20; योहा 1:18;3:31; 6:33,38,42,46,62;13:3;16:28-30;17:5; अपो 2:34;20:28; रोमा 10:6; 1कोरा 15:47; एपेसि 4:9-10 — 14 इसोब 21:7-9; 2राजा 18:4; कीर्ता 22:16; मत्ता 26:54; लूका 18:31-33;24:20, 26-27,44-46; योहा 8:28;12:32-34; अपो 2:23;4:27-28
15 येसा 45:22; मार 16:16; लूका 19:10; योहा 1:12; 3:16,36;5:24;6:40,47;10:28-30;11:25-26;12:44-46; 17:2-3;20:31; अपो 16:30-31; रोमा 6:22-23;10:9-14; गलति 2:16,20; हेब्रि 7:25;10:39; 1योहा 2:25;5:1,11-13,20
16 पुट 22:12; मत्ता 9:13; मार 12:6; लूका 2:14; योहा 1:14, 18,29;3:15,36;6:40;10:28;11:25-26; रोमा 5:8,10;8:32; 2कोरा 5:19-21; एपेसि 2:4; 2तेसा 2:16; 1तिमो 1:15-16; तीतु 3:4; 1योहा 4:9-10,19; उजगिरि 1:5 — 17 लूका 19:10; योहा 1:29;5:45;6:29,40,57;7:29;8:15-16,42;10:36;11:42; 12:47-48;17:3,8;20:21; 1तिमो 2:5-6; 1योहा 2:2;4:14
18 मार 16:16; योहा 1:18;3:36;5:24;6:40,47;20:31; रोमा 5:1;8:1,34; हेब्रि 2:3;12:25; 1योहा 4:9;5:10,12

तस्वा आता. ¹⁹बारितेके वोर दुनियतुर सन्दिर्गा वेङ्चितुन पियिस वातोर. बति लोकुर तम्बड काम्क करबन्ड कीनेके, सिकटिते मंलेने पसंद कीतेर. अद तस्वता कारन इदे आंद. ²⁰करब काम कियवल हर मायनल वेङ्चितुन पसंद कियोर. तंवड करब कामकुन मकुसि इरन साटि, वोर वेङ्चितगा वायोर. ²¹बति सत्ने ताक्वल तंवड काम्क बगवंतना केय्दे जर्सेर मंतड इन्जि, अवेन बहिर तोहले, वेङ्चिते वांतोर” इन्जेर वेहतोर.

येसुन बारेते योहन गवा वेहवल

²²अद आता पेजे, येसु अनि वोनुर सिस्यलिर यूदया येरियतगा सोन्जि, पर्जतुन बाप्तिस्मा सियुसेर, कहि रोज्क अगने मत्तोर. ²³सलिमुन करुम्ना अय्नोन इंवल जागतगा कूब येर मत्ता काङ्कि, अगा योहन बाप्तिस्मा सीसेर मत्तोर. ²⁴ते लोकुर सोन्जि बाप्तिस्मा येच्चेर मत्तेर. इद गट्ना योहन जेलतगा अर्वक मुनेन जर्ता. ²⁵उंदि दिया योहंतुर सिस्यलिरकुन अनि यूदुल्कना जातितोन नड्डुम सुदुड आय्वल रिवजुन बारेते जट-पट लाग्ता. ²⁶ते वूर सिस्यलिर योहंतगा वासि, “गुरुजि! योर्दन लविडुन हंदा बाज, नी सडा बोर्ते मत्तोर अनि निमे वोन बारेते गवा वेह्तियो, वोर इंके बाप्तिस्मा सीसेर मंतोर. सन्दिर् वोन्गन सोन्जेर मंतेर” इन्जेर वेहतेर. ²⁷ते योहन, “स्वर्गनल बगवंतल सीतेकेन तपा बोरे बतय येता परोर. ²⁸‘नना किरिस्तुना आयोन. बति वोन मुने सारि कीतोर वोर कब्रियना आंदुन’ इंवडुन मिरटे गवा मंतिट. ²⁹नमुनतुन मर्मिनगा नोब्रल मुके आंदुर

¹⁹ योहा 8:12; 9:39-41; रोमा 1:32; 2तेसा 2:12; 2पेतु 3:3
²⁰ योबु 24:13-17; सुबुत 1:29; 4:18; योहा 7:7; एपेसि 5:11-13; याको 1:23-25
²¹ कीर्ता 1:1-3; 119:80; 139:23-24; योहा 5:39; गलति 6:8; 1योहा 1:6; 4:15-16; 3योहा 11
²² योहा 3:26; 4:1-3
²⁴ मत्ता 4:12; 14:3
²⁵ योहा 2:6
²⁶ योहा 1:7
²⁷ इसोब 16:9-11; 17:5; इर 1:5; 17:16; आमोस 7:15; मत्ता 21:25; 25:15; मार 11:30-31; 13:34; रोमा 12:6; 1कोरा 2:12-14; 4:7; 15:10; एपेसि 3:7-8; 1तिमो 2:7; हेब्रि 5:4-5; याको 1:17; 1पेतु 4:10-11
²⁸ मलाकि 3:1; योहा 1:20, 23
²⁹ स्वर्ग 5:1; येसा 54:5; येहेज 16:8; होसे 2:19; मत्ता 9:15; योहा 16:24; एपेसि 5:25-27; पिलिपि 2:2; 1योहा 1:4; उजगिरि 19:7-9; 21:9
³⁰ कीर्ता 72:17-19; येसा 9:7; दानि 2:34-35, 44-45; मत्ता 13:31-33; अपो 13:36-37; 1कोरा 3:5; 2कोरा 3:7-11; कोलसि 1:18; हेब्रि 3:2-6; उजगिरि 11:15
³¹ मत्ता 28:18; योहा 1:27; 3:12-13; 5:21-25; 6:33, 51; 8:23; 16:27-28; रोमा 9:5; एपेसि 1:20-21; पिलिपि 2:9-11; 1योहा 4:5; उजगिरि 19:16
³² योहा 1:11; 3:11; 15:15
³⁶ इसोब 32:11; कीर्ता 36:9; 49:19;

इंट. वोरे नोब्रिनोर माल्कल आंदुर. वोर नोब्रन करुम, वोनोर सोप्तल निल्लिस मंले, अनि नोब्रल वेहता तीर कियले, वोन वेले आनंद लागंता. अदे तरिकते नना वेले कुसिते मंतोन. नावा आनंद बर्पु आता. ³⁰बारितेके नाकुन चुडुर-पान वायना अनि वोर येसुन डगुर-पान वायना.

³¹ “स्वर्गनल वातोर वोर सन्दिर्कुन पोरोडोर आंतोर. मरट दर्तुरित पोरोडुर आंदट अनि दर्तुरित पोरो जर्ग्वलिक गोस्टिन बारेतेन वड्कंतट. बोरेय्ते स्वर्गनल वातोरो, वोर सन्दिर्कुन पोरोडोर आंतोर. ³²वोर अगा सूड्ततुन केन्ज्ततुन बारेते गवा वेहंतोर. बति वोना गवतुन बोरे वोपुर. ³³⁻³⁵बगवंतल तंवोर मरिन लाड कीता काङ्कि, सम्दो अदिकार वोना केय्देन हव्लि कीतोर. वोन्गा तंवा आत्मतुन बर्पु सीता काङ्कि, वोर सिरिप बगवंतनडे गोस्टिड वेहंतोर. बोर्ते वोना गवतुन वोपंतोरो वोर, बगवंतन बारेतड येसु वेहतड गोस्टिड सतेम इन्जि तोहंतोर. ³⁶बोर्ते बगवंतनोर मरिन पोरो बरोसा कींतोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. बोर्ते वोन पोरो बरोसा कियोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटो. बति बगवंतना सोड वोन पोरो निल्लिस मंदंता” इन्जेर बाप्तिस्मा सियवल योहन वेहतोर.

कुहितगा येसु वेय्लोन सडा वड्क्वल

4 योहंतुन तेर अदिक सिस्यलिरकुन येसु तयर कीसि, वूरकुन बाप्तिस्मा योहा 1:12; 3:3, 15-16; 5:24; 6:47-54; 8:51; 10:28; रोमा 1:17-18; 5:9; एपेसि 5:6; 1तेसा 1:10; 5:9; 1योहा 3:14-15; 5:10-13; उजगिरि 6:16-17; 21:8
1 योहा 3:22, 26

सीसेर मंतोर इन्जेर परिसयुल्क केन्ज्तेर.
²(करल बतल इत्तेके, येसु बाप्तिस्मा सिय्मकि. बति वोनुर सिस्यलिर सीसेर मत्तेर.) ³इद गोस्टितुन येसु केन्ज्ता पेजे, यूदया येरियतुन सुटि कीसि, गलिलया येरियते सोले पेसितोर.

⁴बति इंके समरया येरियतुन वीड्सि सोंदा लागर. ⁵अहन अद समरया येरियतल वीड्सि सोन्जेर मनेके, याकोब तंवोर मरि योसेपुन सीता, ईसता बोमित करुम मंवल सुकरु इंवल चहरतगा येव्तोर. ⁶अगा याकोब काचुस्ता कुहि मत्ता. लडनल ताक्सेर वाता काड्कि, येसु अविस्ति दुपरिता येलते अद कुहित बगला उच्चि मत्तोर. ⁷⁻⁸अद वकत्ते, वोनुर सिस्यलिर काने येत्ते चहर्ते सोत्तेर. अद गट्कतेन समरया जातिता उंदि वेय्लो येर वोय्ले, कुहितगा वाता. ते येसु, “बायि, नाकुन उंडन साटि येर सीम” इन्जेर अद वेय्लोन तल्क्तोर.

⁹यूदुल्क अनि समरया जातितुर अलग पिसेर मंदिर. अदेन साटि येसुना गोस्टि केन्चि अद वेय्लो गुल आसि, “येया! निमे यूदुल्कना जातितोनि आंदि. नना समरया जातितोना आंदुन. उंले येर सीम इन्जि, नाकुन बहन तल्कंति?” इन्जेर येसुन इत्ता. ¹⁰अद केन्चि येसु, “‘उंले येर सीम’ इन्जेर तल्क्वन बारेतेन आयि अनि बगवंतना वरमुन बारेतेन आयि नीकुन टावा सेले. इव टावा मन्मड इत्तेके, निमेय उल्टा अदेन नाकुन तल्क्दि अनि नीकुन जीवा वाले येर सींदुन” इन्जेर तान सडा वेहतोर. ¹¹अस्के अद वेय्लो, “साब! निहगा येर चेंदि किय्ले पोहरय आयि नोडेय आयि सेले. इद कुहि बेय कोल मंता. अद

2 अपो 10:48;
 1कोरा 1:13-17
 5 पुट 33:19;
 48:22; येहो 24:32
 6 हेब्रि 4:15
 9 राजा 17:24-41;
 योहा 8:48; अपो 10:28
 10 बहिर 17:6;
 कीर्ता 36:8-9; 46:4;
 येसा 12:3; 35:6; 42:6;
 43:20; 44:3; 49:6-8, 10;
 55:1-3, 6-9; इर 2:13;
 जेकर्या 13:1; 14:8;
 लूका 11:13; 18:13-14;
 योहा 3:16; 4:14, 25-26;
 6:35, 51; 7:37-39;
 रोमा 8:32; 1कोरा 10:4;
 उजगिरि 7:17;
 21:6; 22:1-2, 17
 14 येसा 49:10;
 योहा 6:35, 58; 7:38-39;
 10:10; 11:26; रोमा 6:23;
 8:16-17; 2कोरा 1:22;
 एपेसि 1:13-14;
 4:30; 1पेतु 1:22;
 1योहा 5:20; उजगिरि 7:16
 15 कीर्ता 4:6; योहा 6:26,
 34; 17:2-3; रोमा 6:23; 8:5
 16 योहा 4:18; हेब्रि 4:13
 19 मत्ता 21:11;
 लूका 7:16, 39; 24:19;
 योहा 6:14; 7:40; 9:17
 20 पुट 12:6-7;
 33:18-20; रेंडा 11:29;
 12:5-11; 27:12

जीवा वाले येर नीकुन बगटल पुटर?
¹²मा तोत्तोर बाबो याकोब इद कुहि माकुन सीतोर. इद कुहिता येर तना, तंवुर मर्क उटेर अनि वूरड पियड-काल्क गिर उट्टड. निमे याकोबुन तेर डगुनि कि बतल?” इन्जेर येसुन पूसि कीता. ¹³ते येसु, “इद येर उंवल हर वोरोर उंडे वट्कंतोर. ¹⁴बति नना सिय्वल येर उंवन बस्केट्के वट्का वसो. नना सिय्वल येर बस्केट जीवते मंदन साटि, वोन रोपो बस्केट गिर पोड्सेर मंवल जलत दात मंदंता” इन्जेर वेहतोर.

¹⁵ते अद वेय्लो, “साब! बस्केट येर वट्क्वक्ने अनि चेंदि किय्ले वाय्वक्ने, अद येर नाकुन सीम” इन्जेर येसुन तल्क्ता. ¹⁶अस्के येसु, “निमे सोन्जि, नी माड्सोन केय्सि, तरा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁷ते अद वेय्लो, “नाकुन माड्सो सेलोर” इन्जेर वेहता. अद केन्चि येसु, “हो करले, ¹⁸मोदोल नीकुन सिय्विर माड्सुर मत्तेर. इंके नी सडा मंतोर वोर, नीवोर माड्सो आयोर. बायि, निमे मत्ता अदेन करल वेह्ति” इन्जेर अद वेय्लोन इत्तोर.

¹⁹अस्के अद वेय्लो, “साब! निमे पर्वक्तनि आंदि इन्जेर सम्जे मासेर मंतोन. ²⁰ते नाकुन इद गोस्टि वेहा: ममोट इद गेराजिम गुटत पोरो पार्तना-विंति कींतोम. इगेने मा तोत्तुर गिर पार्तना-विंति कीतेर. बति मी यूदुल्क सिरिप येरुसलेमे करल पार्तना-विंति किय्वल जागा इन्जेर बारि वेहंतिट?” इन्जेर येसुन सडा इत्ता. ²¹⁻²³ते येसु, “बायि! बोना पार्तना-विंति कींतिट इंवल, मी समरयतुरकुन टावा सेले. बति बोना पार्तना-विंति कींतोम इंवल माकुन टावा. बारितेके मा

यूदुल्कनगटले बचे मायवल कार्या वायवल मंता. अद वकत्ने इद गुटत पोरोन आयि, येरुसलेमनगन आयि, मिरट बाबो बगवंतना पार्तना-विंति किय्विट. बति करल पार्तना-विंति किय्वलिर तम्वा आत्मतगा सत्ने पार्तना-विंति कीतेर. अद वकत इंके वासिन मंता. इद नना वेहता गोस्टित पोरो बरोसा इरा. तनकुन पार्तना-विंति किय्वलिर आतुर मंदना इन्जेर, बाबो बगवंतल सूड्सेर मंतोर. ²⁴ बगवंतल आत्मा रूप्ने मंवल आता काड्कि, पार्तना-विंति किय्वलिर तम्वा आत्मतगा सत्ने वोना पार्तना-विंति कियना” इन्जेर अद वेय्लोन वेहतोर. ²⁵ अस्के अद वेय्लो, “किरिस्तु* वांतोर इंवल नाकुन टावा. वोर वाता पेजे, सम्दिरकुन सम्दो कुला कुला वेहंतोर बेरे” इन्जेर येसुन वेहता. ²⁶ ते, “ननय वोना आंदुन” इन्जेर येसु तान वेहतोर.

²⁷ अदे वकत्ने वोनुर सिस्स्यलिर अगा वातेर. वोर येसु उंदि वेय्लोन सडा वड्क्वल सूड्सि, बेय गुल आतेर. बति, «नीकुन बतल पहेजे?» इन्जेर अद वेय्लोने आयि, «निमे अद वेय्लोन सडा बारि वड्क्ति?» इन्जेर वोर येसुने आयि, वूर्गटल वोरोर गिर पूसि किय्मकि.

²⁸ अद वेय्लो बुड्डितुन अगने सुटि कीसि, चहर्ते सोत्ता. ²⁹ अनि पर्जतुन सडा, “इंके वेरि नना कीता सम्दोतुन बारेते वेहतोर. वोर मायनल मोका किरिस्तु आंदुरेय बतलो? मिरट वासि सूडट” इन्जेर वेहता.

24 1समु 16:7;
कीर्ता 50:23; 51:17;
66:18; येसा 57:15;
मत्ता 15:8-9;
2कोरा 1:12; 3:17;
पिलिपि 3:3; 1तिमो 1:17
25 दानि 9:24-26;
मत्ता 1:16; योहा 1:41-42,
49; 4:29, 42
27 लूका 7:39
32 योबु 23:12;
कीर्ता 119:103;
सुबुत 18:20;
इर 15:16; योहा 4:34
34 योबु 23:12;
कीर्ता 40:8; येसा 61:1-3;
मत्ता 26:39; लूका 15:10;
19:10; योहा 4:32; 5:30,
36; 6:33, 38; 17:4; 19:30;
अपो 20:35; हेब्रि 12:2
35 मत्ता 9:37-38;
लूका 10:2-3
36 रोमा 1:13;
2तिमो 4:7-8;
याको 5:19-20
37 मीका 6:15
38 योहा 1:7

³⁰ ते वूर चहर्तल पेसिसि येसु मंवल जागतगा वासेर मत्तेर.

³¹ अद गट्कते वूर सिस्स्यलिर, “गुरुजि! जरतेर तिन” इन्जेर येसुन जुल्मा कीतेर. ³² बति येसु, “मीकुन टावा सेले अद चंदि तिंदन साटि, नहगा मंता” इन्जेर वेहतोर. ³³ ते सिस्स्यलिर, “गुरुजिन तिंदन साटि, बोरे चंदि ततेरेय बतलो?” इन्जेर तम्वा तमा इत्तेर. ³⁴ अस्के येसु, “नाकुन सारि कीतोर बगवंतना इचा पिप्सि ताक्वल अनि वोना कामुन बर्पूर किय्वले नावा चंदि आसि मंता. ³⁵ नमुनतुन मिरट, ‘वावटे विजा वीत्ता पेजे, उंडे नालुड महिनने पंटा कोयले वांता’ इतिट. बति बहुक्नेके सूडट. इंके अद पंटा कोयलेन तयर मंता*” इन्जेर मीकुन वेहचेर मंतोन. ³⁶ “पंटा कोयवलिरकुन इंके बूति पुट्सेरेन मंता. बस्केट पिस्वल जीवतगा लोकरकुन तर्वले, अद पंटा कोयवलिरकुन पुट्वल पंडि. इदेन हिंदल, विजा वीत्वलिर अनि पंटा कोयवलिर आनंद्ने मंदा परंतेर. ³⁷ ‘विजा वीत्वल वोरोर अनि पंटा कोयवल उंडे वोरोर’ इंवल सास्तुर करल आंद. ³⁸ मिरट कस्टम कीसि वीत्मकि अद पंटा कोयले, मीकुन सारि कीतोन.

* 4:25 किरिस्तु: हेब्रि बासते मेसयल इतेर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि किय्ले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर. * 4:35 लोकरकुन बगवंतना चर्नते तर्वल पंटा. बहन इत्तेके समरया जातितुर वेलेटिर येसुनगा वासेर मत्तेर. वूरकुन बगवंतना सरि-मारगुन बारेते वेहवले काने आसि मंता इत्तोर.

अद विजा वीत्ले दुसुर कस्टम कीतेर.
वूरा कस्टमना पंडितुन मिरट येच्चेर मंतिट”
इन्जेर इत्तोर.

39 “नना कीता सम्दोतुन बारेते, नना
वेहवक मनेकेन नाकुन वेहतोर” इन्जेर
अद वेयलो वेहता. ते अद गवतुन पिप्सि,
समरया येरियता चहर्तुर वेलेटिर लोकर
येसुन पोरो बरोसा इर्तेर. 40 वूर समरयतुर
वोन्गा वासि, “गुरुजि! निमे महगा
वासि, मंदय लागर” इन्जेर जुल्मा
कीतेर. ते येसु वूर्गा रंड रोज्क मत्तोर.
41 येसु वेहतड गोस्टिड कुद केन्चि, उंडे
वेलेटिर बक्तलिर आतेर. 42 “निमे वेहता
गोस्टि पिप्सिन आयो बति, ममोट वोनड
गोस्टिड कुद केन्चि, वेरे दुनियतुन बचि
किय्वल किरिस्तु इन्जेर करि कीसि,
नम्तोम” इन्जि वेय्लोन वेहतेर.

येसु अदिकारिनोर मरिन चोकोट किय्वल

(मत्तयि 8:5-13; लूका 7:1-10)

43 रंड रोज्क आता पेजे, येसु गलिलया
येरियते सोंले पेसितोर. 44 (अस्के येसु,
«पर्वक्तन तंवा सोंता येरियतगा मान पुटो»
इन्जेर मुनेने वेह्चि मत्तोर.) 45 तेर बति
वोर गलिलया येव्ता पेजे, अगटुर
लोकर चोकोट मान सीसि, वोन करुम
कीतेर. बारितेके पस्का सड जर्गेके,
वूर येरुसलेमना सोन्जि मत्तेर अनि येसु
कीतड मय्मतड काम्क सूड्सि मत्तेर.
46 अहन सोनेके सोनेके, इदेन मुने येतुन
आडुक्ना रसत दात मार्युसीतोर अद,
गलिलयता काना चहर्दे येव्तेर. कपेर्नहोम
इंवल चहर्ते राजनोर वोरोर अदिकारि

39 योहा 4:5,29
41 1कोरा 2:4-5
42 योहा 1:29;
2कोरा 5:19; 1योहा 4:14
44 मत्ता 13:57;
मार 6:4; लूका 4:24
45 योहा 2:13-16,23
48 दानि 4:2;
योहा 20:29; अपो 2:22;
1कोरा 1:22; हेब्रि 2:4
50 मत्ता 8:13;
लूका 17:14
1 बहिर 23:14-17;
34:23; कटोडा 23:2-4;
रेंडा 16:16
2 नेहे 3:1; 12:39

मत्तोर. वोनोर मरि बेमरिते सानल मींड्सि
मत्तोर. 47 ते वोर अदिकारि, यूदयतल
गलिलया येरियते येसु वातोर इन्जेर
केन्चि, येसुनगा सोत्तोर. अनि, “ना मरि
बेमरिते सानल मींड्सि मत्तोर. निमे वासि,
चोकोट कियय लागर” इन्जेर येसुन
विनंति कीतोर. 48 ते येसु, “चमत्कार्क
अनि मय्मतड काम्क सूडा बीगर, ना पोरो
बरोसा किय्विट सेलेय?” इन्जेर इत्तोर.
49 तेर बति वोर अदिकारि, “पर्बु! ना
मरिना परन सोंवक मनेकेन वरा” इन्जेर
इत्तोर. 50 अस्के, “निमे रोन सोन. नी मरि
पिसंतोर” इन्जेर येसु वेहतोर. ते वोर
अदिकारि, येसुना गोस्टित पोरो बरोसा
इर्सि पेसितोर. 51 वोर अहन सरिय सोन्जेर
मनेकेन, वोनुर सेव्कलिर मुनेत्क वासि,
“नीवोर मरि चोकोट आतोर” इन्जेर
वेहतेर. 52 ते वोर अदिकारि, “बद वक्तने
चोकोट आतोर?” इन्जेर सेव्कलिरकुन
पूसि कीतोर. अस्के वूर, “निने दुपरि उंदि
नेक्नेके, चोकोट आतोर” इन्जेर वेहतेर.
53 बरोबर अदे वक्तने येसु तनकुन,
«नीवोर मरि पिसंतोर्» इंवल गोस्टि
वेहतोर इन्जेर सम्जे मासि, वोर अदिकारि
अनि वोना रोटुर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर.
54 यूदया येरियतल गलिलया वासि, येसु
कीता रेंडवा मय्मता काम इद आंद.

**केय-काल्क अर्सि
सोत्तोन चोकोट किय्वल**

5 अद आता पेजे, यूदुल्कना उंदि सड
करुम वाता काड्कि, येसु येरुसलेम
नगुडे, वर्सि सोत्तोर. 2 येरुसलेमना गोरेना
पाटक इंवल जागतुन करुम हेब्रि बासते

बेतेस्ता इंवल कोनेर मत्ता. अद कोनेरतगा सियुड मंडोप्क मत्तड. ³⁻⁴*[अद कोनेरतगा कहि येलने बगवंतनोर दूतल रेय्सि येतुन हालि कींदुर. अस्के बोर मुने रेयंतोरो वोर बातल बेमरि मत्तेके गिर चोकोट आंदुर.] अव मंडोप्कनगा गुड्डिर, लेड्डल-तुड्डलिर अनि केय-काल्क अर्सि सोत्तुर, सन्दि तीक्नड बेमरिड वालिर जागा पिय्सि मंदिर. ⁵वूर रोपो तीसा आट (38) साल्कनल बेमरिते मंवल वोरोर मायनल मत्तोर. ⁶वोर मायनल येसु सूड्सि, वेले साल्कनल बेमरिते मंतोर इंवल करि कीसि, “चोकोट आयना इंति कि?” इन्जेर वोन पूसि कीतोर. ⁷ते वोर मायनल, “पर्बु! अद कोनेर्ता येर हाले मानेके, नाकुन अगा रेहवलिर बोरे सेलुर. अदेन साटि नना रेयले वानेकेते, नाकुन तेर मुनेन दुसोर बोर्तेर अगा रेयंतोर” इन्जेर जवब सीतोर. ⁸अस्के येसु, “तेदा! अनि नीवा चाप्रतुन पिय्सि रोन सोन” इन्जेर इत्तोर. ⁹अहन इत्ता

5 मार 9:21; लूका 8:43; 13:16; अपो 3:2
6 लूका 18:41; हेब्रि 4:13,15
7 रेडा 32:36; कीर्ता 72:12; 142:4; 1कोरा 9:24; 2कोरा 1:8-10
8 मत्ता 9:6; मार 2:11; लूका 5:24
9 योहा 9:14; अपो 3:7-8
10 नेहे 13:15-21; इर 17:21; लूका 6:2; 13:14; योहा 9:16
11 मार 2:9-11
14 कटोडा 26:23-24,27; नेहे 9:28; कीर्ता 27:6; 118:18; येसा 38:20; योहा 5:5;8:11

बरोबर, वोर चोकोट आसि, तंवा चाप्रतुन पिय्सि ताक्सेर सोत्तोर.

इद गटना यूदुल्कना आरम्ना दिवोसुन नेटि जर्ता. ¹⁰ते यूदुल्कनुर अदिकारिर, “नीवा चाप्रा पिय्सि ताक्वल, नेंड आरम्ना दिवोस आता काड्कि, दर्मता कानुंतुन उल्टा ताक्तप आंता” इन्जेर चोकोट आतोन सडा इत्तेर. ¹¹बति वोर, “नाकुन चोकोट कियवल, ‘नीवा चाप्रा पिय्सि सोन इत्तोर’” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ¹²ते वूर, “‘नीकुन चाप्रा पिय्सि सोन’ इन्जेर बोर वेहतोर?” इन्जि पूसि कीतेर. ¹³बति वोर वेहा पर्मकि. बारितेके अगा वेले मांदि मत्तेर अनि येसु मांदितगा मिस्डे मासि सोत्तोर. ¹⁴अद आता पेजे येसु, वोन मंदिर्ता आव्रतगा सूड्सि, “इचुला केन्जा! निमे चोकोट आति. उंडे वेले दुक्सा वाय्वक्ने मंले, पाप्नड काम्क किय्मा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁵अस्के, वोर मायनल

* 5:3-4 तोलेतड कहितड ग्रीकु ग्रंत्कनगा इव गोस्टिड सेलेड.

यूदुल्कनुर अदिकारिर्गा सोन्जि, “नाकुन चोकोट कियवल येसु आंदुर” इन्जेर वेहतोर.

¹⁶ येसु आरम्ना दिवोसुन नेटि ईतड काम्क कीततुन हिंदल, वूर यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन दुक्सा सियवल मोदोल कीतेर. ¹⁷ बति येसु, “ना बाबो हर गट्का काम कीसेर मत्ता काङ्कि, नना गिर काम कीसेर मंतोन” इन्जेर वेहतोर. ¹⁸ इद कारंतुन हिंदल, यूदुल्कनुर अदिकारिर, “वेर सिरिप आरम्ना दिवोस्मा मा नेकितुन बहके माय्वले आय्वा, बगवंतन तंवोर बाबो इन्जेर वेह्चि, तनकुन बगवंतन बरोबर बडि कीसेर मंतोर” इन्जि, इव रंड कारनकुन हिंदल, येसुन जकना इन्जेर वूर निर्नय कीतेर.

बगवंतना अदिकार येसुनगा मंता

¹⁹ ते येसु इहिन पोडि कीसि वेहतोर: “इद सतेम आंद. बगवंतनोर मरि तंवा तना बतय किया परोर. बाबो बतल कींतोरो, सिरिप अदेने सूड्सि मरि कींतोर. बाबो बगवंतल बतड बहन कींतोरो, अवेन मरि अह्ने कींतोर. ²⁰ बाबो मरिन लाड कीता काङ्कि, तना कियवलिक सम्दो कामकुन मरिन तोह्चेर मंतोर. उंडे वेले डगुक काम्क मुने बविसत्ने मरिन सडा बाबो कियुस्वल सूड्सि, बेय गुल आकिट. ²¹ बाबो सातुरकुन बहन नेंडुसंतोरो, अह्ने मरि गिर तना नेमि कीतुरकुन पिसुसंतोर. ²² बाबो बोने तस्वा कियोर. बति तस्वा

¹⁷ योहा 9:4; 14:10; कोलसि 1:16; हेब्रि 1:3
¹⁸ जेकर्या 13:7; योहा 5:16,23; 7:1; 8:58; 10:30,33; 19:7; पिलिपि 2:6; उजगिरि 22:1
¹⁹ कीर्ता 50:6; 138:3; येसा 45:24; लूका 21:15; योहा 3:3; 5:21,24-26, 28-30; 8:28; 9:4; 10:18; 11:25-26; 12:49; 14:10, 16-23; रोमा 6:4; 8:11; 1कोरा 15:12; 2कोरा 12:9-10; एपेसि 1:18-19; 2:5; 3:16; पिलिपि 3:21; 4:13; उजगिरि 2:23
²⁰ मत्ता 3:17; योहा 3:35
²¹ रेंडा 32:39; लूका 7:14-15; 8:54-55; योहा 11:25,43-44; 17:2; अपो 26:8; रोमा 4:17-19; 8:11
²² कीर्ता 9:7-8; 96:13; 98:9; बोदा 11:9; मत्ता 16:27; 28:18; योहा 5:27; 9:39; 17:2; अपो 10:42; 17:31; रोमा 2:16; 14:10-12; 2कोरा 5:10; 2तेसा 1:7-10; 2तिमो 4:1; 1पेतु 4:5; उजगिरि 20:11-12
²³ इर 17:5-7; मत्ता 11:27; लूका 10:16; 12:8-9; योहा 15:23-24; 1कोरा 10:31; एपेसि 6:24; 1तेसा 3:11-13; 2तेसा 2:16-17; तीतु 3:4-6; हेब्रि 1:6; 2पेतु 3:18; 1योहा 2:23; 2योहा 9
²⁴ मार 16:16; योहा 3:16,18,36; 6:40,

कियले बर्पुर अदिकार तंवोर मरिन सीतोर. ²³ तनकुन बहंते सम्दिर मानि कींतोरो, अह्ने मरिन गिर मानि कियना इन्जेरेन, अद अदिकार मरिना केय्दे बगवंतल सीतोर. बोरे आयि मरिन मानि कियवेके, मरिन सारि कीतोर बाबोन गिर मानि कीता लेकतगा वायोर. ²⁴ नावा गोस्टि केन्चि, नाकुन सारि कीतोनगा बरोसा इर्वन, बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. आतोन पापकुन हिंदल, वाय्वल सिक्सा तपंता. मरंतल तप्सि, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता.

²⁵ “इद सतेम आंद. सानलिर बगवंतनोर मरिना गोस्टि केन्ज्वल वकत वासेर मंता. अद इंके वासिन मंता. अद गोस्टि केन्चि, ताक्वलिर बस्केट पिसंतोर. ²⁶ बहंते बगवंतल जीवतोर माल्कल आंदुरो, अह्ने बस्केट पिस्वल जीवतुन सियवल अदिकार मरिन सीतोर. ²⁷ चोर मरि स्वर्गोर माय्नल आता काङ्कि, लोकुरकुन तस्वा कियवल अदिकार बाबो वोन सीतोर. ²⁸ मिरट गुल आय्मट! उंदि वकत वासेर मंता. अद वकत्ने वीच्क्नगा मंवलिर् सानलिर सम्दिर गिर बगवंतनोर मरिना गोस्टि केन्चि, नेंड्सि

47; 8:51; 10:27-30; 11:26; 12:44; 20:31; रोमा 8:1, 16-17, 28-30, 33-34; 10:11-13; 1तेसा 5:9; 2तेसा 2:13-14; 1पेतु 1:5,21; 1योहा 3:14; 5:1,11-13 ²⁵ लूका 15:24; योहा 4:23; 5:28; 8:47; एपेसि 2:5; 5:14; उजगिरि 3:1
²⁶ बह्ति 3:14; इर 10:10; योहा 1:4; 11:26; 17:2-3
²⁷ योहा 5:22; अपो 10:42; 17:31 ²⁸ योबु 19:25-26; येसा 26:19; योहा 6:39-40; 1कोरा 15:42-54; 1तेसा 4:14-17; उजगिरि 20:12

बहिर वांतेर. ²⁹नेंइसि बहिर वातुर सन्दिरकुन वोर मरि तस्वा कीसि, वूर्गटल पुनेवंतलिरकुन बस्केट पिस्वल जीवा सींतोर अनि पापेस्तलिरकुन सिक्सा वाटंतोर. ³⁰अद तस्वा नावा इचतुन पिप्सि आयो बति, नाकुन सारि कीतोना इचतुन पिप्सिन कींतोन. नावा नना बतय किया परोन. बाबल नाकुन वेहता तीरे, लोकुरकुन नायदा तस्वा कींतोन. नना कियवल तस्वा नायदा आंद.

येसुन बारेतड गवड

³¹“मोका ना बारेते ननय गवा वेहकते, नावा गवतुन करल इन्जेर वोपुर. ³²ना बारेते गवा वेहले वोरोर मंतोर. वोर वेहवल गवा सतेम इन्जेर नाकुन टावा.

³³“मिरट योहंतगा कहितुरकुन रोह्तिट. वोना गवा सतेमे आंद. ³⁴⁻³⁵योहन डिवेत दात पोच्चेर वेड्चि सीसेर मत्तोर. मिरट वोना वेड्चिते जुलुक वेरि, बेय आनंद्ने मत्तिट. मिरट बचे मायना इन्जेरेन इव गोस्टिड वेहचेर मंतोन.

“बति नाकुन नरिमन्कना गवा जुरत सेले. ³⁶बारितेके योहंतुन तेर डगुर गवा नहगा मंता. अद बतल इत्तेके: नना कीतड मय्मतड काम्क. इव कामकुन बगवंतल नाकुन कीम इन्जेर हव्लि कीतोर. इवे नाकुन बाबो सारि कीतोर इन्जेर निरुपन

²⁹ दानि 12:2-3; मत्ता 25:31-46; लूका 14:14; अपो 24:15; रोमा 2:6-10; गलति 6:8-10; 1तिमो 6:18
³⁰ पुट 18:25; कीर्ता 40:7-8; येसा 11:3-4; होसे 10:7-10; मत्ता 26:39; योहा 4:34;5:19; 6:38;8:15-16,28; 14:10; रोमा 15:3
³¹ सुबुत 27:2
³⁶ मत्ता 11:4; योहा 2:23; 3:2,17;9:30-33;10:25, 37-38;15:24; 1योहा 5:9
³⁷ मत्ता 3:17; योहा 1:18; 8:18; 1तिमो 1:17; 6:16; 1योहा 4:12,20
³⁸ 1योहा 2:14
³⁹ रेंडा 11:18-20; 18:15,18;32:47; येहो 1:8; कीर्ता 16:11; 36:9;119:11,97-99; सुबुत 6:23;8:33-34; येसा 34:16; इर 8:9; मत्ता 22:29; मार 12:10; लूका 16:31;24:27,44; योहा 1:45;5:32,36,46; 7:52; अपो 8:32-35; 13:27;17:11;26:22-23, 27; रोमा 1:2;3:2; 2तिमो 3:14-17; 1पेतु 1:10-11; 2पेतु 1:19-21; उजगिरि 19:10
⁴⁰ येसा 49:7;50:2; मत्ता 23:37; योहा 1:11; 3:19;6:27,37;8:45-46; 1योहा 5:11-13

कींतड. ³⁷वोरे बाबो ना बारेते इद गवा वेहचेर मंतोर. बति मिरट बस्केन वोना वचन केन्ज्मकि अनि बस्केन वोना रूप सूड्मकि. ³⁸सारि कियवन पोरो मिरट बरोसा इर्वा काड्कि, वोना बोदा मीवड दिल्वनगा मनो. ³⁹बस्केट पिस्वल जीवा दर्मा-ग्रंत्नगा पुटंता इन्जेर सोन्च कीसि, मिरट चोकोटे महकंतिट. बति अवे वचन्क ना बारेते गवा वेहचेर मंतड. ⁴⁰तेर बति मिरट अद बस्केट पिस्वल जीवतुन साटि नहगा वायले वोप्विट.

⁴¹“नाकुन मायनलिर सियवल डगुर-पान लागो. ⁴²बारितेके मिरट बगवंतन पेर्मा किय्विट इवल नाकुन टावये. ⁴³नना नावोर बाबोना पोरोडे वातोन. नाकुन मिरट वोप्मकि. बति उंडे बोरे तंवा पोरोडे तनय वातेके, वोन मिरट आनंद्ने वोपंतिट. ⁴⁴मीकुन दुसुर डगुर-पान सियवल इस्टम बति, वोरोरे मंवल बगवंतल सियवल डगुर-पांदुन साटि कोसिद किय्विट. ते ना पोरो बहन बरोसा इरा पर्किट? ⁴⁵नना बाबोनगा मी पोरो पिरदि कींतोन बतलो इन्जेर सोन्च किय्मट. बति दर्मता कानुंतुन

⁴¹ योहा 7:18 — ⁴³ मत्ता 24:5; योहा 6:38;8:28-29;10:25; 17:4-6; हेब्रि 5:4-5 ⁴⁴ 1समु 2:30; 2जर्ता 6:8; मत्ता 23:5; 25:21-23; लूका 19:17; योहा 12:43; रोमा 2:7,10,29;8:7-8; 1कोरा 4:5; पिलिपि 2:3; 1पेतु 1:7 ⁴⁵ योहा 9:28-29; रोमा 3:19-20

लिहि कीतोर मोसे पर्वक्तन पोरो मिरट आसा इर्तिट. वोर मोसेय मी पोरो पिरदि कींतोर. ⁴⁶वोर मोसे ना बारेते लिहि कीता काड्कि, मिरट मोका वोन बरोसा कींदिट्ते, नाकुन गिर बरोसा कींदिट. ⁴⁷बति मोसे लिहि कीता दर्मता कानुंतड गोस्टिने मिरट नम्बिट्ते, नावड गोस्टिन बहन नमा पर्किट?” इन्जेर यूदुल्कनुर अदिकारकुन वेहतोर.

येसु सियुड हजर्क मांदितुन जेवुन दोस्वल

(मत्तयि 14:13-21; मार्क

6:30-44; लूका 9:10-17)

6 अद आता पेजे, येसु गलिलया सम्दुर्तुन* हंदा बाज्नेके, तंवुर सिस्वलिर सडा सोत्तोर. ²बेमरि वालिरकुन येसु चोकोट कीतड मय्मतड काम्कुन सूड्सि, वेलेटिर मांदि वोन पेजेय वासेर मत्तेर. ³ते येसु गुटा तेर्गिर्, तंवुर सिस्वलिर तोडो उद्तोर. ⁴अव दिवोस्वनगा यूदुल्कना पस्का सड करुम वासि मत्ता. ⁵अद वक्तने येसु तला तह्चि सिर्मुट सूड्तोर. ते वेलेटिर मांदि तन्गा वासेर दिस्तेर. “वीर सम्दिर तिले बगटल काने येच्चि तर्कट?” इन्जेर पिलिपुन येसु पूसि कीतोर. ⁶तना बतल किय्वल मंतोर इंवल तनकुन टावय. बति वोर पिलिप्ना मंदे बतल मंतयो करि कियना इन्जेरेन, येसु अहन पूसि कीतोर. ⁷ते पिलिपु, “रंड नुहक (200) कूरतड बिलने* चंदि येच्चि तत्तेके तेर बति, हर वोरोन जरजरा तिले गिर येवो” इन्जेर जवब सीतोर. ⁸⁻⁹अस्के वोनुर सिस्वलिर्गटल सीमोन-पेतुर्तोर तमुर

46 पुट 3:15; 12:3; 18:18; 22:18; 28:14; 49:10; इसोब 21:8-9; 24:17-18; रेंडा 18:15, 18-19; लूका 24:27; योहा 1:45; अपो 26:22; रोमा 10:4; गलति 2:19; 3:10, 13, 24; 4:21-31; हेब्रि 7:1-10
47 लूका 16:29, 31
1 मत्ता 4:18; मार 6:31-44; लूका 5:1; योहा 6:23; 21:1
3 योहा 6:15
4 योहा 2:13; 11:55
6 पुट 22:1
7 इसोब 11:21-22; मार 6:37
10 लूका 9:14-16
11 मत्ता 15:36; लूका 24:30; योहा 6:23; अपो 27:35; रोमा 14:6; 1तेसा 5:18
12 लूका 1:53
14 पुट 49:10; रेंडा 18:15-18; मत्ता 11:3; 21:11; योहा 1:21; 4:19; 7:40; अपो 3:22-24; 7:37
15 मार 6:45-52; 11:9; लूका 19:38; योहा 6:15-21; 7:3-4; 18:36

आंद्रेयल, “इगे वोरोर कांडिनगा सियुड सारिड अनि रंड चुडुक मीन्क मंतड. बति इचोर वेले मांदितुन इव बेकेन येवोड” इन्जेर येसुन वेहतोर. ¹⁰ते येसु, अगा उदनल जाडि मत्ता काड्कि, “तान पोरो पर्जतुन उपुसट” इन्जेर वेहतोर. ते मरि-मियड अनि वेय्लोकुन लेका किय्वके, लग-बग सियुड हजर्क (5,000) माड्सा पडत उत्तेर. ¹¹अस्के येसु, अव सारिड पिप्सि, बगवंतन दनेवाद वेह्चि, पडत उद्तुरकुन व्हिड किय्ले सीतोर. अह्ने मीनकुन गिर सीतोर. वूर तिंदनघोर तित्तेर. ¹²पर्जा पेटिमेन तिता पेजे, “इचुर गिर करब आय्वक्ने, मेय्तड टुक्डेड सम्दो मीरि कीम्ट” इन्जेर सिस्वलिरकुन येसु वेहतोर. ¹³ते सिस्वलिर, तित्तड अव सियुड सारिनल मेय्तड टुक्डेन मीरि कीतेके, बारा डालड नित्तड. ¹⁴अद मय्मता कामुन सूड्सि, पर्जा गुल आतेर. अनि “इद दुनियते वाय्ले मत्तोर वोर करल पर्वक्तल वेरे आंदुर” इन्जेर पर्जा इत्तेर. ¹⁵ते येसु, वूर पर्जा तनकुन हटुन राजल किय्ले आंतेर इंवल करि कीसि, अद गुटतेके वोरोरे सोत्तोर.

येसु सम्दुर्ता येत पोरो ताक्वल

(मत्तयि 14:22-27; मार्क 6:45-52)

¹⁶⁻¹⁷अद नेटि पोड्द सोनेके, येसुनुर सिस्वलिर गलिलया सम्दुर्ता डर्डित करुम सोन्जि, येसुना सरि सूड्सेर मत्तेर. अस्के

* **6:1** तिबेरिया सम्दुर इन्जेर गिर केयंतोर.

* **6:7** रंड नुहक कूरतड बिलना विलुवा कमि जास्ता आट महिनना बूति. इवेन ग्रीकु बासते देनरड इत्तेर.

सिकटि आसेर मत्ता तेर बति, येसु वूर्गा वायलेके मत्तोर. ते वूर सिस्यलिर, उंदि रूकतगा उच्चि, सम्दुरतुन हंदा बाजुन मंवल कपेर्नहोम चहर्ते सोंले पेसितेर. ¹⁸अदे वकत्ने डगुर वडि-दूंदड तेच्चि, सम्दुर्तड हेल्वड बडे मातड. ¹⁹वूर लग-बग मूंद-नालुड कोस्क लक रूकतुन ताकुस्ता पेजे, येत पोरो ताक्सेर येसु तम्वा रूकतगा वाय्वल सूड्सि, बेय वेरितेर. ²⁰बति येसु, “वेरिमट! ननय आंदुन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²¹अस्के वोन आनंद्ने अद रूकतगा उपुसीतेर. अस्के येंटने वूर सोंवल जागते अद रूका येव्ता.

²²⁻²³ पर्बु विंति कीसि जेवुन दोस्तोर अद जागते, दुस्रो नेटि कहि रूकड तिबेरिया नगुडल वातड. ते सम्दुर्ता हंदा बाजुन रेहे माय्वलिर लोकुर, सिस्यलिर सिरिप उंदिय रूकते सोत्तेर. बति वूर तर्सोते येसु सोन्मकि इन्जेर करि कीतेर. ²⁴वूर मांदि येसुन अनि सिस्यलिरकुन महक्तेर बति, बोरे पुट्मकि. ते अव रूकनगा उच्चि, येसुन महक्सेर कपेर्नहोम सोत्तेर.

²⁵ सम्दुर्ता हंदा डर्डिते येसु वूरकुन दिस्ता पेजे, “गुरुजि! इगे बस्के वाति?” इन्जेर पूसि कीतेर.

जीवतुन ताकद सिय्वल काने येसुय आंदुर

²⁶⁻²⁷ ते येसु, “मय्मतड कामकुन अर्तम किय्वडुन हिंदल आयो बति, बर्पूर काने तित्ततुन हिंदले मिरट, नाकुन महक्सेर मंतिट. सव्विस करब आय्वल कानेतुन साटि पर्पेंडे माय्मत. बति स्वर्गनोर माय्नल सिय्वल बस्केट पिस्वल जीवा वाले कानेतुन साटि पर्पेंडे माम्मट. अहन सियन

¹⁸ कीर्ता 107:25;135:7
¹⁹ योबु 9:8; कीर्ता 93:4; मत्ता 14:25-26; मार 6:47-49; योहा 14:18
²⁰ मत्ता 14:27-31
²¹ कीर्ता 24:7-10; मत्ता 14:32-33; मार 6:51; उज्जगिरि 3:20
²⁴ योहा 6:17
²⁵ योहा 1:38-39
²⁹ रेंडा 18:18-19; कीर्ता 2:12; मार 16:16; योहा 3:36;5:39; अपो 16:31; रोमा 4:4-5; हेब्रि 5:9; 1योहा 3:23;5:1
³⁴ योहा 4:15
³⁵ येसा 49:10; 55:1-3; मत्ता 11:28; लूका 6:25; योहा 4:13-14; 5:40;6:37,41,44-45, 48-58,65;7:37-38; 1कोरा 10:16-18; 11:23-29; उज्जगिरि 7:16;22:17
³⁶ लूका 16:31; 1पेतु 1:8-9
³⁷ येसा 1:18-19;42:3; 55:7; मत्ता 11:28; योहा 6:39,44-45,65; 10:28-29;17:2,6,24; रोमा 5:20; एपेसि 2:4-10; 2तेसा 2:13-14; 1तिमो 1:16; 2तिमो 2:19; तीतु 3:3-7; हेब्रि 4:15
³⁸ येसा 53:10; योहा 3:13,31;4:34; 5:30;6:33; एपेसि 4:9; पिलिपि 2:7-8
³⁹ मत्ता 18:14; योहा 6:37,40,44, 54;17:12;18:9

साटिने, बगवंतल तंवा अदिकार्दा मोर ना पोरो वाड्तोर. इद सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ²⁸अस्के वूर, “बगवंतल माकुन बतल कियना इंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. ²⁹ते येसु, “बगवंतल बोते सारि कीतोरो, वोन्गा बरोसा इरना इन्जेर कोरंतोर” इन्जि वेहतोर. ³⁰⁻³¹ अद केन्चि वूर, “मा तोत्तुर ईजिप्टनल वानेके, बोडि गुटनगा मंन इवल काने तित्तेर. दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीता तीरे वोर स्वर्गनल, अद कानेतुन तिले सीतोर. ते ममोट नी पोरो बरोसा इरनल इंके मा साटि, बातल मय्मता काम कीसि तोहंति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ³²अस्के येसु, “अद कानेतुन स्वर्गनल मोसे सिय्मकि बति, ना बाबोये सीतोर. इंके अद करल कानेतुन, ना बाबो स्वर्गनल सीसेर मंतोर. ³³बाबो स्वर्गनल बततुन सारि कीतोरो, अदे दुनियतुरकुन जीवदान सींता. बगवंतल सारि कीता करल काने इदे आंद” इन्जेर वेहतोर. ³⁴ते वूर, “पर्बु! अद कानेतुन माकुन बस्केट सीम” इन्जेर कोर्तेर. ³⁵अस्के येसु, “ननय जीवदान सिय्वल कानेता आंदुन. ना पोरो बरोसा ईर्सि, नावा चर्नते वाय्वलिर बस्केट्के वूरड दिलकुन रोपो करुसायुर अनि वूरकुन बस्केट्के येर वट्का वसो. ³⁶बति नना इदेन मुने वेहतपिनय, मिरट नाकुन सूड्ता पेजे गिर ना पोरो बरोसा इर्मकि. ³⁷तेर बति, बोन बोते बाबो नहगा सारि कींतोरो, वूरे नहगा वांतोर. नहगा वातुरकुन बस्केने बहिर डग्लि कियोन. ³⁸बारितेके, नना नावा इचा तीर कियले स्वर्गनल रेय्सि वाय्मकि. बति नाकुन सारि कीतोना इचा तीर कियलेने वातोन. ³⁹नाकुन सारि

कीतोना इचा बतल इत्तेके, नहगा सारि कीतुर्गटल वोरोर गिर तप्सि सोंवक्ने नना काबाडा लागर. वूरकुन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नना नेंडुसा लागर. 40 बारितेके, तंवोर मरिन बाज सूड्सि, बरोसा किय्वन बस्केट पिस्वल जीवा पुटना इंवले बाबोना इचा आंद. अहन बरोसा इर्वन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नेंडुसंतोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. 41-42 अस्के वूर यूदुल्कना जातितुर, “नना स्वर्गनल रेय्सि वाता कानेता’ इंतोर. वेर येसुते योसेप्नोरे मरि आंदुर कि रा! वेनुर अवल-बाबो माकुन टावय. ‘नना स्वर्गनल रेय्सि वातोना आंदुन’ इन्जेर बारि इंतोर?” इन्जि गोल्गतेर. 43 ते येसु, “मीवा मिरट गोल्गमट” इन्जेर वूरकुन इत्तोर. 44 “नाकुन सारि कीतोर वोर बाबो, बूरा दिलतगा इचा पुटुसंतोरो, वूरे नहगा वांतेर. दुसुर वायुर. नहगा वातुरकुन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नेंडुसंतोन” इन्जेर वेहतोर. 45 “बगवंतले वूरकुन करुसींतोर’ इन्जेर पर्वत्तलिर लिहि कीतेर. बूर्ते अव गोस्टिड करिसि, अवेन पिप्सि ताकंतेरो, सिरिप वूरे नहगा वांतेर. 46 बगवंतन सूड्तोर वोर बोरे सेलोर इन्जेर वेहचेर मंतोन. सिरिप ननय बगवंतन सूड्सि, वातोना आंदुन. 47 बोर्ते नहगा बरोसा इरंतोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता इंवल सतेम आंद. 48 ननय जीवदान सिय्वल कानेता आंदुन. 49 मी तोत्तुर अद बोडि गुटनगा मंन इंवल काने तिच्चेर तेर बति मार्तेर. 50 बति इद स्वर्गनल रेय्सि वाता कानेतुन बोर्ते तितेरो, वोन बस्केट मरन मनो.

40 येसा 45:21-22; 52:10; लूका 2:30; योहा 1:14;3:15-18;4:14; 5:24;6:27,54;11:25; 12:45;14:19; रोमा 6:23; 1योहा 1:1-3;5:11-13
44 इर 31:3; होसे 11:4; मत्ता 11:25-27;16:17; योहा 6:39-40,45,65; 12:32; एपेसि 2:4-10; कोलसि 2:12; तीतु 3:3-5
45 येसा 2:3;54:13; इर 31:33-34; मीका 4:2; मत्ता 11:27;17:5; मार 1:2; लूका 1:70; 18:31; योहा 5:38-40; 6:37,65;10:27;16:14-15; एपेसि 1:17;4:21-22; 1तेसा 4:9; हेब्रि 8:10-11; 10:16; 1योहा 4:1-3
46 योहा 1:18;7:29
47 योहा 3:16, 18,36;5:24;6:40, 54; रोमा 5:9-10; कोलसि 3:3-4
48 योहा 6:33-35, 51; 1कोरा 10:16-17; 11:24-25
50 योहा 6:33,51,58
51 मत्ता 20:28; लूका 22:19; योहा 6:33; तीतु 2:14; हेब्रि 10:5-12,20
52 योहा 9:16;10:19
53 मत्ता 18:3; 26:26-28; योहा 3:3; 6:26-27,47,55;15:4; 1योहा 5:12; उजगिरि 2:17
54 कीर्ता 22:26; सुबुत 9:4-6; येसा 25:6-8; 55:1-3; योहा 4:14; 6:27,39-40,47, 63; गलति 2:20; पिलिपि 3:7-10
55 योहा 1:9,47;8:31, 36;15:1; हेब्रि 8:2

51 स्वर्गनल रेय्सि वाता जीवदान सिय्वल कानेता ननय आंदुन. बोर्ते इद कानेतुन तितोरो, वोर बस्केट पिसंतोर. अद काने ना मेंदोल आंद. अद मेंदोडुन दुनियतुरकुन बस्केट पिसुसि इर्ले, अर्पना सींतोन” इन्जेर वेहतोर. 52 इद केन्चि वूर यूदुल्क, “मरट तिले वेर तंवा मेंदोडुन बहन सिया परंतोर?” इन्जेर तम्वा तमा सोड्ने चर्चा कीतेर. 53 ते येसु, “स्वर्गनोरे मायनना मेंदोल तिंवेकेन आयि, वोन नेतुर उंवेकेन आयि, मीकुन बस्केट पिस्वल जीवा पुटा परो. इद सतेम आंद. 54 बति बोर्ते नावा मेंदोडुन तिन्जि, नावा नेतुडुन उंटोरो, वोर बस्केट जीवते मंदंतोर. वोर सातेके गिर, तस्वा किय्वल दिवोस्ने नना वोन नेंडुसंतोन. 55 बारितेके नावा मेंदोल करल तिंवल काने आंद अनि नावा नेतुर करल उंवल चीज आंद. 56 बोर्ते नावा मेंदोडुन तिन्जि, नावा नेतुडुन उंटोरो, वोन्गा नना नहगा वोर उंदि आसि, मंदंतोम. 57 जीवते मंवल बाबो नाकुन सारि कीता काड्कि, नना जीवते मंतोन. अहने नावा मेंदोडुन, बोर्ते तितोरो वोर, ना हिंदल जीवते मंदंतोर. 58 स्वर्गनल रेय्सि वाता करल कानेता ननय आंदुन. तोत्तुर मंन इंवल काने तिन्जि गिर मार्तेर. बति इद कानेतुन तितुर बस्केट जीवतेन मंदंतेर इन्जि, मीकुन वेहचेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर. 59 इव गोस्टिड कपेर्नहोम्ना सुनगोगनगा* बोदा कीनेके येसु वेहतोर.

* 6:59 सुनगोग इत्तेके यूदुल्क मीरे माय्वल रोन.

56 योहा 14:20;15:4-5; 17:21-23; 1योहा 3:24; 4:15-16; उजगिरि 3:20

57 योहा 5:26;17:21; गलति 2:20
59 योहा 6:24

बस्केट पिस्वल जीवतुन बारेते बोदा

⁶⁰ इव गोस्टिड केन्चि वूर बक्तलिर, “इद बोदा वेले कटिंता मंता. इद बोदतुन बोर वोपनिर?” इन्जेर गोल्गतेर. ⁶¹⁻⁶² ते येसु अद करि कीसि, “मिरट इद गोस्टि केन्चिन सोडुन वातेके, स्वर्गनोर मायनल, वाता जागतेके ताच्चि सोंवल सूड्तेके, उंडे बहन आंतिटो?” इन्जेर बक्तलिरकुन इत्तोर. ⁶³ “मेंदोल जीवतुन सिया परो. सिरिप बगवंतना आत्मतुन हिंदले, जीवते मंतिट. नना वेहवलिक जीवा सियवल आत्मतड गोस्टिड आंनुड. ⁶⁴ बति मी रोपो कहितुर बरोसा कियुर वूर मंतेर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. बारितेके, तनकुन बोर नमोर अनि बोर पसि कींतोर इंवल येसुन मोदोडले टावा मत्ता. ⁶⁵ अनि उंडे येसु, “मीकुन ना बाबो सारि कीतेके तपा, नहगा बोरे वाया पर्विट. अदेन साटिने इव गोस्टिड मी सम्दिरकुन वेहतोन” इन्जेर इत्तोर. ⁶⁶ अस्केडल येसुनुर वेलेटिर बक्तलिर पेजे मल्सि सोत्तेर अनि वूर उंडे बस्केन वोना बक्ति पिय्मकि. ⁶⁷ अदेन साटि, येसु बारा जन्क सिस्यलिर बाजुन मल्सि, “मिरट गिर दाकोम इंतिट कि बतल?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁶⁸ अस्के सीमोन-पेतुरु, “बोन्गा इन्जेर दाकोम पर्बु? बस्केट पिस्वल जीवा सियवलिक गोस्टिड वेहवनि निमेय आंदि. ⁶⁹ ‘बगवंतल रोहतोर वोर पवित्रा वालेनि निमेय आंदि’ इन्जि बरोसा इर्सि करि कीतोम” इन्जेर वेहतोर. ⁷⁰ ते येसु, “मी बारा जनकुन ननय नेमि कीतोन कि सेले? बति मिहगटल वोरोनगा सय्तंदा मन मंता” इन्जेर वेहतोर. ⁷¹ सीमोंतोर मरि

60 योहा 6:66
63 पुट 2:7; रेंडा 32:47; कीर्ता 19:7-10; 119:50,93,130; योहा 6:68;12:49-50; रोमा 8:2;10:8-10, 17; 1कोरा 15:45; 2कोरा 3:6-8; गलति 5:25; 1तेसा 2:13; हेब्रि 4:12; याको 1:18; 1पेतु 1:23;3:18,21
64 कीर्ता 139:2-4; योहा 2:24-25;5:42; 6:61,70-71;10:26; 13:10-11; रोमा 8:29; 2तिमो 2:19; हेब्रि 4:13
65 योहा 3:27;6:37, 44-45;10:26-27; एपेसि 2:8-9; 2तिमो 2:25
66 जेपंया 1:6; मत्ता 12:40-45;13:20-21; 19:22;21:8-11;27:20-25; लूका 9:62; योहा 6:60, 64;8:31; 2तिमो 1:15; 4:10; हेब्रि 10:38; 2पेतु 2:20-22; 1योहा 2:19
68 कीर्ता 73:25; योहा 5:24;6:63; अपो 4:12; 1योहा 5:11-13
69 मार 8:29; लूका 9:20
70 योहा 13:2,27;17:12 1 मत्ता 10:23;21:38; योहा 4:3;5:16-18;7:19 2 जेकर्या 14:16-19 3 मत्ता 12:46; योहा 7:5 4 योहा 18:20 5 मार 3:21 6 कीर्ता 102:13; बोदा 3:1-15; मत्ता 26:18; योहा 2:4;7:8,30;8:20; 13:1;17:1; अपो 1:7 7 सुबुत 9:7-8; योहा 3:19;15:18-19; गलति 4:16; 1योहा 4:5 8 योहा 7:6 10 आमोस 5:13 11 योहा 11:56 12 योहा 7:40-43;9:16

इस्करियोत नाट्नोर यूदल, बारा जन्क सिस्यलिर्गटल वोरोर आसि गिर दोका सियवल आतोर. अदेन साटिने वोन बारेते इद गोस्टि वेहतोर.

येसु अनि वोनुर तमुक

7 इद आता पेजे, यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन जक्ले सूड्सेर मत्ता काङ्कि, यूदया येरियतगा वोर सोन्मकि. सिरिप गलिलया येरियतगन तिरिसेर मत्तोर. ² बति अद गट्कते यूदुल्कना डेरना सड करुम वासेर मत्ता. ³ ते येसुनुर तमुक, “निमे इगेटल यूदया सोन. अस्केन अगटुर नी बक्तलिर नीवड मय्मतड काम्क सूडंतेर. ⁴ इगेन मत्तेके नीकुन डगुर-पान वायो. निमे करलेने इव मय्मतड काम्क कीतेके, दुनियतुरकुन तोहा” इन्जेर तादन वेहतेर. ⁵ इत्तेके, वोनुर तमुक गिर येसुनगा बरोसा इर्मकि.

⁶ ते येसु, वूरकुन इत्तोर, “ना बारेते वोङ्कि अरुस्वल वकत अजुन वायोये. बति मिरट बस्के गिर अगा सोंदा वचो. ⁷ दुनियतुर मीकुन मेचवक मंदा परुर. बति वूर कियवलिक काम्क करब मंतड इन्जेर नना वेहता काङ्कि, नाकुन वूर मेचुर. ⁸ मिरट सडदुन साटि सोंनु. नावा वाय्वल वकत निंद्वा काङ्कि, नना इंके मी सडा वायोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁹ इहिन वेह्चि, येसु गलिलयतगन आगतोर.

¹⁰ बति वोनुर तमुक सडदुन साटि सोत्ता पेजे, येसु गिर उजगिरिते आय्वा, मक्डिते अगा सोत्तोर. ¹¹ अद सड जर्गेके यूदुल्कनुर अदिकारिर, “वोर बगा मंतोर?” इन्जेर वोन साटि महत्तेर. ¹² ते अद मांदितल कहितुर, “येसु

चोकोट्नोर मायनल आंदुर” इन्जेर अनि, उंडे कहितुर, “सेले-सेले वोर पर्जतुन पसि किय्वल आंदुर” इन्जेर कुसा कुसा चर्चा कीतेर. ¹³ बति यूदुल्कनुर अदिकारिरा वेरेते, येसुन बारेते बोरे उजगिरि वड्क्मकि.

**येसु डेरना सड जर्नेके
मंदिरतगा बोदा करुस्वल**

¹⁴ अद सड मोदोल आसि अर्दो दिवोस्क आता पेजे, येसु मंदिरतगा सोन्जि, बोदा करुस्वल सुरु कीतोर. ¹⁵ अद केन्चि वूर, “असल वेर बोरे गुरुनगा सिक्सान येत्मकि. बति वेन इचोर वेले गियन बगटल वाता?” इन्जेर वूर यूदुल्क गुल आतेर. ¹⁶ ते येसु, “नना वेह्वलिक गोस्टिड नावड आयोड. बति नाकुन सारि किय्वल बगवंतनड आंदुड. ¹⁷ मिहगटल

13 योहा 9:22;
19:38;20:19
16 योहा 14:10,24;17:8
17 कीर्ता 25:8-9,
12;119:101-102;
इर 31:33-34; दानि 12:10;
मीका 4:2; लूका 8:15;
योहा 8:31-32,43,
47; अपो 17:11;
पिलिपि 3:15-16
18 योहा 5:41;
1कोरा 10:31-33
19 योहा 1:17
20 योहा 8:48,52;10:20

बोरे आयि बगवंतना इचा तीर ताकना इंदनुर्ते, इव गोस्टिड नहगटल वासेर मंतड कि सेलेके, बगवंतनल वासेर मंतड इंवल करि कींतोर. ¹⁸ बोर्ते सोंता गोस्टिड करुसंतोरो, वोर तंवय डगुर-पांदुन कोरंतोर. बति बोर्ते तनकुन सारि किय्वने डगुर-पान वायना इंतोरो, वोर बरोसतोर आंदुर. वोन्गा करब बतय सेले. ¹⁹ मोसे दर्मता कानुंतुन मीकुन सीतोर. तेर बति मिहगटल वोरोर गिर अवेकुन पिचिस ताक्सेर सेल्विट. इदेन बड्लि नाकुन जक्ले सूड्सेर मंतिट” इन्जेर येसु इत्तोर. ²⁰ अद केन्चि दुस्रोक् नहकनल वातुर वूर, “एहे! नीकुन बूर जक्ले सूड्सेर मंतेर? निहगा बूत सोप्रे मासि मंता कि बतल?” इन्जेर इत्तेर. ²¹ ते येसु, “नना आरम्ना दिवोसुन नेटि, कीता मय्मता कामुन सूड्सि, मिरट सन्दिर वेले गुल

आतिट. ²²मी मरकुन तोल कत्रि* कियना इन्जेर मोसेना कानुंतगा मंता. इद रिबज मोसे मोदोल कियमकि. बति तोत्तुर्गटल वाता. तेर बति आरम्ना दिवोसुन नेटि गिर, मिरट इद कार्या कीसेर मंतिट. ²³ना पोरो बारि सोडुन वांतिट? मिरट वोरोर कांडिन, आरम्ना दिवोसुन नेटि तोल कत्रि कीतेके, मोसेना कानुंतुन बहके मातप आयो इंतिट. बति अंटित्क वोरोर मायनन नना चोकोट कीतेके, नाकुन बहके मातोर इंतिट. ²⁴पोरो दिस्वडुन हिंदल, तस्वा कियमट. बति सोन्च-विचार कीसि, बरोबर तस्वा कीमट” इन्जेर येसु वेहतोर.

येसुये किरिस्तु कि बतल?

²⁵अस्के येरुसलेमनुर कहि जन्क, “वूर अदिकारिर जक्ले, महक्वल वेरे आंदुर सेलेय?” इवल मोदोल कीतेर. ²⁶“इचुला सूडट! वोर उजगिरि वड्क्सेर मंतोर. तेर बति, बोरे बतय इन्जेर सेलुर. वेरे करल किरिस्तु इन्जेर अदिकारिर करि कीतेरो बतलो? ²⁷बति किरिस्तु वानेके, वोर बगटल वांतोर इवल, बोने करे मायो. वेर्ते बगटोर इवल माकुन टावये” इन्जेर वड्क्तेर. ²⁸अस्के येसु मंदिरतगा बोदा करुसेर, “नना बोना आंदुन अनि बगटल वातोन इवल माकुन टावये इन्जेर सोन्च कींतिट. बति नावा नना इगे वायमकि. नाकुन सारि कियवल सतेवंतल आंदुर. वोर बोर आंदुरो मीकुन टावा सेले. ²⁹बति वोर नाकुन टावा. वोर सोन इन्जेर हुकुम सीता काड्किने, इगे वातोन”

22 पुट 17:10-14;
कटोडा 12:3
24 कटोडा 19:15;
रेंडा 1:16-17; 16:18-19;
कीर्ता 58:1-2;
सुबुत 24:23; येसा 11:3-4;
योहा 8:15; याको 2:1,4
27 मीका 5:2; योहा 6:42
28 इर 9:6;
योहा 8:19,26,42
29 मत्ता 11:27; योहा 8:55
30 योहा 7:6,
32:8;20;10:39
31 मत्ता 12:23;
योहा 12:42
33 योहा 13:33;16:5
35 येसा 11:12;
जेपंया 3:10;
याको 1:1; 1पेतु 1:1
36 योहा 7:34

इन्जेर जोर्ते वेहतोर. ³⁰अद वकत्ने वूर अदिकारिर वोन पियले कोसिद कीतेर. बति वोरोर गिर वोन पोरो केय वाटा पर्मकि. बारितेके वोना वकत निंदलेके मत्ता. ³¹तेर बति “किरिस्तु वानेके, वेन तेर अदिक मयमतड काम्क कींतोरिय?” इन्जि, वेलेटिर पर्जा वोन पोरो बरोसा इर्तेर. ³²इव कुसा कुसा इवलिक गोस्टिड परिसयुल्क* केन्ज्तेर अनि वीर परिसयुल्क, डगुक कटोडलिर मीरे मासि, येसुन पियले मंदिरतगा केप्वलिरकुन सारि कीतेर. ³³अस्के येसु, “नना उंडे जरसि वकत वेरि, मी सडा मंदंतोन. अद वकत निंता पेजे, नाकुन सारि कियवनगा मल्सि दांतोन. ³⁴मिरट नाकुन महककिट बति, नना मीकुन पुटोन. नना सोन्जि मंवडगा मिरट वाया पर्विट” इन्जेर वेहतोर. ³⁵यूदुल्कनुर अदिकारिर तम्वा तमा, “मरट महक्तेके गिर पुट्क्ने वेर बगा सोन्मड मंदर बेहे? मोका दुस्रो क देस्क्नगा पग्रे मासि मंवलिर यूदुल्कनगा सोन्जि, बगवंतन बारिते टावा सेलुर वूर्कुन* बगवंतना बोदा वेहमड मंदर कि? ³⁶“मिरट नाकुन महककिट बति, नना

* 7:22 मोडुलिर पुट्सि आट रोज्क्ने मोसेना कानुंतगा तोल कत्रि कियना इन्जेर हुकुम मंता.

* 7:32 परिसयुल्क यूदा दर्मतेर पेदोल्क लोकुर आंदिर. बगवंतनड नेकिड सम्दिर पिय्सि ताकना इन्जेर वेह्दिर अनि तमो गिरे पिय्सि ताकिंदिर. बति वूर तमकुन मंदे वातड नेकिड अनि रीति-रिवज्क वेले तयर कीसि इवेन गिर पिय्सि ताकना इन्जेर वेह्दिर.

* 7:35 इगे गिरिक्नुर इन्जेर मंदंता. बति यूदुल्कना लेकते गिरिक्नुर इत्तेके दुस्रो सम्दि जातिनुर इन्जेर अर्तम.

मीकुन पुटोन. नना सोन्जि मंवडगा मिरट वाया पर्विट' इंवडा अर्तम बतलेयो?" इन्जेर वड्क्तेर.

येसु जीवा निपुस्वल येता वाग्दन सिखल

37 अद सड्दा आक्रिता दिवोस बेय मुके मंदता. ते अद दिवोसुन नेटि येसु निल्लिस, “वट्का वस्तोर वोर, नहगा वासि येर उंडना. 38 ना पोरो बरोसा इर्तोनगा, दर्मा-ग्रंतनगा वेहतपिनय, ‘वोना पेटिट रोपोडल जीवा निपुस्वल येर पोड्सेर मंदता” इन्जेर वेहतोर. 39 वोन्गा बरोसा इर्तुरकुन पुट्वल बगवंतना आत्मतुन बारेते, येसु अद जीवा निपुस्वल येर पोड्वल गोस्टि वेहतोर. येसु उंडे गिर सासि-नेंङ्लेके मत्तोर. अदेन साटि वूर्गा अद आत्मा वायलेके मत्ता. 40 इव गोस्टिड केन्ज्जुतुर कहितुर, “बविसत्ने वाय्वल पर्वक्तल करलेन वेरे आंदुर” इन्जेर इत्तेर. 41 उंडे कहितुर, “वेर किरिस्तु आंदुर” इन्जेर इत्तेर. ते उंडे कहितुर, “एहे! किरिस्तु गलिलयतल बहन वांतोर? 42 ‘किरिस्तु दाविद्ना कांदांतल पुटंतोर अनि दाविद मत्ता बेत्लेहम चहर्तले वांतोर’ इन्जेर दर्मा-ग्रंत वेहंति कि?” इन्जेर इत्तेर. 43 येसुन हिंदल, पर्जतुन नड्डुम बेद-बाव पुट्ता. 44 ते कहितुर वोन पियकोम इन्जेर सूड्तेर. बति वोरोर गिर वोन पोरो केय वाटा पर्मकि.

37 कटोडा 23:36; इसोब 29:35; 1राजा 8:65-66; नेहे 8:18; कीर्ता 36:8-9; 42:2; 63:1; 143:6; येसा 12:3; 41:17-18; 44:3; 55:1; आमोस 8:11-13; जेकर्या 9:15; योहा 1:23; 4:10, 14; 6:35, 37, 55; उजगिर 21:6; 22:17
38 रेंडा 18:15; योबु 32:18-19; सुबुत 10:11; 18:4; येसा 12:3; 44:3; 58:11; 59:21; येहेज 47:1-12; जेकर्या 14:8; योहा 4:10, 14; गलति 5:22-23; एपेसि 5:9
39 येसा 32:15; 44:3; योवेल 2:28; योहा 12:16; 13:31-32; 14:16-17; 16:7; 20:22; अपो 2:4, 17, 33, 38
41 योहा 1:46; 7:52
42 1समु 16:1; कीर्ता 132:11; येसा 11:1; इर 23:5; मीका 5:2; मत्ता 1:1; 2:5; लूका 2:4, 11
43 योहा 9:16; 10:19
44 योहा 7:30
45 योहा 7:32
46 मत्ता 7:28-29; लूका 4:22
47 योहा 7:12
48 योहा 12:42
50 योहा 3:1-2; 19:39
51 रेंडा 1:17; सुबुत 18:13
52 येसा 9:1-2; मत्ता 4:15-16; योहा 1:46; 7:41

यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन पोरो बरोसा इर्ले वोप्मकि

45 मंदिरतगा केप्वलिर रिक्म केय्क्ने मल्लिस वाता पेजे, “मिरट वोन बारि तर्मकि?” इन्जेर डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क पूसि कीतेर. 46 ते मंदिरतगा केप्वलिर, “वोर मायनल वड्क्तप इंके वेरि बोरे बस्केन वड्क्मकि” इन्जेर जवब सीतेर. 47 ते परिसयुल्क, “वोर मीकुन गिर पसि कीतोरिय? 48 मा अदिकारिर्गटले आयि, सेलेते परिसयुल्कनगटले आयि, वोरोर तेर वोन पोरो बरोसा इर्तेरिय? सेले बोरे इर्मकि. 49 बति दर्मता कानुन टावा सेल्वक्ने, वीर पिसलिर लोकुर वोन्गा बरोसा इर्तेर. ते वूरकुन बगवंतना सापेना लागंता” इन्जेर मंदिरतगा केप्वलिरकुन वेहतेर. 50 इदेन मुने, येसुनगा सोन्जि, वातुर्गटल वोरोर निकोदेम इवल वूर अदिकारिर नड्डुम मत्तोर. 51 ते निकोदेम, “वोना गवा केन्ज्वक्ने अनि वोर बतल कीतोर इवल करि किय्वक्ने, दर्मता कानुंतुन पिय्सि, मरट तस्वा किया पर्कट कि? तप्वक मरट किया पर्वट!” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. 52 ते वूर, “ये पिसा! निम गिर गलिलयतोनि आंदि कि बतल? दर्मा-ग्रंतुन चोकोट वाचि कीम. गलिलयतल बोरे पर्वक्तल वायोर इन्जि मंदता” इन्जेर चेडि कीतेर.

उंदि वेयलो पीर कीसेर साण्डे मायवल

⁵³ * [अद आता पेजे वूर सप्तिर बोना रोन वोर सोत्तेर.

8 बति येसु ओलिवा मरक्ना गुटट पोरो सोत्तोर. ² दुस्रो नेटि बेय सक्रेन, वोर मल्लिस मंदिर्तगा वातोर. अस्के वेलेटिर लोकुर वोन्गा मीरे मातेर. ते येसु, वूरकुन बोदा करुसन साटि उद्तोर. ³ अस्केने, बोदा वेहवलिर सास्तिरिर अनि परिसयुल्क पीर कीनेके साण्डे माता अद वेय्लोन तत्तेर. अनि अद वेय्लोन सप्तिर नडुम निपुसीसि, ⁴ “गुरुजि! इद वेयलो पीर कीनेके साण्डे माता. ⁵ ईतल वेय्लोन बंडने पासि जकना इन्जेर मोसेना कानुंतगा हुकुम मंता. ते निमे बतल इति?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ⁶ वोन पोरो पिरदि किय्ले, तप्नगा पियना इन्जेर अद सवल येसुन पूसि कीतेर. बति येसु बूड वरिसि, बोमितगा लिहि कीसेर मत्तोर. ⁷ वूर तम्वा जिद सुटि किय्मकि. ते येसु तला तह्चि वूर्के सूड्सेर, “मिहगटल बस्केन पाप किय्मकि, वोर मोदोल इद वेय्लोन पोरो बंडा वाटा वचो” इन्जेर वेह्तोर. ⁸ अनि उंडे बूड वरिसि, बोमितगा लिहि कीसेर मत्तोर. ⁹ अद गोस्टि केन्चि तान तत्तुर वूर, मात्रलिर्गटल मोदोल कीसि, सप्तिरे वोरोन पेजेय वोरोर अगटल सोत्तेर. ते सिरिप अद वेय्लोये येसुन मुने निल्लिस मत्ता. ¹⁰ ते येसु उंडे उंदि जोका तला तह्चि, “बायि! नीकुन तत्तुर वूर बेदिर? नीकुन बोरे सिक्सा वाट्मकिय?” इन्जेर पूसि कीतोर. ¹¹ ते अद वेयलो, “वाट्मकि पर्बु!” इन्जेर जवब सीता. अस्के येसु, “नना गिर नीकुन सिक्सा वाटोन. इगेटल

2 मत्ता 26:55
5 कटोडा 20:10;
रेंडा 22:21-24;
येहेज 16:38-40;
मत्ता 5:17;
19:6-8; 22:16-18
6 बोदा 3:7; इर 17:13;
मत्ता 19:3; लूका 10:25
7 रेंडा 17:6-7;
मत्ता 7:1-5; 23:25-28;
रोमा 2:1-3, 21-25;
कोलसि 4:6; हेब्रि 4:12-13
9 पुट 42:21-22;
बोदा 7:22; योहा 8:10;
रोमा 2:15, 22; 1 योहा 3:20
10 येसा 41:11-12
11 योबु 34:31;
येसा 1:16-18;
लूका 15:7; योहा 3:17;
5:14; 8:15; रोमा 2:4
12 योबु 33:28;
कीर्ता 18:28; 49:19;
97:11; येसा 9:2; 42:6-7;
49:6; 50:10; 60:1-3;
होसे 6:3; मलाकि 4:2;
मत्ता 4:14-16; 5:14;
लूका 1:78-79; 2:32;
योहा 1:4-9; 3:19; 7:17;
9:5; 12:35, 46; 14:6;
अपो 13:47; 26:23;
पेतु 2:4, 17; यूदा
13; उजगिरि 21:24
14 योहा 8:42;
13:3; 14:10; 16:28
15 1 समु 16:7;
योहा 3:17; 7:24; 12:47
16 योहा 8:29; 16:32
17 रेंडा 17:6; 19:15;
मत्ता 18:16; 2 कोरा 13:1;
गलति 3:24; हेब्रि 10:28
18 हेब्रि 2:4
19 इर 22:16;
24:7; मत्ता 11:25;
लूका 10:21-22;
योहा 1:10, 18; 7:28;
8:54-55; 10:14-15;
14:6-9; 15:21; 16:3; 17:3;
25-26; 1 कोरा 15:34;
2 कोरा 4:4-6;

सोन अनि इडेडल पाप किय्मा” इन्जेर वेह्तोर.]

येसुये दुनियता वेड्चि आंदुर

¹² मर्ला येसु, वूर पर्जतुन सडा, “नना दुनियतुरकुन वेड्चि आसि मंतोन. ना पेजेय ताक्वलिर सिकटितगा ताकुर. बति वूरकुन जीवता सरि तोहले वेड्चि सींतोन” इन्जेर वेह्तोर. ¹³ ते परिसयुल्क, “नीवा निमे गवा वेहचेर मंति. अद गवा करल इन्जि वोपा परोम” * इन्जेर इत्तेर. ¹⁴ अस्के येसु, “नना वेहवल गवा करल इन्जि वोपय लागर. बारितेके नना बगटल वातोनो, बगा दांतोनो नाकुन टावा. बति अदेन बारेते मीकुन टावा सेले. ¹⁵ सादरन माय्नलिर मोडि मिरट बहिरि दिस्ततुन पिय्सि, तस्वा कीर्तित. बति नना अहन बोने तस्वा कियोन. ¹⁶ मोका तस्वा कीतेके गिर, नावा तस्वा करले आंता. बारितेके तस्वा कीनेके, नाकुन सारि कियवल बाबो गिर ना सडा मंदंतोर. ¹⁷ ‘इविर माय्नलिरा गवा सतेमे’ इन्जेर मीवा दर्मता कानुंतगन लिहि कीसि मंता. ¹⁸ नावा नना मोदोडोर गवदारना अनि नाकुन सारि कियवल बाबो रेंडवा गवदारल आंदुर” इन्जेर वूरकुन वेह्तोर. ¹⁹ अस्के वूर केन्चि, “नी बाबो बगा मंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते येसु, “ननय आयि, ना बाबोय आयि, मीकुन टावा

* **7:53** तोलेतड कहितड ग्रीकु ग्रंत्कनगा इव वचन्क सेलेड. * **8:13** मोसेना कानुंतुन पिय्सि उंदि गोस्टितुन वोपना इत्तेके इविर सेलेके मुविरड गवड पहेजे.

गलति 4:9; एपेसि 1:17; कोलसि 1:10, 15; हेब्रि 1:3; 1 योहा 5:20; 2 योहा 9

सेले. नाकुन करि कींदिट्ते, ना बाबोन गिर करि कींदिट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²⁰ इव गोस्टिड मंदिरतुन रोपो हुंडिता जागतुन करुम निल्सि वेहतोर. तेर बति वोन बोरे पियमकि. बारितेके, वोना वकत निंदलेके मत्ता.

नना सोंवडगा मिरट वाया पर्विट

²¹ अस्के उंडे उंदि जोका येसु, “नना दांतोन. मिरट नाकुन मटककिट बति, नना मीकुन पुटोन. मिरट मी पाप्क मापि आय्वक्नेन सांतिट. इदेन हिंदल नना सोंवडगा मिरट वाया पर्विट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²² ते वूर यूदुल्क, “वोर सोंवडगा माकुन वाया पर्विट इंतोर. मोका तंवा तनय सांतोरोय बतलो?” इन्जेर वड्क्तेर. ²³ अस्के येसु, “मिरट इद दुनियतुर आंदिट. अनि मीवा सोन्च इद दुनियतुन बारेतेन मंदंता. नना स्वर्गनोना आंदुन. अनि नावा सोन्च-विचर अलग मंदंता. ²⁴ अदेन साटिने, मीवड पाप्क मापि आय्वक्नेन सांतिट इन्जेर वेहतोन. ना बारेते वेहता गोस्टित पोरो बरोसा इर्वेके, मीवड पाप्क मापि आय्वक्नेन सांतिट” इन्जेर वेहतोर. ²⁵ ते वूर, “असल निमे बोनि आंदि?” इन्जेर पूसि कीतेर. अस्के येसु, “नना मोदोडल बोना आंदुन इन्जेर वेहचेर वातोनो, वोनय आंदुन. ²⁶ मीकुन तस्वा कियले, मी बारेते वेले गोस्टिड नहगा मंतड. बति सिरिप नाकुन सारि कीतोनल केन्ज्जड गोस्टिने दुनियतुरकुन वेहचेर मंतोन. वोर सतेवंतल आता काड्कि, वोर कियवल तस्वा गिर सतेमे आंता” इन्जेर वेहतोर. ²⁷ बति, येसु तंवोर बाबो बगवंतन बारेते वेहतोर

20 मार 12:41; योहा 7:8,30
21 योहा 7:34;8:24
23 योहा 3:31;17:14,16; 1योहा 2:15-16;4:5-6
24 मार 16:16; योहा 3:18,36;4:26; हेब्रि 10:26-29;12:25
26 योहा 7:28;8:40;15:15
28 योहा 3:14;5:19,30; 6:38;12:49-50; रोमा 1:4
29 येसा 42:1;49:4-8; मत्ता 17:5; योहा 4:34; 5:30;6:38;8:16; 14:10-11;15:10;16:32; 2तिमो 4:17; 1योहा 2:1
30 योहा 7:31
31 1समु 12:14; मत्ता 24:13; योहा 1:47; 6:55,66-71;8:36; 15:4-9; अपो 13:43; 14:22;26:22; रोमा 2:7; 11:22; कोलसि 1:23; 1तिमो 2:15;4:16; 2तिमो 3:14; हेब्रि 3:14; 8:9;10:38-39; याको 1:25; 1योहा 2:19, 24; 2योहा 9
32 कीर्ता 25:5,8-9; 119:45; सुबुत 1:23,29; 2:1-7;4:18; येसा 30:21; 35:8;54:13;61:1; इर 6:16;31:33-34; होसे 6:3; मलाकि 4:2; मत्ता 11:29;13:11-12; योहा 6:45;7:17;8:36; 14:6;16:13;17:17; रोमा 6:14-18,22;8:2, 15; 2कोरा 3:17-18; गलति 5:1,13; 2तिमो 2:25-26; 3:7; याको 1:25; 2:12; 1पेतु 2:16
33 मत्ता 3:9; योहा 8:39
34 1राजा 21:25; सुबुत 5:22; रोमा 6:6, 12,16,19-20; एपेसि 2:2; तीतु 3:3; 2पेतु 2:19; 1योहा 3:8-10

इंवल वूर अर्तम कियमकि. ²⁸ ते येसु, “स्वर्गनोर मायनन बस्केते मोदुनगा टाडि कींतिटो अस्के, ननय वोना आंदुन इंवल करि कींतिट. अचोरे आयवा, नावा नना बतय किया परोन. बति बाबो बव्ते नाकुन करुसीतोरो, अवे गोस्टिड मीकुन वेहतोन इन्जेर गिर मिरट करि कीकिट. ²⁹ नाकुन सारि कियवल, ना सडा मंतोर. वोन आनंद सियवलिक काम्क बस्केट नना कीता काड्कि, वोर नाकुन वोरने बस्केन सुटि कियमकि” इन्जेर वेहतोर. ³⁰ इव गोस्टिड केन्चि, वेलेटिर वोन्गा बरोसा इर्तेर.

अब्राहम्ना संतान अनि सय्तंदा संतान

³¹ अदेन साटि, येसु तंवा पोरो बरोसा इर्तुर यूदुलकुन सडा, “ना गोस्टि पियसि ताक्तेके, करलेने ना सिस्यलिर आंतिट. ³² अस्के मिरट सतुन* करि कीतिट. अद सतेम मीकुन मोक्डो सुटि कींता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³³ “ममोट अब्राहम्ना कांदांतुर आंदुम. इंके वेरि ममोट बोन्गन दासिपान कियमकि. बति माकुन मोक्डो सुटि कींता इन्जि बहन वेह्ति?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³⁴ ते येसु, “पाप कियवल हर वोरोर, पापुन दासि आंतोर. ³⁵ दासि-मायनल बस्केट रोटुर सडा मनोर. बति मरि बस्केट गिर रोटुर सडने मंदंतोर. ³⁶ अदेन साटि, बगवंतनोर मरि मीकुन पापनल मोक्डो सुटि कीनुर्ते, मिरट रोटुर

* 8:32 सतेवंतन करि कींतिट. वोर मीकुन मोक्डो सुटि कींतोर.

35 पुट 21:10; गलति 4:4-7 36 कीर्ता 19:13;119:32, 133; येसा 49:24-25;61:1; जेकर्या 9:11-12; लूका 4:18; योहा 8:31-32; रोमा 8:2; 2कोरा 3:17; गलति 5:1

दात करलेने मोक्डो आंतिट. ³⁷मिरट अब्राहम्ना कांदांतुर आंदिट इन्जेर नाकुन टावये. तेर बति, नाकुन जक्ले मिरट सूड्सेर मंतिट. बारितेके मी रोपो नावा गोस्टितुन जागा सेले. ³⁸ना बाबोनगा सूड्त्तने नना वेहचेर मंतोन. अहने मिरट गिर, मी बाबोनल केन्ज्त्तड गोस्टिन पिप्सि कीसेर मंतिट. इद सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³⁹ते वूर, “मा बाबो अब्राहम आंदुर” इन्जेर वेहतेर. अस्के येसु, “मिरट अब्राहम्ना कांदांतुर आतेके, अब्राहम कीतपे मिरट गिर कींदिट. ⁴⁰नना बगवंतनल केन्ज्ता सतुन वेहता काड्कि, मिरट नाकुन जक्ले सूड्सेर मंतिट. बति अब्राहम अहन किय्मकि. ⁴¹मिरट मी बाबो कीतपे कीसेर मंतिट” इन्जेर वेहतोर. ते वूर, “ममोट पीर कीनेके पुट्त्तुर आयोम. बगवंतल वोरोरे मा बाबो” इन्जेर येसुन वेहतेर. ⁴²अस्के येसु वूरकुन, “बगवंतल मी बाबो आतेके, मिरट नाकुन पेर्मते सूड्दिट. नावा नना इगे वाय्मकि. बगवंतले नाकुन रोहतोर. ⁴³नना वेहतड गोस्टिन मिरट वोप्वा काड्किने, मीकुन अर्तम आसेर सेलेड. ⁴⁴मिरट सय्तंदा बाज्जुर आंदिट. वोरे मी बाबो आंदुर. मी बाबोनड करब आसन पूरि किय्लेने मिरट सूड्दंतिट. वोर मोदोडले माय्नलिरकुन जक्वल आसि, सत्ने निल्वल आयोर. वोन्गा सतेम इवल असले सेले. वोर तंवा बुदि पिप्सिने पकट वड्कंतोर. वोर पकट आता काड्कि, लबडुन पय्दोस कीसि निल्तोर. ⁴⁵अदेन साटि, नना मीकुन सतेम वेहतेके गिर बति, ना पोरो बरोसा इर्विट. ⁴⁶नहगा पाप मंता इन्जेर वोरोर

³⁷ योहा 7:1
³⁸ योहा 3:32;5:19,30; 8:26,41,44;12:49-50; 14:10,24; 1योहा 3:8-10
³⁹ मत्ता 3:9;5:45; योहा 8:37; रोमा 2:28-29; 9:7; गलति 3:7
⁴⁰ योहा 8:26; गलति 4:29
⁴¹ येसा 63:16; 64:8; योहा 8:38,44
⁴² मलाकि 1:6; योहा 1:14;3:17;5:23,43; 7:28-29;12:49;14:10; 15:23-24;16:27-28; 17:8,25; 1कोरा 16:22; गलति 4:4; 1योहा 4:9-10, 14;5:1-2; उज्जगिर 22:1
⁴³ सुबुत 28:5; येसा 44:18; इर 6:10; होसे 14:9; मीका 4:12; योहा 5:43;6:60; 7:17;8:27;12:39-40; अपो 7:51; रोमा 8:7-8
⁴⁴ पुट 3:3-7,15; 4:8-9; 1राजा 22:22; 1जर्गता 21:1; 2जर्गता 18:20-22; योबु 1:11; मत्ता 13:38; योहा 6:70;8:38, 41; अपो 5:3;13:10; 2कोरा 11:3,13-15; 2तेसा 2:9-11; 1पेतु 5:8; 2पेतु 2:4; 1योहा 2:4; 3:8-10,12,15; यूदा 6; उज्जगिर 2:10;9:11; 12:9;13:6-8,14;20:2-3, 7-10;21:8;22:15
⁴⁵ 2तिमो 4:3-4
⁴⁶ हेब्रि 4:15
⁴⁷ योहा 18:37; 2योहा 9
⁴⁸ योहा 7:20;8:52
⁵⁰ योहा 5:41
⁵¹ कीर्ता 89:48; लूका 2:26; योहा 3:15-16;5:24; 6:50;8:55;11:25-26; 15:20; हेब्रि 11:5

गिर निरूपन किया पर्विट. नना सतेमे वेहचेर मंतोन. बति बारि ना पोरो बरोसा इर्विट? ⁴⁷बगवंतनुर बगवंतनड गोस्टिड केन्जंतेर. बति मिरट बगवंतनुर आय्वा काड्किने, नना वेहता केन्ज्विट” इन्जेर वेहतोर.

येसु तोत्तोर अब्राहमुन तेर डगुर आंदुर

⁴⁸अस्के वूर यूदुल्क, “निमे समरयतोनि* अनि बूत्क सोप्रे मासि मंतड इवल करले आंद सेलेय?” इन्जेर येसुन राड्तेर. ⁴⁹ते येसु, “नना बूत्क सोप्रे मातोना आयोन. ना बाबोन मान सिखवना आंदुन. मिरट नाकुन मानि कीसेर सेल्विट. ⁵⁰नावा पोरोल बडे मायना इवल नाकुन सेले. बति नाकुन डगुर-पान वायना इवल वोरोर मंतोर. वोरे नायदा तस्वा किय्वल आंदुर” इन्जेर वेहतोर.

⁵¹“बोरे आयि ना गोस्टि पिप्सि ताकनुर्ते, वोर बस्केन मरंतुन सूडोर. इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁵²अद केन्चि वूर यूदुल्क, “निहगा करलेन बूत सोप्रे मासि मंता इवल इंके माकुन अर्तम आता. अब्राहम अनि तोत्तुर पर्वक्तलिर गिर मार्तेर. तेर बति ‘बोर्ते ना गोस्टि पिप्सि ताकंतोरो, वोर बस्केन मरंतुन सूडोर’ इंति. ⁵³मा बाबो

* 8:48 तोले कहितुर यूदुल्क, यूदुल्क आयुर वूर सडा मर्मिड आतेर. वीर लोकुर यूदुल्कनड अनि दुस्त्रो जातितेरड रीति-रिबज्क, पूजा-पतेरड कीसेर मंदिर. वूरकुन पुड्त्तुर वूर समरया इवल येरियतगा अलग पिसेर मंदिर. कमि जातितुर दात समरयतुरकुन यूदुल्क सूड्सेर मंदिर.

⁵³ योहा 4:12

अब्राहम मार्तोर. निमे वोन तेर डगुनि आंदि कि? अनि वूर पर्वत्तलिर गिर मार्तेर. नीवा निमे बोना आंदुन इन्जेर सोन्च कींति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ⁵⁴ते येसु, “नावा ननय डगुर-पान सीतेके, तान विलुवा मनो. मा बगवंतल इन्जेर बोते मिरट केयंतिटो, वोरे ना बाबो आंदुर. वोर नाकुन डगुर-पान सीसेर मंतोर. ⁵⁵वोर मीकुन टावा सेलोर. बति नाकुन वोर टावये. वोर नाकुन टावा सेलोर इंद्कते, नना गिर मी दाते लपडिना आंतोन. बति वोर नाकुन टावये, वोना गोस्टि नना पियसि ताकंतोन. ⁵⁶मी बाबो अब्राहम नावा वाय्वल दिवोसुन सूडंतोन इन्जेर आनंद्ने मत्तोर. अद दिवोसुन सूड्सि आनंद येत्तोर” इन्जेर इत्तोर. ⁵⁷अस्के वूर यूदुल्क, “नीकुन अजुन पनस (50) साल्क गिर सेलेड. निमे अब्राहमुन सूड्ति कि?” इन्जेर येसुन इत्तेर. ⁵⁸ते येसु, “अब्राहम पुटन मोदोडले नना मंवना आंदुन.* इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ⁵⁹अस्के वूर, वोन पोरो बंडड जुरुसि वाट्ले बंडड पियतेर. बति येसु मक्सि मंदिर्तल बहिर सोत्तोर.

येसु पुटि-गुड्डिन चोकोट कियवल

9 अहन येसु सरिय सोन्जेर मनेके, वोरोर पुटि-गुड्डिन सूड्तोर. ²अस्के सिस्यलिर, “गुरुजि! वेर गुड्डि आसि पुट्ले कारन, वेर पाप कीतोर कि, सेलेके वेनुर अवल-बाबो कीतेर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³ते येसु, “वेरे आयि, वेनुर अवल-बाबोय आयि, कीता पापुन

54 कीर्ता 2:6-12;
110:1-4; सुबुत 25:27;
दानि 7:13-14;
योहा 5:22-29,31-32;
7:18;8:50;13:31-32;
16:14-15;17:1;
अपो 3:13; 2कोरा 10:18;
पिलिपि 2:9-11;
हेब्रि 5:4-5; 2पेतु 1:17
55 मत्ता 11:27;
योहा 7:28-29;8:19,44,51
56 पुट 22:18;
मत्ता 13:17; लूका 10:24;
योहा 8:39; गलति 3:7-9;
हेब्रि 11:13,39;
1पेतु 1:10-12
58 बहिर 3:14; येसा 9:6;
44:6;48:12; मीका 5:2;
योहा 1:1-2;17:5,
24; कोलसि 1:17;
हेब्रि 1:10-12;13:8;
उजगिरि 1:8;2:8
59 योहा 10:30-33,
39-40;11:8
2 लूका 13:2;
योहा 9:34; अपो 28:4
3 योबु 22:5-30;
42:7; योहा 11:4
4 बोदा 9:10;
येसा 38:18-19;
लूका 13:32-34;
योहा 4:34;5:19,
36;10:32,37;
11:9-10;12:35;17:4;
अपो 4:20; गलति 6:10;
एपेसि 5:16; कोलसि 4:5
5 योहा 1:4-9;8:12;12:46;
अपो 13:47; एपेसि 5:14
6 मार 7:33;8:23
7 नेहे 3:15; येसा 8:6;
35:5; योहा 9:11;
11:37; अपो 26:18
8 1समु 2:8

हिंदल, वेर गुड्डिना जल्मा आय्मकि. बति बगवंतना सक्ति वेन हिंदल दिसना इन्जेरेन गुड्डिन दात पुट्तोर. ⁴पोड्द सोनल वेरि, नाकुन सारि कीतोनड काम्क मरट किया लागर. रात आय्ले करुम वासेर मंता. अस्के बोरे काम किया परोर. ⁵बति इद दुनियते मनल वेरि, पर्जतुन वेड्चित दात नना मंतोन” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ⁶अहन येसु वेह्चि, तोडितगा उस्तोर. अद ऊच्ने इचुसि चिक्ला कीसि, गुड्डिनड कडकुन पोरो सोत्तोर. ⁷अहन सोक्सि येसु, “निमे सिलोयम इंवल कोनेरतगा सोन्जि नोरा” इन्जेर वोन वेहतोर. सिलोयम इत्तेके, «रोहतोर वोर» इन्जेर अर्तम. ते वोर सोन्जि नोर्सि, नदुर वाले आसि वातोर.

⁸अद जगर्ता पेजे, आजु-बाजुतुर अनि वोर बिचेम तल्कनेके सूड्तुर, “वेर उच्चिकुन बिचेम तल्कवले आंदुर कि?” इन्जेर इत्तेर. ⁹“ओहो! वेरे आंदुर” इन्जेर कहितुर इत्तेर अनि, “एहे! वोन मोडि मंवल दुसोर आंदुर” इन्जेर उंडे कहितुर इत्तेर. बति वोर, “ननय वोना आंदुन!” इन्जेर वेह्चेरेन मत्तोर. ¹⁰ते, “नीकुन नदुर बहन वाता?” इन्जेर वूर पूसि कीतेर. ¹¹अस्के वोर, “येसु इंवल वोरोर मायनल चिक्ला कीसि, ना कडकुन पोरो सोत्तोर अनि ‘सिलोयम कोनेरतगा सोन्जि, नोर्सि वरा’ इन्जेर वेहतोर. अस्के नना सोन्जि नोर्तोन. ते नाकुन नदुर वाता” इन्जेर वेहतोर. ¹²“वोर

* 8:58 मंवना आंदुन इन्जेर बगवंतल वोरोरे वेहा परंतोर. मोका दुसोर बोरे अद गोस्टि वेह्तेके, यूदुल्कना लेकते बगवंतन रेह्चि वड्क्तप आंता.

येसु बगा मंतोर?” इन्जेर वोन पूसि कीतेर. ते वोर, “नाकुन टावा सेले” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

अद चोकोट आततुन बारेते परिसयुल्क करि कियवल

13-14 आरम्ना दिवोसुन नेटि, येसु चिक्ला कीसि, वोनड कडकुन नदुर वायुस्ता काङ्कि, वूर पुटि-गुड्डि मन्जि चोकोट आतोर वोन परिसयुल्कनगा वोतेर. 15 नदुर वायवडुन बारेते, परिसयुल्क गिर वोन पूसि कीतेर. ते वोर, “ना कडकुन पोरो येसु चिक्ला सोक्तोर. ते नना सोन्जि नोर्तोन. अस्के नाकुन नदुर वाता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. 16 इद केन्चि कहितुर परिसयुल्क, “वोर आरम्ना दिवोस्ना नेकि पिण्णिस ताक्का काङ्कि, बगवंतनल वातोर वोर आयोर” इन्जेर इत्तेर. उंडे कहितुर, “वोर पापेस्तल मत्तेके, ईतड मय्मतड काम्क बहन किया परंतोर?” इन्जेर इत्तेर. इहिन वूर परिसयुल्कुन नड्डुम बेद-बाव पुड्ता. 17 अस्के वूर उंदुंदि जोका नदुर वातोन सडा, “नीकुन नदुर वायुस्ता काङ्कि, वोन बारेते निम बतल इंति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते, “वोर पर्वत्तल आंदुर” इन्जेर वेहतोर. 18-19 पुटि-गुड्डि मन्जि, नदुर वाता अद गोस्टितुन नम्वा काङ्कि, वूर यूदुल्कनुर अदिकारिर, वोनुर अवल-बाबोन केयुस्तेर. अनि, “पुटि-गुड्डि आसि पुट्त्तोर वोर मरि, वेरे आंदुर कि बतल? वेरे मत्तेके, वेर इंके बहन सूड्सेर मंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. 20 ते वूर अवल-बाबो, “पुटि-गुड्डि आसि पुट्त्तोर वोर मरि, वेरे आंदुर इन्जेर माकुन टावा. 21 बति इंके वेन बहन नदुर वाता अनि वेन

16 योहा 7:43;10:19
22 लूका 6:22;
योहा 7:13;16:2
24 येहो 7:19; योहा 9:16
29 योहा 8:14

बोर चोकोट कीतोर इंवल माकुन टावा सेले. वोर तंवा तना वेहा परनल बेस्तोर. इद गोस्टितुन मिरटे वोन पूसि कीम्त” इन्जेर वूर अदिकारिरकुन वेहतोर. 22 वोनुर अवल-बाबो यूदुल्कनुर अदिकारिरकुन वेरिसि, अहन वेहतोर. बारितेके, वोर येसुये, किरिस्तु आंदुर इन्जेर बोरे वोप्तेके, वोन समाज्जल* अलदि वाटंतोम इन्जेर, अदेन मुनेन वूर निर्नय येच्चि मत्तेर. 23 अदेन साटिने अवल-बाबो, “वोर वेहा परनल बेस्तोर. वोन पूसि कीम्त” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

24 अदेन साटि, वोर नदुर वातोन उंदुंदि जोका केयुसि, “करल वेहा. इद काम्ना डगुर-पान बगवंतने वायना. बारितेके, वोर मायनल पापेस्तल इन्जि माकुन टावा” इन्जेर वेहतोर. 25 ते वोर, “वोर पापि आंदुरो, आयोरो नाकुन टावा सेले. बति नाकुन उंदिय टावा. बतल इत्तेके, इदेन मुने गुड्डिना मत्तोन बति, इंके सूडा पर्सेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर. 26 तेर बति वूर, “वोर नीकुन बतल कीतोर? नीकुन नदुर बहन वाता?” इन्जेर उंडे उंदि जोका पूसि कीतेर. 27 ते अस्के वोर, “सूडट! इदेन मुनेन मीकुन वेहतोन. बति मिरट केन्ज्मकि. उंदुंदि जोका बारि पूसि कीसेर मंतिट? मिरट गिर वोनुर सिस्सिलि आकोम इंतिट कि बतल?” इन्जेर इत्तोर. 28 अस्के वूर, “निमेय वोनोर सिस्सयनि आंदि. ममोट मोसेनुर सिस्सयलि आंदुम” इन्जेर वोना लजा वोतेर. 29 अनि वूर, “बगवंतल मोसेन सडा वड्क्तोर इंवल

* 9:22 गिरिक्नगा सुनगोग इन्जेर मंता. इद सुनगोग इंवल यूदुल्क मीरे मायवल रेतगा यूदुल्कना समाज्जड सम्दो काम्क जर्गुसीतेर.

माकुन टावये. बति वेर मायनल बगटल वातोर इवल माकुन टावा सेले” इन्जेर वेहतेर. ³⁰ते चोर अद केन्चि, “इद गोस्टि वेले चमत्कार्ता आंद. वोर बगटल वातोर इवल मीकुन टावा सेले बति, नावड कडकुन मात्रम नदुर वायुस्तोर. ³¹बगवंतल पापेस्तलिरा विनंति केन्जोर. बति बोर्ते बगवंतनोर बक्तल आसि, वोना इचा पिथिस ताकंतोरो, वोनय विनंति केन्जंतोर इन्जेर माकुन टावा. ³²इद कलि गडे मातगटल्ले इंके वेरि, दुसोर बोरे मायनल पुटि-गुड्डिन चोकोट कीतोर इवल मरट बस्केन केन्जमकि. ³³मोका वेर बगवंतनगटल वाय्वेके, ईतड बवे काम्क किया पर्सि मनोर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³⁴अद केन्चि वूर, “एहे! निमे पाप्नगा पुट्सि, बेस्तोनि आदि. माकुन बोदा वेहले वाति कि?” इन्जेर अगटल वोन बहिर तेंडसि पूड्तेर.

बाव-बक्तिता गुड्डि-पान

³⁵वोन तेंडसि पूड्तेर इन्जेर येसु केन्चि, वोन महिक्स पुट्सि, “निमे स्वर्गनोर मायनन पोरो बरोसा इर्सेर मंति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁶ते वोर मायनल, “वोन्गा नना बरोसा इर्ले, वोर बोर आंदुरेय? वेहा पर्बु” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ³⁷अस्के येसु, “निमे इंके वोन सूड्सेर मंति. नी सडा वड्क्वल वोरे आंदुर” इन्जेर वेहतोर. ³⁸अद केन्जता बरोबर वोर, “पर्बु नना बरोसा इर्सेर मंतोन” इन्जि, मुर-टोड्ड कोट्सि गप्ने काल कर्तोर. ³⁹अस्के येसु, “गुड्डिर सूडना अनि नदुर वालिर गुड्डिर आयना. इद तीर्दे तस्वा जर्गना इन्जेरेन, इद दुनियते

30 योहा 12:37
31 पुट 19:29;20:7;
1 राजा 17:20-22;
18:36-38;
2 जर्ता 32:20-21;
योबु 27:8-9;35:12;42:8;
कीर्ता 18:41;34:15-16;
66:18-20;99:6;143:10;
145:19; सुबुत 1:28-29;
15:29;21:13;28:9;
येसा 1:15;58:9;
इर 11:11;14:12;15:1;
येहेज 8:18; मीका 3:4;
जेकर्या 7:13; योहा 4:34;
7:17;11:41-42;
15:16; याको 5:15-18;
1 योहा 3:21-22
32 येसा 64:4
33 योहा 3:2;9:16
34 योहा 9:2,22
35 1 योहा 5:13
37 योहा 4:26
38 मत्ता 14:33;28:9
39 लूका 4:18; योहा 3:19;
8:12;12:40-41,46;
अपो 26:18; 1 योहा 2:11
41 सुबुत 26:12;
येसा 5:21; लूका 18:14;
योहा 15:22-24;
हेब्रि 10:26; 1 योहा 1:8-10
1 इर 23:32; मत्ता 7:15;
योहा 10:8-10;
रोमा 16:18;
2 कोरा 11:13-15;
एपेसि 4:8-12;
हेब्रि 5:4; 1 पेतु 1:10;
2 पेतु 2:1,3; 1 योहा 4:1
2 कीर्ता 23:1;
बोदा 12:11;
येसा 40:11; योहा 10:14;
अपो 20:28; 1 पेतु 5:4
3 येहेज 34:11-16;
योहा 10:4,16; 2 तिमी 2:19
4 रेडा 1:30; योहा 10:16;
12:26;18:37; 1 पेतु 5:3
7 कीर्ता 79:13;95:7;
100:3; येसा 53:6;
येहेज 34:31;
लूका 15:4-6; योहा 10:1,

वातोन” इन्जि वेहतोर. ⁴⁰ते वोन सडा मन्जि, अव गोस्टिड केन्जतुर कहितुर परिसयुल्क, “ममोट गिर गुड्डिर आंदुम इति कि बतल?” इन्जेर पूसि कीतेर. ⁴¹अस्के येसु, “मिरट गुड्डिर आंदिट ते, मिहगा पाप मंवेके सोंदु. बति मिरट सूड्सेर मंतोम इन्जेर इत्ता काड्किने, मी रोपो पाप निल्सि मंता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

येसु चोकोटनोर गोरेड गाय्कि आंदुर

10 ते येसु, “गोरेना गावटनतगा पाटकनल नेड्क्वने, दुस्रो बाजनल तेर्गिर्स वाय्वल, कले अनि लूटि कियवल आंदुर. ²बति बोर्ते पाटकनल नेडंतोरो वोरे गोरेड गाय्कि आंदुर. ³गाय्किन साटि गावटना केप्वल पाटक तेरियंतोर. गोरेड वोना लेड वोड्कि कींतड. वोर तंवड गोरेन पोरोल मुट्सि केय्सेर बहिर वोंतोर. ⁴अहन तंवड गोरेन बहिर वोनेके, वोर गाय्कि बस्केट गिर अवेन मुने ताकंतोर. वोना लेड वोड्के माता काड्कि, अव गोरेड वोन पेजेय दांतड. ⁵बति दुस्रोना लेड वोड्के मायवा काड्कि, बुज्डे मासि वोन्गटल परर आंतड. इद सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

⁶येसु इद नमुना येच्चि वूरकुन वेहतोर. बति बतन बारेते वेहतोर इवल वूरकुन अर्तम आय्मकि. ⁷ते येसु उंदुंदि जोका इहिन वेहवल मोदोल कीतोर. “इद गोस्टि सतेम आंद. गोरेड नेड्क्वल पाटकुन दात्नोना आंदुन. ⁸नाकुन तेर मुने वातुर सम्दिरे कलिर अनि लूटि कियवलिर आंदिर. वूरा लेड अव करल

9;14:6; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-22 8 येहेज 22:25-28;34:2

गोरेड केन्चि ताक्मकि. ⁹ननय पाटकुन दात्नोना आंदुन. नहगटल रोपो नेड्तड अव बचे मांतड अनि रोपो-बहिर वासेर रंदि सेल्वक मंदंतड. अव गोरेन हिर्वल जाडि पुटंता. ¹⁰कले सिरिप कल्लेक, जक्लेक अनि नासेडम कियलेके वांतोर. बति नना पूना अनि बर्पुर जिन्गनितुन गोरेन सियले वातोन. ¹¹नना चोकोट्नोर गोरेड गाय्किना आंदुन. चोकोट्नोर गाय्कि गोरेन साटि, तंवा परन गिर सींतोर. ¹²बति बूय्तल गोरेनोर करल गाय्कि आयोर. अव गोरेड तंवड आय्वा काड्कि, लांडिगल बदे वोन दिस्तेके गिर परर आंतोर. अस्के अद लांडिगल अवेन पोरो मुच्चि अर्सि, बुजिडि कींता. ¹³बूय्तल सिरिप बूतित साटि वाता काड्कि, गोरेना चोकोट-वायुट पटि किय्वक्ने परर आंतोर. ¹⁴⁻¹⁵बति नना चोकोट्नोर गाय्किना आंदुन. बाबो नाकुन अनि नना बाबोन टावा. अह्ने नाकुन गोरेड अनि नावड गोरेन नना टावा. ना गोरेन साटि नावा परन सींतोन. ¹⁶इद गाव्टनतडे आय्वा, उंडे दुस्रोक् गोरेड गिर नाकुन मंतड. अवेन गिर नना पिय्सि वाया लागर. अव ना लेड केन्जंतड. अस्के इव अनि अव उंदिय मंदा आंतड. अव सन्दिन वोरोरे गाय्कि मंदंतोर. ¹⁷नना सासि-नेंङ्ले, नावा परन सीसेर मंतोन. इदेन हिंदले, बाबो नाकुन वेले लाड कीसेर मंतोर. ¹⁸नावा परन बोरे येता परुर. नावा ननय परन सीसेर मंतोन. बगवंतल नाकुन हुकुम सीता काड्कि, अद परंतुन सियले अनि उंदुंदि जोका तान

⁹ कीर्ता 23:1-6; 95:7; 100:3-4; येसा 40:11; 49:9-10; येहेज 34:12-16; जेकर्या 10:12; योहा 10:1,7; 14:6; रोमा 5:1-2; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-22
¹⁰ येसा 56:11; येहेज 34:2-4; होसे 7:1; मत्ता 18:10; 20:28; 21:13; 23:13; मार 11:17; लूका 19:10; योहा 3:17; 6:33,51; 10:1,12; 6, 47; रोमा 2:21; 5:13-21; 1तिमो 1:15; हेब्रि 6:17; 7:25; 2पेतु 1:11; 2:1-3
¹¹ 1समु 17:34-35; 2समु 24:17; कीर्ता 23:1; 80:1; येसा 40:11; 53:6; येहेज 34:11-16, 23; 37:24; मीका 5:4; जेकर्या 13:7; मत्ता 20:28; योहा 10:14-15, 17-18; 15:13; एपेसि 5:2; तीतु 2:14; हेब्रि 13:20; 1पेतु 2:24-25; 5:4; 1योहा 3:16; उजगिरि 7:17
¹² 2पेतु 2:3
¹⁶ कीर्ता 86:9; येसा 56:8; येहेज 34:23; 37:24; मत्ता 17:5; योहा 6:37; 10:11, 27; 11:52; रोमा 15:9-13; एपेसि 2:13-18; 2तेसा 2:13; 1पेतु 2:25
¹⁷ येसा 53:7-12; योहा 10:11, 15, 18; हेब्रि 2:9
¹⁸ कीर्ता 40:6-8; येसा 53:10-12; योहा 2:19-21; 6:38; 10:17; 14:31; हेब्रि 2:9; 5:6-9
¹⁹ योहा 9:16
²⁰ मार 3:21; योहा 7:20
²¹ बहिर 4:11; कीर्ता 94:9
²³ अपो 3:11; 5:12

येत्ले गिर नाकुन अदिकार मंता” इन्जेर वेहतोर.

¹⁹इव गोस्टिन हिंदल, यूदुलकुन नडुम उंदुंदि जोका बेद-बाव पुड्ता. ²⁰बूर्गटल वेलेटिर, “वेन्गा बूत सोप्रे माता काड्कि, वेनड पिसड अदिक आतड. वेना गोस्टि बारि केन्जंतिट?” इन्जेर इत्तेर. ²¹बति उंडे कहितुर, “इव गोस्टिड बूत सोप्रे मातोनड आयोड. बूत गुड्डिरकुन नदुर बहन सिया परर” इन्जेर इत्तेर.

बगवंतनोर मरिना इन्जेर येसु वेह्वल

²²अद पीनि-गालुम्ना गट्कते, येरुसलेम्ना मंदिरतगा नेड्वल हानुक इवल सड* जर्सेर मत्ता. ²³ते उंदि दिया येसु मंदिर्ता आव्रतगा मंवल सोलोमोन मंडोप्नगा ताक्सेर मत्तोर. ²⁴अदे वक्त्ने, यूदुल्कनुर अदिकारिर वोन गेर-पासि, “निमे बचेजेल माकुन अनमिना कीसेर इरंति? निमे बचि किय्वल किरिस्तुनि* मत्तेके, कुला कुला वेहा” इन्जेर पूसि कीतेर. ²⁵ते येसु, “इदेन मुने मीकुन वेहतोन बति मिरट बरोसा इर्मकि. बाबोना पोरोडे नना किय्वलिक काम्क, ना बारेते गवा वेहचेर मंतड. ²⁶बति मिरट

* **10:22** इद सड बारि कीसेर मंतेर इत्तेके, मोदोल दुस्रो देस्कनुर पगा-दार्क इद मंदिरतुन बहिट कीतेर. बति उंदुंदि जोका सुदुड कीसि, किरिस्तुना जल्मतुन मुने 165वा साल्दगा अद मंदिरतगा दर्मतड काम्क मोदोल किय्वडुन हानुक इन्जेर केयंतेर. * **10:24** बचि किय्वल किरिस्तुनि: तमा बचे मायले, बगवंतल नेमि कीतोर राजल आय्वल किरिसतुन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर.

²⁵ योहा 8:58; 10:38 ²⁶ योहा 8:47

नावड गोरेना मंदतुर आय्विट. अदेन साटिने ना पोरो बरोसा इर्विट. ²⁷ नावड गोरेड ना लेड केन्जंतड. नावड बव इवल नाकुन टावये. अव ना पेजेय वांतड. ²⁸ नना अवेकुन बस्केट पिस्वल जीवा सींतोन. अव बस्केन नासेडम आयोड. ना केय्दल बोरे अवेन ऊंदा परोर. ²⁹ बारितेके, अव गोरेन ना बाबो नाकुन सीतोर. बाबो सम्दिरकुन डगुर आता काङ्कि, ना बाबोना केय्दल अवेन बोरे ऊंदा परोर. ³⁰ नना अनि ना बाबो उंदिय आसि मंतोम” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³¹ अस्के वूर यूदुल्क, वोन पासि जक्ले बंडड तहतेर. ³² ते येसु, “ना बाबोनल बेय वेले मय्मतड काम्क तोहतोन. अवेनल बद कामुन साटि, नाकुन बंडने पाकोम इंतिट” इन्जेर वूरकुन पूसि कीतोर. ³³ ते वूर यूदुल्क, “निमे कीतड चोकोट्णड कामकुन हिंदल आयो बति, माय्नि आसि बगवंतना इन्जेर वेहता काङ्किने, बंडने पाय्लेन आंतोम” इन्जेर वेहतेर.

³⁴⁻³⁶ अस्के येसु, “दर्मा-ग्रंत बस्केट्के लबड वेहो. तोले मीवा दर्मा-ग्रंतगा, ‘मिरट बगवंतन दात्तुर आंदिट’ इन्जि, कहि नायदिकारिकुन बगवंतल वेहतोर इन्जेर मंता. ते नाकुन बाबो नेमि कीसि, तंवा काम किय्ले, इद दुनियतगा सारि कीतोर अस्के, बगवंतनोर मरिना आंदुन

²⁷ 1 राजा 18:21; मत्ता 7:23; 16:24; 17:5; 25:12; मार 8:34; 10:21; लूका 9:23; 13:27; योहा 5:25; 8:12,43; 10:3-4,8,14, 16; 12:26; अपो 3:23; 1 कोरा 8:3; गलति 4:9; 2 तिमो 2:19; हेब्रि 3:7; उजगिरि 3:20; 14:4
²⁸ रेंडा 33:3; 1 समु 2:9; योबु 17:9; कीर्ता 37:28; 103:17-18; 125:1-2; सुबुत 24:16; येसा 45:17; 54:17; इर 31:3,34; 32:40; लूका 22:31-32; योहा 3:15-16,36; 4:14; 5:24; 6:27,37,39-40; 11:25; 17:2,11-12; 18:9; अपो 7:59; रोमा 5:2, 17,21; 6:23; 8:1,29, 33-39; पिलिपि 1:6; कोलसि 3:3-4; 2 तेसा 2:13; 1 तिमो 1:16; 2 तिमो 1:12; हेब्रि 7:25; 1 पेतु 1:5; 1 योहा 2:19, 25; 5:11,13-20; यूदा 24
²⁹ योहा 6:37; 14:28; 17:2,6
³⁰ मत्ता 11:27; 28:19; योहा 1:1-2; 5:17,23; 8:58; 14:9,23; 16:15; 17:10, 21-23; 1 तिमो 3:16; तीतु 2:13; 1 योहा 5:7,20
³¹ योहा 8:59
³³ कटोडा 24:16; योहा 5:18
³⁷ योहा 10:25; 15:24
³⁸ योहा 3:2; 5:36; 10:25,30; 14:9-11,20; 17:21-23; अपो 2:22

इन्जेर वेहवल बहन रेहचि वड्क्तप आंता? ³⁷ नना ना बाबोनड काम्क किय्वेके, ना पोरो बरोसा इर्मट. ³⁸ बति नना अव काम्क कीकते, ना गोस्टित पोरो बरोसा इर्वेके गिर, नना किय्वलिक कामकुन पोरो तेर बरोसा कीमट. अहन कीकिट्ते, बाबो ना रोपो अनि नना बाबोन रोपो मंतोम इन्जेर कुला कुला करे मांता” इन्जेर वेहतोर. ³⁹ ते वूर उंडे उंदि जोका, वोन पियना इन्जेर कोसिद कीतेर. बति वूरा केय्दल तपुसीसि अगटल सोत्तोर.

⁴⁰ योर्दन लविडुन हंदा बगलता योहन मोदोल बाप्तिस्मा सीतोर अद जागतगा सोन्जि, अगने मत्तोर. ⁴¹ अस्के वोन्गा वेलेटिर मांदि वासि, “योहन बदे मय्मता काम किय्मकि. बति वेन बारेते बतड्ते वोर योहन वेहतोरो, अव सम्दो सतेम आंदुड” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर. ⁴² अगा वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर.

येसुन लाड किय्वल बक्तना मरन

11 बेतनिया इवल नाटे लाजर इवल वोरोर बेमरिते अर्सि मत्तोर. वोनड तकक मार्तल अनि मरियल गिर, अदे नाटे पिसेर मत्तड. ² पर्बुन सेंट सोक्सि,

³⁹ लूका 4:29-30; योहा 7:30,44; 8:59 — ⁴⁰ योहा 1:28
⁴² योहा 2:23; 4:39,41; 7:31; 8:30; 11:45; 12:42
¹ मत्ता 21:17; लूका 10:38-42; योहा 11:5-6; 12:17; अपो 9:37 — ² मत्ता 26:6-7; मार 14:3; लूका 7:37-38; योहा 12:3

वोनड कालकुन तंवड केल्वने उसुम्ता अद मरियल इदे आंद. वेर लाजर तानोरे तमुर आंदुर. ³ अदेन साटि अव रंड तकक, “पर्बु, निमे लाड कियवल बेमरिते अर्सि मंतोर” इन्जेर येसुनगा कबुर सारि कीतड.

⁴ अद कबुर केन्चि येसु, “इद बेमरि वोन जक्ले वाय्मकि. बति बगवंतनोर मरिन मान सीसि, बगवंतने मय्मा तर्ले वाता” इन्जेर वेहतोर.

⁵ येसु मार्तन, ताना सेलडुन अनि लाजरतुन लाड्दे सूड्दुर. ⁶ वोर लाजर बेमरिते मत्ता अद कबुर येसुन केन्जा वाता. तेर बति, उंडे रंड रोज्क अग्ने आगतोर. ⁷ अहन आगता पेजे, “यूदया येरियते मल्सि दाकट” इन्जेर सिस्यलिरकुन इत्तोर.

⁸ अस्के सिस्यलिर, “गुरुजि! अगटुर यूदुल्क इंक्केट्के नीकुन बंडने पाय्ले सूड्सेर मंतेर. उंडे अगा दाका इंतिय?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर.

⁹ ते येसु, “उंदि दिवोसुन बारा गंटड वेड्चि मंदंता. इद दिहते ताक्वल दुनियता वेड्चि सूड्ता काड्कि, कोदा पायोर. ¹⁰ बति रात्ने ताक्वल वेड्चि सेल्वा काड्कि, वोर कोदा पांतोर” इन्जेर वेहतोर.

¹¹ इहिन वेहता पेजे येसु, “मावोर सोप्तल लाजर मींङ्सि मंतोर. वोन जोपनल तेहले दांतोन” इन्जेर इत्तोर.

3 योहा 11:5;
उजगिरि 3:19
4 मार 5:39-42;
योहा 2:11;5:23;9:3;
11:40;13:31-32;
17:5; 1पेतु 4:14
5 योहा 15:9-13
6 येसा 30:18;55:8-9
8 योहा 8:59;10:31
9 योहा 9:4;12:35
10 योहा 2:10-11
11 दानि 12:2; मार 5:39;
योहा 11:13; अपो 7:60
15 2तिमो 2:10
16 मत्ता 10:3;26:35;
मार 3:18; लूका 6:15;
योहा 13:37;21:2

¹² अस्के सिस्यलिर, “पर्बु, वोर मींङ्सि मत्तेके, तप्वक तेच्चि चोकोट आंतोर!” इन्जेर वेहतोर.

¹³ येसु लाजर्ता मरंतुन बारेते वेहतोर बति, वूर सिस्यलिर सादरन जोपुन बारेते वेहतोर इन्जि मत्तेर. ¹⁴ ते येसु, “लाजर मार्तोर” इन्जि कुला कुला वेह्चि, ¹⁵ “अगा नना मन्मकि अचोर चोकोट आता. मी साटिने इहिन जर्ता. मीवा बरोसा बडे मायना इंवले नावा इचा. इडे मरट अगा दाकट देट!” इन्जेर वूरकुन इत्तोर. ¹⁶ अस्के येमल* इन्जेर केय्वल तोमल, “येसुन तोडो मरन आय्ले, मरट गिर दाकट देट” इन्जेर तंवा बरोबर मंवलिर सिस्यलिरकुन इत्तोर.

सातुरकुन नेंडुस्वल सक्ति येसुनगा मंता

¹⁷⁻¹⁹ बेतनिया नार येरुसलेमनल करुम करुम रंड कोस्क लड मत्ता. अगा तमुना मरंतुन हिंदल, दुक्सते मंवलिक मार्तन अनि मरियन सुम्जि किय्ले, वेलेटिर यूदुल्क वासि मत्तेर. ते येसु अद नाटुन करुम येव्ता पेजे, लाजर्ता कूरदुन नारिता बंडता वीचना बुयरितगा इर्सि, नालुड रोज्क आता इन्जेर करि कीतोर. ²⁰ मार्तल, येसु वासेर मंतोर इंवल केन्चि बेटे माय्ले मुनेत्क सोत्ता. बति मरियल रेतगन रेहे

* **11:16** येमल सेलेके दिदुमा इत्तेके वोन बरोबर सेलडेय सेलेके तमुरेय पुट्तोर.

माता. ²¹मार्तल येसुन बेटे मासि, “पर्बु! निमे इगे मंदि इत्तेके, नावोर तमुर सासि मनोर. ²²बति इंके आतेके गिर बतय आयो. निमे बगवंतन बतल तल्ककि अदेन, नीकुन सींतोर” इन्जेर इत्ता.

²³अस्के येसु, “नी तमुर नेंडंतोर” इन्जेर वेहतोर.

²⁴ते मार्तल, “हो पर्बु, तस्वा किय्वल दिवोस्त्रे वोर नेंडंतोर इंवल नाकुन टावये” इन्जेर इत्ता.

²⁵अद केन्चि येसु, “जीवता अनि नेंडुस्वना ननये आंदुन. ना पोरो बरोसा इर्वल सातेके गिर मर्ला पिसंतोर. ²⁶जीवते मन्जि ना पोरो बरोसा इर्वन बस्केट मंवल मरंता सिक्सा पुटो. इदेन बरोसा कींति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर.

²⁷ते अद, “हो पर्बु! निमेय बगवंतनोर मरि किरिस्तुनि आंदि अनि इद कलिते वाय्ले मत्तोनि गिर निमेय आंदि. इदेन बरोसा कींतोन” इन्जेर वेहता.

²⁸⁻³⁰येसु अस्के वेरि नाटे नेड्मकि. मार्तल बगते बेटे मातयो अगने आग्सि मत्तोर. ते मार्तल रोन सोत्ता अनि मरियन कुसये केय्सि, “गुरुजि वातोर. नीकुन केयंतोर” इन्जेर सेलडुन सडा वेहता. इद गोस्टि केन्ज्ता बरोबर मरियल तेच्चि, येसुनगा सोत्ता. ³¹कहितुर यूदुल्क मरियन सुम्जि कीसेर रोन मत्तेर. अस्के अद सपा-सिपा तेच्चि सोंवल सूड्सि, वीचनगा सोन्जि आडंता बतलो इन्जेर, तान पेजेय सोत्तेर. ³²मरियल येसु मंवल जागते सोन्जि, वोनड कालकुन पोरो अर्सि, “पर्बु! निमे इगे मंदि इत्तेके, नावोर तमुर मार्सि मनोर” इन्जेर इत्ता.

²¹ योहा 11:32,37
²² मत्ता 28:18; मार 9:23; योहा 9:31; 11:41-42
²⁴ येसा 26:19; दानि 12:2-3; लूका 14:14; योहा 5:28-29; अपो 24:15
²⁵ योबु 19:25-27; कीर्ता 36:9; येसा 26:19; 38:16; लूका 23:43; योहा 1:4; 3:36; 5:21, 26; 6:35, 39-40, 44; 14:6, 19; अपो 3:15; रोमा 4:17; 5:17-19; 8:2, 10-11, 38-39; 1कोरा 15:18, 20-26, 29, 43-57; 2कोरा 4:14; 5:1-8; पिलिपि 1:23; 3:10, 20-21; कोलसि 3:3-4; 1तेसा 4:14; हेब्रि 11:13-16; 1योहा 1:1-2; 5:11-12; उजगिरि 20:5, 10-15; 21:4; 22:1, 17
²⁶ योहा 3:15-18; 5:24; 6:54-58; 8:51-53; 10:28; 14:10; रोमा 8:13; 1योहा 5:10-12
²⁷ मलाकि 3:1; मत्ता 16:16; योहा 6:14, 69
³¹ योहा 11:19
³² योहा 11:21
³³ मार 3:5; योहा 11:38; 12:27
³⁵ योबु 30:25; कीर्ता 35:13-15; 119:136; येसा 53:3; 63:9; इर 9:1; 13:17; 14:17; दुक्सा 1:16; लूका 19:41; योहा 11:33; हेब्रि 2:16-17; 4:15
³⁶ योहा 11:3
³⁸ मत्ता 27:60; योहा 11:33
⁴⁰ 2जर्ता 20:20; कीर्ता 63:2; 90:16; योहा 1:14; 11:4, 23-26; रोमा 4:17-25; 2कोरा 3:18; 4:6
⁴¹ कीर्ता 123:1;

³³मरियल अनि तान सडा वातुर यूदुल्क सम्दिर आड्वल सूड्सि, येसुना दिल्ले बेय दुक्सा लाग्ता. ³⁴अस्के येसु, “वोना कूरदुन बगा इर्तिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर, “पर्बु, वासि सूडा” इन्जेर वेहतेर.

³⁵अद केन्चि, येसु जोडा जोडा काडेर तुहतोर. ³⁶अद सूड्सि वूर यूदुल्क, “लाजरतुन बचोर लाड कीतोरो सूडट” इन्जेर इत्तेर.

³⁷वूर्गटल कहि लोकर, “वेर येसु, गुड्डिरकुन नदुर वायुस्तोर. ते वेर लाजरतुन साय्वक्ने इरा पर्सि मनोर कि बतल?” इन्जेर इत्तेर.

सातोर वोर लाजरतुन येसु नेंडुस्वल

³⁸येसुना दिल्ले उंदुंदि जोका दुक्सा लाग्ता. ते वीचनगा सोत्तोर. अद उंदि नारिता बंडता बुयरि आंद. उंदि बंडा तान्गा अड्डुम इर्सि मत्ता. ³⁹ते येसु, “अद बंडतुन तेंडट!” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. अस्के सातोर वोना तक्का मार्तल, “पर्बु, इंके वोना कूर कडिसि गाडि वासेर मंदर. बारितेके वोर मार्सि नालुड रोज्क आसेर मंतोर” इन्जेर वेहता.

⁴⁰अस्के येसु, “निमे बरोसा इर्किते, बगवंतना मय्मतुन सूड्कि, इन्जि नीकुन वेहतोन कि?” इन्जेर इत्तोर.

⁴¹ते वूर अद बंडतुन तेंडतेर. अस्के येसु पोरो सूड्सेर, “बाबा, नावा पार्तनतुन केन्ज्ता काड्कि, नीकुन दनेवाद. ⁴²निमे बस्केट नावा पार्तनड केन्जंति इंवल नाकुन टावये. बति निमेये नाकुन सारि कीति इन्जेर करि कीसि, ना सिर्मुट्नुन

बरोसा इरनिर इन्जि वूर साटिने, इद गोस्टि वेहतोन” इन्जेर इत्तोर.

⁴³ इहिन इत्ता पेजे येसु, “लाजर, बहिर वरा!” इन्जेर जोर्ते केय्तोर.

⁴⁴ अस्के तंवा कूरदुन गूंडि कीतड कण्डिनेन लाजर बहिर वातोर. वोना मोकोम सेलते गूंडि कीसि मत्ता. “गूंडि कीतड कण्डिन ऊलि कीसि, वोन सोंदा सीम्ट” इन्जेर येसु वेहतोर.

येसुन जक्ले यूदुल्क पिलन वाट्वल

(मत्तयि 26:1-5; मार्क 14:1-2; लूका 22:1-2)

⁴⁵ अद कामुन सूड्सि, मरियन सुम्जि किय्ले वातुर यूदुल्कनगटल वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर.

⁴⁶ बति वूर्गटल कहि जन्क, परिसयुल्कनगा सोन्जि, येसु कीता कामुन बारेते वेहतेर. ⁴⁷ अदेन साटि डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क पन्चनुरकुन केयुसि, “मरट बतल कीकट? वोर मायनल वेले मय्मतड काम्क कीसेर मंतोर. ⁴⁸ मरट वोर किय्वलिकुन इहिने सूड्सेर मत्तेके, वोर राजल इन्जेर सम्दिरे वोन पोरो बरोसा इरंतेर. अस्के रोमा राज्नुर अदिकारिर वासि, मा मंदिरतुन नासेडम कींतेर अनि मा जातितुरकुन इगेटल पूडि सींतेर” इन्जेर वेहतेर. ⁴⁹⁻⁵⁰ अहन वेहता बरोबर, “पिसलिर्निट! मा जातितुर नासेडम आय्वक्ने, वोरोर मायनल पर्जत साटि परन सिख्वल चोकोट इन्जि सम्जे माख्विटिय?” इन्जेर अद गट्कते पेसोर कटोडल आय्वल कयपल इत्तोर.

43 2राजा 4:33-36
44 1समु 2:6;
लूका 7:15; योहा 5:21,
25;10:30;11:25-26;
20:7; अपो 20:9-12
45 योहा 2:23;11:19
47 मत्ता 26:3
54 योहा 7:1
1 मत्ता 21:17; लूका 24:50
2 लूका 22:27;
उजगिरि 3:20
3 मत्ता 26:6-13;
मार 14:3-9;
लूका 7:37-38,
46;10:38-39;
योहा 11:2,28,32

⁵¹⁻⁵² सिरिप यूदुल्कना लाबमुन साटिने आयो. बति दुनिया पूरो पग्रे मासि मंवलिर बगवंतनुर लोकुर सम्दिरकुन मीरि किय्लेने, येसु परन सींतोर इन्जेर मुने जग्वल वचन वेहतोर. इद गोस्टि तंवा तना आसि वेहमकि. बति अद साल पेसोर कटोडल आसि मत्ता काड्किने, वेहा पतोर. ⁵³ अद नेटितल वोन जक्ले पिलन वाट्वल मोदोल कीतेर. ⁵⁴ अदेन साटि येसु अस्केडल यूदुल्कनगा उजगिरि वेलिवक्ने, बोडि गुटन करुम मंवल येप्रायिम इंवल चहर्ते सोन्जि, अगा सिस्यलिर सडा कहि रोज्क मत्तोर.

⁵⁵⁻⁵⁷ अस्के यूदुल्कना पस्का सड करुम वासेर मत्ता. ते, “बोने येसुना पता लागतेके वेहना. ममोट वोन पियंतोम” इन्जेर डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क हुकुम सीसि मत्तेर. सडदुन साटि तम्वा तमा सुदुड किय्लेन, मुनेने वेलेटिर लोकुर आजु-बाजुतड नहकनल येरुसलेम वातेर. वूर येसुन महक्सेर मंदिर्तुन रोपो निल्सि, “वोर इद सडदुन वांतोर कि, वायोर? मिरट बतल इंतित?” इन्जेर वोरोन वोरोर पूसि कीतेर.

बेतनियतगा येसुन पोरो सेंट वेडिवल

(मत्तयि 26:6-13; मार्क 14:3-9)

12 अदेन साटि, सासि-नेंइतोर लाजर्ता नार बेतनियतगा पस्का सडदुन सारुड रोज्क मुनेने येसु वातोर. ² अगा वोन साटि जेवुन तयर कीतेर. मार्तल सर्बरेय कीता. अनि लाजर गिर जेवुन तिंवलिर बरोबर उत्तोर. ³ अस्के मरियल बेय बारिता अनि वेले महग्ना

लग-बग अर्दो लीटर सेंट* पिप्सि वाता अनि येसुनड कालकुन पोरो वेडिसि, तंवड केल्वने उसुम्ता. अद सेंटना गाडि पूरो रोन गम्स्ता. ⁴अस्के सिस्स्यलिर्गटल वोरोर इत्तेके, येसुन दोका सिस्वल इस्करियोत नाट्नोर यूदल, ⁵“अरेरे! इद सेंटुन मूंद नुहक कूरतड बिलन* वोम्सि, गरिबुन बारि सिय्मकि?” इन्जेर तान इत्तोर. ⁶वोर गरिबुन मदत कियना इंवल काड्जिते अहन इन्मकि. बति वोना कले बुदितुन हिंदले अनि कोतना तेय्ला वोन्गन मंवल कीनेके, अगटड कोतड कल्सेर मत्ता काड्किने अहन इत्तोर. ⁷ते येसु, “अद नावा मेंदोडुन माति कियवल दिवोसुन साटि सेंटुन वोजि कीसि इर्सि मत्ता. ⁸गरिब लोकुर बस्केट मी नड्डुम मंदंतेर. बति नना बस्केट मेंदोडा रूप्ने मी नड्डुम मनोन” इन्जेर वेहतोर.

⁹अदे वक्तने, येसु अगा मंतोर इन्जेर करि कीसि, बेय वेलेटिर यूदुल्क, येसुने आय्वा, येसु नेंडुस्तोर वोर लाजरतुन गिर सूड्ले वातेर. ¹⁰⁻¹¹लाजरतुन हिंदल, यूदुल्कनगटल वेलेटिर लोकुर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर. अदेन साटि, डगुक कटोडलिर लाजरतुन गिर जव्कना इन्जेर पिलन वाड्तेर.

येसु जेय जेय कार येच्चेर येरुसलेम नेड्वल

(मत्तयि 21:1-11; मार्क 11:1-11; लूका 19:28-40)

¹²⁻¹³सड्डुन साटि वाता, उंदि डगुर गुण्डतुर, येसु येरुसलेम वांतोर इंवल केन्चि, सींदि मरक्नड कांदड पिप्सि वोन मुनेत्क सोत्तेर. अहन सोन्जि,

4 मत्ता 10:4
6 योहा 13:29; याको 2:6
8 रेंडा 15:11;
मत्ता 26:11; मार 14:7
16 योहा 2:22; 7:39; 14:26
20 योहा 7:35

“जेय जेय कार!* पर्बुना अदिकार्दे* वाय्वल इज्रयेल पर्जतोर राजने बगवंतल आसिर्वाद सियिर” इन्जेर किलितेर. ¹⁴⁻¹⁵“येरुसलेमनुर* लोकुर्नित वेरिमट! इचुला मी राजल गादित पोरो उच्चि वासेर मंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मत्ता तीर, येसु उंदि गादित* पोरो उच्चि वासेर मत्तोर. ¹⁶इव गट्णड जर्गनेके सिस्स्यलिरकुन सम्जे माय्मकि. बति येसु मय्मते नेंड्सि स्वर्गनगा सोत्ता पेजे, इव गट्णन बारेते दर्मा-ग्रंत्नगा मत्ता तीर सम्दो जर्गटड इन्जेर सम्जे मातेर. ¹⁷येसु लाजरतुन कूर्दल नेंडुस्त्रेके, वोन सडा मत्तुर लोकुर इद गवतुन पचर कीतेर. ¹⁸येसु इद मय्मता काम कीतोर इन्जेर लोकुर केन्ज्ता काड्किने, वोन बेटे मायले मुनेत्क सोत्तेर. ¹⁹अदेन साटिने परिसयुल्क, “सूडट! मरट वाड्त्तड पिलन्क बतय कामि सिय्मकि. दुनियतुर सम्दिर वोन पेजेय सोन्जेर मंतेर” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर.

येसु तंवा मरंतुन बारेते वेहवल

²⁰अद सड्डुन रोपो पार्तना-विंति कियले, वातुर्गटल कहितुर यूदुल्क आयुर वूर* गिर मत्तेर. ²¹वूर गलिलया येरियता बेत्सयिदा नाट्नोर पिलिपुन बेटे मासि,

* **12:3** अच्चा जटामांसि इंवल मरता निय.
* **12:5** उंदि बिलता विलुवा उंदि दियता बूतित अचोर मत्ता. * **12:12-13** जेय जेय कार!: ग्रीकु बासतगा होसंना इन्जेर मंता. इदेना अर्तम, “इंके बचि कीम!” * **12:12-13** अदिकार्दे: सेलेते पोरोडे इन्जेर मंदंता. * **12:14-15** सियोंतुर इन्जेर गिर केयंतेर. * **12:14-15** ग्रीकु बासते गादि पिलत पोरो इन्जेर मंदंता. * **12:20** यूदुल्क आयुर वूर: इत्तेके ग्रीकु देसुर इन्जेर मंदंता.

“साब! ममोट येसुन बेटे मायले वातोम” इन्जेर वोन वेहतेर. ²²इद गोस्टितुन पिलिप सोन्जि, आंद्रेयन वेहतोर. वूर इविर आसि अद गोस्टि येसुनगा सोन्जि वेहतेर. ²³अद केन्चि येसु, “स्वर्गनोर मायनन मयमा वाय्वल वकत इंके करुम वाता. ²⁴⁻²⁶गोह्कना दानतुन बोमितगा उस्वेके उंदिय मंदंता. अद दाना उस्वेके सातपिनय दिसंता. बति बोमितल अद मोलोका आसि पिरंता अनि बेर्सि, गोल्लमेन दानड सींता. अदे तीर्दे नावा परन सीतेकेन, वेलेटिरकुन पूना जिन्गानि पुटंता. अहने मिह्गटल बोरे आयि, तंवा जीवतुन बचि कीका इंवल, तान सुटि किया लागर. बति बोरे आयि इद कलितड आसन कात्रि कियवक्ने मंवल, बस्केट पिस्ले तंवा जीवतुन बचि किया परंतोर. नावा सेवा कीका इंवल ना सरि-मारग्ने ताकना. अस्केने नना बगा मंदंतोनो, अगा ना सेवा कियवल गिर मंदंतोर. ना सेवा कियवन ना बाबो मानि कींतोर. इद सतेम आंद” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर.

23 योहा 13:31-32; 17:1-5
27 योहा 12:23
28 मत्ता 3:17; 26:42;
उजगिरि 5:9-14
30 योहा 11:42
31 योहा 14:30;
16:8-11; 2कोरा 4:4;
एपेसि 2:1-2; 6:12;
कोलसि 2:15; हेब्रि 2:14;
1योहा 3:8; 4:4; 5:19;
उजगिरि 12:9-11; 20:2-3
32 रेंडा 21:22-23;
कीर्ता 22:16-18;
येसा 49:6; होसे 11:4;
योहा 1:7; 3:14;
6:44; 8:28; 12:34;
19:17; रोमा 5:17-19;
गलति 3:13; 1तिमो 2:6;
हेब्रि 2:9; 1पेतु 2:24; 3:18;
1योहा 2:2; उजगिरि 5:9
33 योहा 18:32

²⁷ “इंके नावा दिल पूरो तकपिका आसेर मंता. बतल इन्जेर वेहका? ना बाबा! इद गंडम ना पोरो वाय्वक्ने नाकुन बचि कीम. तेर बति, इद गंडमुन सोसि कियलेने नना वातोन. ²⁸बाबगो! नीवा पोरोडुने मानि कियुसा” इन्जेर वेहतोर. अस्के पोरोडल, * “इदेन मुने डगुर-पान वायुस्तोन. उंडे गिर डगुर-पान वायुसंतोन” इन्जेर उंदि लेड केन्जा वाता. ²⁹ते अद केन्चि अगा निल्लिस मंवलिर कहितुर, “गज्जर्ता” इन्जेर इत्तेर. उंडे कहितुर, “बगवंतनोर वोरोर दूतल वोन सडा वड्क्तोर” इन्जेर इत्तेर. ³⁰अदेन साटि येसु, “इद लेड नाकुन मदत कियले वाय्मकि. मीकुन मदत कियलेने वाता. ³¹इद दुनियतुरकुन तस्वा कियवल वकत वाता. इद दुनियतुन आगुटि कीसि, मंवल अदिकारिन तेंड्सि पूड्वल वकत वाता. ³²बस्केते नाकुन बोमितल पोरो तहंतैरो, अस्के ना बाजुन सम्दिरकुन ऊमंतोन” इन्जेर वेहतोर. ³³तंवा मरन बहन जग्वल मंतयो अदेन बारेते इद गोस्टि वेहतोर.

* 12:28 स्वर्गनल सेलेके हाबडल इन्जेर अर्तम.

³⁴ ते पर्जता गुब्डा, “किरिस्तु बस्केट जीवते मंदंतोर’ इन्जि, दर्मा-ग्रंतनल केन्ज्तोम. बति निमे स्वर्गनोर मायनन बोमितल पोरो तह्चि बहन जकंतेर इति? वेर स्वर्गनोर मायनल बोर आंदुर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³⁵ अस्के येसु, “उंडे जरसि कालम वेरिन मी नड्डुम वेड्चि मंदंता. सिकटि पग्रे माय्वक मुनेने, वेड्चितगा ताकट. अस्के मिरट कोदा पाय्विट. सिकटिते ताक्वल तना बगा दांतोरो टावा सेले. ³⁶ मिरट इद वेड्चिता संतान आय्ले, अद वेड्चि मनेकेन मिरट तान्गा बरोसा इरट” इन्जेर येसु वूरकुन वेहतोर. अहन वेह्चि, वूरकुन दिस्वक्ने लड सोडितोर.

वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्मकि

³⁷ येसु वूर मुने इचोड वेले मय्मतड काम्क कीतोर तेर बति, वोन पोरो बरोसा इर्मकि.

³⁸ “बगवंता! ममोट वेह्ता कबुडगा बोरे बरोसा इर्मकि.

बगवंता! नीवा सक्तिनुन बोरे वोड्कि किय्मकि”

इन्जेर येसया पर्वक्तल लिहि कीता बर्पु आयन साटिने इहिन जर्ता. ³⁹ वूर बरोसा इरा पर्मकि बारितेके, येसया पर्वक्तल उंडे उंदि जागा इहिन लिहि कीतोर:

⁴⁰ “वूरा नदुर बंद कीता काड्कि, वूर सूडा पर्सेर सेलुर.
वूरा मंदुन बंद कीता काड्कि,
वूरकुन अर्तम आसेर सेले.

34 2समु 7:13; कीर्ता 110:4; येसा 9:7; येहेज 37:24-25; दानि 2:44;7:14, 27; योहा 3:14-16
35 इर 13:16-17; योहा 7:33;8:12; 9:4-5;11:10;12:36, 39-40;46;16:16; एपेसि 5:8; 1योहा 1:6-7
36 लूका 16:8; योहा 8:59; एपेसि 5:8; 1तेसा 5:5
37 लूका 16:31; योहा 1:11
38 येसा 53:1; रोमा 10:16;20; 1कोरा 1:24; 2कोरा 4:3-6
40 कीर्ता 6:2;41:4; 147:3; येसा 6:10; 29:10;57:18-19; इर 3:22; होसे 6:1; 14:4; मत्ता 13:13-15; मार 4:12;8:17-18; लूका 8:10; योहा 9:39
41 येसा 6:1-5, 9-10; योहा 1:18
42 सुबुत 29:25; येसा 51:7; योहा 7:13;9:22
43 मत्ता 6:2;23:5-7; लूका 16:15;19:17; योहा 5:41,44;8:54; 12:26; 1कोरा 4:5; 2कोरा 10:18; 1तेसा 2:6
44 मत्ता 10:40; मार 9:37; योहा 5:24; 13:20; 1पेतु 1:21
45 योहा 14:9-10;15:24; 2कोरा 4:6; कोलसि 1:15
46 कीर्ता 36:9; येसा 42:7; लूका 1:76-79; योहा 1:4-5;3:19; 8:12;9:5;12:35-36; अपो 26:18
47 लूका 19:10; योहा 3:17;8:15-16; 12:48; 1योहा 4:14

अहन किय्वक इत्तेके, वूर ना बाजुन तिरिंदिर.

नना वूरकुन चोकोट कींदुन”

इन्जेर मंता. ⁴¹ येसया पर्वक्तल बविसत्ने वाय्वल येसुना मय्मतुन सूड्ता काड्किने, वोन बारते इव गोस्टिड वेहतोर.

⁴² तेर बति येसुन पोरो बरोसा इर्तुर्गटल वेलेटिर अदिकारिर गिर मत्तेर. बति परिसयुल्क तमकुन समाजनल अलदि वाटनिर इन्जेर वेरिसि बोरे उजगिरि वोप्मकि. ⁴³ वूर बगवंतल सिय्वल डगुर-पांदुन तेर अदिक मायनलिर सिय्वल डगुर-पांदुन लाड कीतेर.

येसुनड गोस्टिड पर्जतुन तस्वा किय्वल

⁴⁴ अस्के येसु जोर्ते, “ना पोरो बरोसा इर्वल सिरिप नह्गने आयो बति नाकुन सारि कीतोनगा गिर बरोसा इर्सेर मंतोर. ⁴⁵ नाकुन सूड्वल नाकुन सारि कीतोने सूड्सेर मंतोर. ⁴⁶ नह्गा बरोसा इर्वल हर वोरोर सिकटितगा निल्सि मंवक्ने, इद दुनियतगा वेड्चित मोडि नना वातोन. ⁴⁷ बोरे आयि नावड गोस्टिड केन्चि, अवेन पिय्सि ताक्वेके, नना वोन तस्वा कियोन. नना इद दुनियतुरकुन तस्वा किय्ले वाय्मकि. बति बचि किय्लेने वातोन. ⁴⁸ नाकुन अनि नावड गोस्टिन वोपोर वोन, तस्वा किय्वल दुस्रो उंदि मंता. नना वेह्ता गोस्टिये तस्वा किय्वल दिवोस्ने वोना तस्वा कींता. ⁴⁹ बारितेके,

48 लूका 10:16; योहा 3:17-20; रोमा 2:16; 2तेसा 1:8; हेब्रि 9:27-28; 10:29-31;12:25 49 रेंडा 18:18; योहा 3:11; 5:30;8:26,42;14:10,31;15:15;17:8

ना इचते नना वड्कमकि बति, नना बतल वड्कना इंवडुन बारेते, नाकुन सारि कियवल बाबोये अहन हुकुम सीतोर. ⁵⁰अनि अद हुकुम बस्केट पिस्वल जीवतेके ताकुसीता इन्जेर नाकुन टावा मत्ता काङ्कि, नना वेहवलिक सम्दो गिर बाबो ना सडा वेहता तीरे मीकुन वेहचेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर.

येसु सिस्यलिरड काल्क नोर्वल

13 येसु पस्का सडदुन तेर मुनेने इद दुनियतल मल्सि बाबोनगा सोंवल वकत करुम वाता इन्जेर करि कीतोर. दुनियतगा मंवलिर तंवुरकुन वेले लाड कीतोर. अद लाडदुन आक्रि वेरि वूरकुन बर्पुर् तोह्त्तोर. ²बति येसुन दोका सियना इंवल सोन्च, सीमोंतोर मरि इस्करियोत नाट्नोर यूदना दिल्ले जेवुन कियवडुन तेर मुनेतले सय्तन इर्सि मत्तोर. ³तंवा केय्दे सम्दो अदिकार बाबो सीतोर इंवल, तना बगवंतनल वातोर अनि बगवंतनगा मल्सि दांतोर इंवलिक सम्दो गिर येसुन टावा. ⁴अहन टावा मत्ता काङ्कि, वूर्गटल तेच्चि तंवा सालुवतुन बगला इर्सि, तंवा नडिदुन उंदि सेलते दोह्त्तोर. ⁵दोह्त्ता पेजे, उंदि परत्नगा सिस्यलिरड कालकुन येते नोर्सेर, नडितुन दोह्त्ता सेलते वूरड कालकुन उसुम्वल मोदोल कीतोर. ⁶अहन कीसेर येसु सीमोन-पेतुरतगा वातोर. अस्के वोर, “पर्बु नावड काल्क नोर्ले आंति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁷ते येसु, “नना कियवल इंके नीकुन अर्तम आयो, बति मुने वाय्वल गट्कते करि कींति” इन्जेर वेह्त्तोर.

50 योहा 17:3
1 योहा 12:23;13:3, 34;16:28; 1योहा 4:19
2 अपो 5:3; याको 1:13-17
3 मत्ता 11:27; 28:18; योहा 3:35; 8:42;17:2; हेब्रि 1:2
4 लूका 22:27
5 पुट 18:4; 19:2; कीर्ता 51:2; लूका 7:44; 1तिमो 5:10
7 दानि 12:8,12; हबा 2:1-3; योहा 12:16; 13:10-12,36; 14:26; याको 5:7-11
8 येहेज 36:25; अपो 22:16; 1कोरा 6:11; एपेसि 5:26; तीतु 3:5; हेब्रि 10:22
10 योहा 15:3; 2कोरा 5:17
12 योहा 13:7
13 लूका 6:46; योहा 11:28; रोमा 14:8-9; 1कोरा 12:3; पिलिपि 2:11
14 लूका 22:26-27; अपो 20:35; गलति 5:13; हेब्रि 5:8-9; 1पेतु 4:1;5:5
17 मत्ता 7:24-25; लूका 11:28; याको 1:25

⁸अस्के पेतुरु, “वटिन पर्बु! निमे नावड काल्क बस्केन नोर्वा” इन्जेर इत्तोर. ते येसु, “नना नीकुन नोरा बीगर ना सडा नीकुन ईसा सेले” इन्जेर पेतुरतुन वेह्त्तोर. ⁹ते सीमोन-पेतुरु, “पर्बु! सिरिप ना काल्के आय्वा, ना केय्क अनि ना तला गिर नोरा” इन्जेर इत्तोर. ¹⁰अस्के येसु, “येर तुड्त्तोर वोर सिरिप काल्क नोर्तेके आयर. दुस्रो बतय नोरा लागो. वोर सुदुडे मंतोर. मिरट गिर सुदुड मंतिट बति, मिह्गटल सम्दिर सुदुड आय्विट” इन्जेर वेह्त्तोर. ¹¹तनकुन बोर दोका सियवल मंतोर इंवल टावा मत्ता काङ्किने, येसु “मिह्गटल सम्दिर सुदुड आय्विट” इन्जेर इत्तोर.

¹²अनि वूरड काल्क नोर्सि, तंवा सालुवतुन सेटनगा वाट्सि, इदेन मुने उच्चि मत्ता जागतगा सोन्जि उद्त्तोर. अहन उच्चि, “नना इंके कीता अद काम मीकुन अर्तम आता कि?” इन्जेर सिस्यलिरकुन पूसि कीतोर. ¹³“मिरट नाकुन ‘गुरुजि’ अनि ‘पर्बु’ इन्जेर केयंतिट. नना गुरुना अनि पर्बुना आता काङ्कि, मिरट इहिन केयवल बरोबरे आंद. ¹⁴नना पर्बुना अनि गुरुना आसि गिर मीवड काल्क नोर्ता काङ्कि, मिरट गिर वोरोनड वोरोर काल्क नोरय लागर. ¹⁵⁻¹⁶दासि तंवोर माल्कन तेर डगुर आयोर. अह्ने कब्रियल तनकुन सारि कीतोन तेर डगुर आयोर. नना मीवड काल्क नोर्ता तीर, मिरट गिर कियना इन्जेर मीकुन नमुनता रूप्ने तोह्त्तोन. इद सतेम आंद. ¹⁷इंके मिरट इव गोस्टिड करि कीता काङ्कि, इवेन पिप्सि ताककिट्ते, बगवंतल मीकुन आसिर्वाद सींतोर” इन्जेर वेह्त्तोर.

तनकुन दोका सियवडुन बारेते येसु वेहवल

(मत्तयि 26:20-25; मार्क
14:17-21; लूका 22:21-23)

18 “मी सम्दिर बारेते नना वेहमकि. नना नेमि कीतुर बारेते नाकुन टावा. बति, ‘ना सडा सारि तितोर वोर, नाकुन बय्मन आसि दोका सीतोर’ इन्जेर दर्मा-ग्रंत्ना गोस्टि बर्पुर् आयले इहिन जर्गता. 19 इव जर्गता पेजे, ‘किरिस्तुना ननये आंदुन’ इन्जेर बरोसा कीकिट इन्जेर, मुनेने मीकुन वेहचेर मंतोन. 20 इद सतेम आंद. नना बोते सारि कींतोनो, वोन करुम कियवल, नाकुन गिर करुम कींतोर. नाकुन करुम कियवल, नाकुन रोहतोर वोर बाबोन गिर करुम कींतोर इन्जि वेहचेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर.

21 इव गोस्टिड वेहता पेजे येसु, आत्मतगा तल्मेले मासि, “मिह्गटल वोरोर नाकुन पगा-दाकर्ना केय्दे हव्लि कींतोर. इद गवा सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. 22 बोन बारेते वेहतोरो इन्जेर सिस्यलिर करि कियवा सोन्जि, वोराना मोकोम वोरोर सूड्तेर. 23 सिस्यलिर्गटल येसुन वेले पेर्मा कियवल येसुना तिना बग्ला बेय करुम उच्चि मत्तोर. 24 ते सीमोन-पेतुरु वोर सिस्यन, “येसु बोन बारेते वेहतोरो पूसि कीम” इन्जेर केय्दे इसरा कीतोर. 25 अस्के वोर सिस्यल येसुन करुम उंडे इचुर उर्नो मासेर, “पर्बु! वोर बोर आंदुर?” इन्जेर पूसि कीतोर. 26 ते येसु, “कोजतगा मुडुसि बोते नना सारि टुक्डे सींतोनो वारे” इन्जेर

18 कीर्ता 41:9;
मत्ता 26:23; मार 14:20;
योहा 13:10-11,26;17:12
19 येसा 43:10;
योहा 14:29;16:4;
उजगिरि 1:17-18
20 मत्ता 10:40-42;25:40;
मार 9:37; लूका 9:48;
10:16; गलति 4:14
21 मत्ता 26:21;
मार 14:18; योहा 13:18
22 लूका 22:23
23 योहा 19:26;
20:2;21:7,20
31 योहा 7:39;12:23;
14:13; 1पेतु 4:11
33 योहा 7:33-34
34 कटोडा 19:18,
34; योहा 15:12-13,
17;17:21; रोमा 12:10;
1कोरा 12:26-27;
13:4-7; गलति 5:6,
13-14,22;6:2,10;
एपेसि 5:2; पिलिपि 2:1-5;
कोलसि 1:4;3:12-13;
1तेसा 3:12;4:9-10;
2तेसा 1:3; हेब्रि 13:1;
याको 2:8; 1पेतु 1:22;
3:8-9; 2पेतु 1:7;
1योहा 2:7-10;3:11,
14-18,23;4:7-11,
21-5:1; 2योहा 5

वेहतोर. अहन वेह्चि, सारि टुक्डे मुडुसि सीमोंतोर मरि इस्करियोत नाट्नोर यूदन सीतोर. 27-30 अस्के वोर सारि टुक्डे येत्ता पेजे, “निमे कीका इंवल काम सप्ने कीम” इन्जेर येसु वोन वेहतोर. येसु अहन बारि वेहतोरेय, जेवुन उद्तुर्गटल वोरोन गिर टावा सेले. यूदनगा कोतना तेय्ला मत्ता काड्कि येसु, «सडदुन पहेजे मत्तड चीज्क येत» इन्जि इत्तोर बतलो इन्जेर कहितुर सोन्च कीतेर. «गरिब लोकुरकुन बतय सीम्» इन्जि इत्तोर बतलो इन्जेर, उंडे कहितुर सोन्च कीतेर. वोर सारि टुक्डे येत्ता पेजे सय्तन सोप्रे मासि, बह्तिर सोडितोर. अस्के रात आसि मत्ता.

येसु पूना हुकुम सियवल

(मत्तयि 26:31-35; मार्क
14:27-31; लूका 22:31-34)

31 यूदल सोत्ता पेजे येसु, “इंके स्वर्गनोर मायनन मान पुट्वल वक्त वाता. वेर तादन हिंदल बगवंतन डगुर-पान वांता. 32 मोका बगवंतन मरिन हिंदल डगुर-पान वातेके, बगवंतल तंवोर मरिन मान सींतोर. अद डगुर-पान येंटने वोर मरिन सींतोर. 33 ना मर्किन्ट! उंडे जरसि कालम वेरि मी सडा मंदंतोन. अद आता पेजे, मिरट नाकुन महकंतिट. बति नना बगा दांतोन अगा मिरट इंके वाया पर्विट इन्जेर यूदुलकुन वेहता तीरे, मीकुन गिर वेहचेर मंतोन. 34 इंके मीकुन उंदि पूना हुकुम सीसेर मंतोन. नना मीकुन लाड कीतपे, मिरट गिर वोरोन वोरोर लाड्दे सूडट.

³⁵ चोरोन चोरोर लाड्डे सूड्वडुन हिंदले, मिरट ना सिस्यलिर आंदिट इन्जेर सप्पिर करि कींतोर” इन्जेर येसु वेहतोर.

³⁶ सीमोन-पेतुरु, “पर्बु! निमे बगा दांति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु, “नना सोंवडगा निमे इंके वाया पर्बि. बति पेजेटल वांति” इन्जेर जवब सीतोर. ³⁷ अस्के पेतुरु, “पर्बु! नना बारि वाया परोन? नी साटि परन सिय्ले गिर तयर मंतोन” इन्जेर वेहतोर. ³⁸ अस्के येसु, “अबा! निमे ना साटि परन सीतिय? ना बारेते निमे, ‘चोर बोर आंदुरो टावा सेले’ इन्जेर, मूंद जोकड लबड वेहा बीगर, नेटा रातुन असले गोडि कूसो. इद सतेम आंद” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर.

बाबोनगा वोय्वल सरि येसु आंदुर

14 “मिरट मी दिलकुन परेसन आया सिय्मट. बगवंतनगा बरोसा इरट अनि नहगा गिर बरोसा इरट. ² ना बाबोना रोन वेले कम्रड मंतड. अवेन तयर कीसि इर्ले, मुने सोन्जेर मंतोन. अहन सेल्वक इत्तेके, मीकुन वेह्चि मनोन. ³ नना सोन्जि मी साटि जागा तयर कीता पेजे, नना बगते मंदंतोनो, अगा मिरट गिर मंले, उंदुंदि जोका वासि, मीकुन वोंतोन. ⁴ नना सोंवल जागता सरि मीकुन टावये” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁵ अस्के तोमल, “पर्बु! निमे बगा दांतियो माकुन टावा सेले. ते अगा सोंवल सरि माकुन बहन वोड्कि आयर?” इन्जेर इत्तोर. ⁶ अस्के येसु, “ननये सरिता, सतेम्ना अनि जीवता आंदुन. ना बीगर बाबोनगा बोरे वाया परोर. ⁷ मिरट नाकुन वोड्कि कींदिट्ते, ना बाबोन गिर वोड्के मांदिट. इंके वोन

35 पुट 13:7-8; योहा 17:21; अपो 4:32-35; 1योहा 2:5, 10:3;10-14;4:20-21
36 योहा 13:33; 21:18-19; 2पेतु 1:14
38 सुबुत 16:18; 1कोरा 10:12
1 योबु 21:4-6; कीर्ता 42:5-6,8-11;43:5; 77:2-3; येसा 12:2-3; 26:3;43:1-2; इर 8:18; योहा 6:40;11:25-27; 12:44;13:19;14:27-28; 16:22-23; अपो 3:15-16; 2कोरा 2:7;4:8-10; 12:9-10; एपेसि 1:12-13, 15:3;14-17; 1तेसा 3:3-4; 2तेसा 2:2; हेब्रि 12:12-13; 1पेतु 1:21; 1योहा 2:23-24;5:10-12
2 लूका 14:26-33; योहा 12:25-26;13:33,36; 16:4;17:24; 2कोरा 5:1; 1तेसा 3:3-4; तीतु 1:2; हेब्रि 6:20;9:8,23-26; 11:10,14-16;13:14; उजगिरि 1:5;3:12;21:2
3 योहा 12:26; 14:18-23,28;17:24; अपो 1:11;7:59-60; रोमा 8:17; 2कोरा 5:6-8; पिलिपि 1:23; 1तेसा 4:16-17; 2तेसा 1:12-2:1; 2तिमो 2:12; हेब्रि 9:28; 1योहा 3:2-3; उजगिरि 21:22-23
4 योहा 3:36;10:9
5 मार 9:19; योहा 11:16;15:12
6 येसा 35:8-9; मत्ता 11:27; योहा 1:4,14, 17:5;21,25-29;6:33,51, 57,68;8:32,51;10:7,9, 28;11:25-26;14:19;15:1; 17:2-3;18:37; अपो 3:15; 4:12; रोमा 5:2,21; 15:8-9,16; 1कोरा 15:45;

सूड्तिट अनि चोर मीकुन टावये” इन्जेर वेहतोर.

⁸ अस्के पिलिप, “माकुन बाबोन तोहा पर्बु. अचोरे माकुन आयर” इन्जेर इत्तोर. ⁹ ते येसु पिलिपुन, “इंके वेरि मी सडने मंतोन तेरे नाकुन वोड्कि किय्विटिय? नाकुन सूड्तोर चोर, बाबोन सूड्तपे. ‘बाबोन माकुन तोहा’ इन्जेर बहन पूसि कीसेर मंति? ¹⁰ नना बाबोनगा अनि बाबो नहगा मंतोर इन्जेर बरोसा किय्वि कि बतल? नना मी सडा वेह्वलिक गोस्टिड ना इचते वेहचेर सेलोन. ना रोपो मंवल बाबोये तंवड काम्क कियुसेर मंतोर. ¹¹ बाबोनगा नना अनि नहगा बाबो मीरे मासि मंतोम इन्जेर बरोसा कीम्ट. नना वेहतड गोस्टिन पिय्सि बरोसा किय्वेके, नना कीतड मय्मतड काम्क सूड्सि तेर बरोसा कीम्ट. ¹² नना बाबोनगा सोंवडुन हिंदल, नहगा बरोसा इर्वल नना कीतड मय्मतड काम्क कींतोर. चोर नना कीतन तेर डगुक काम्क कींतोर. इद गोस्टि सतेम आंद. ¹³ ना पोरोडे बतल तल्ककिट तेर

2कोरा 1:19-20; एपेसि 2:18; कोलसि 2:9, 17;3:4; हेब्रि 7:25; 9:8; 10:19-22; 1पेतु 1:21; 2:4;3:18; 1योहा 1:1-2, 8;2:23; 5:6,11-12,20; 2योहा 9; उजगिरि 1:5;3:7, 14;5:8-9;7:9-17; 13:7-8; 19:11;20:15;22:1,17 7 लूका 10:22; योहा 8:19; 17:6,8; कोलसि 1:15-17; 1योहा 2:13 8 बह्ति 33:18-23; कीर्ता 17:15; योहा 1:43-46 9 योहा 1:14;10:30; 12:45;14:7,20; पिलिपि 2:6; कोलसि 1:15; हेब्रि 1:3 10 योहा 3:32-34;5:17,19;6:38-40;8:28;10:30,38;12:49; 17:8; अपो 10:38; 2कोरा 5:19; कोलसि 2:9 11 योहा 5:36; 10:25,38;14:10; अपो 2:22 12 मत्ता 21:21; मार 11:13; 16:17; लूका 10:17-19; योहा 7:33,39;14:28;16:7; अपो 2:4-11,33,41;3:6-8;4:4,9-12,16,33;5:15;6:7;8:7; 9:34,40;10:46;16:18;19:12; रोमा 15:19; 1कोरा 12:10-11 13 मत्ता 7:7;21:22; मार 11:24; लूका 11:9; योहा 4:10,14; 5:19;7:37;10:30;12:44;13:31;14:6,14;15:7,16;16:7,23, 26;17:4-5; 2कोरा 12:8-10; एपेसि 2:18;3:12,14,20-21; पिलिपि 2:9-11;4:13; कोलसि 3:17; हेब्रि 4:15;7:25;13:15; याको 1:5;5:16; 1पेतु 2:5; 1योहा 3:22;5:14

मरिन हिंदल, बाबोन मान पुटन साटि, मिरट कोर्ता तीर कींतोन. ¹⁴मिरट ना पोरोडे बतल कोर्तेके गिर अदेन कींतोन.

येसु पवित्रा आत्मतुन बारेते वेहवल

¹⁵“मिरट नाकुन पेर्मा कीकिट्ते, नावा हुकुम पिण्स ताकंतिट. ¹⁶ना बदलि मीकुन मदत कीसेर, बस्केट मी सडा मंले, उंदितुन सारि कीम इन्जेर नना बाबोन विनंति कींतोन. ¹⁷अद मदत कियवल पवित्रा आत्मा आंद. सतेमुन बारेते अद मीकुन वेहंता. इदेन हिंदल, मीकुन बगवंतना आत्मा टावा. अद आत्मा इंके मी सडा मंता अनि मर्ला मी रोपो मंदंता. बति दुनियतुर तान सूड्सेर सेलुर अनि करि कीसेर सेलुर. अदेन साटि वूर, अद आत्मतुन वोपुर.

¹⁸“मीकुन पोसटिर दात सुटि कियोन. मिहगा वांतोन. ¹⁹उंडे कहि रोज्क्ने इद दुनियतुर नाकुन बस्केने सूडुर. बति मिरट नाकुन सूडंतिट. बारितेके नना पिस्ता तीरे, मिरट गिर पिसंतिट. ²⁰अद नेटि नना बाबोनगा, मिरट नहगा अनि नना मिहगा मंतोन इन्जेर करि कींतिट. ²¹नावड हुकुमक वोप्सि, अवेन पिण्स ताक्वल नाकुन लाड कींतोर. नाकुन पेर्मा कियवन ना बाबो पेर्मा कींतोर. नना गिर वोन लाड कीसि, नावा ननय वेह्चि तोहंतोन” इन्जेर वेहतोर. ²²अस्के यूदल (वेर इस्करियोत नाट्नोर यूदल आयोर), “पर्बु! दुनियतुन आयवा सिरिप माके बारि पावे मांतोन इंति?” इन्जेर येसुन पूसि कींतोर. ²³ते येसु, “नाकुन पेर्मा कियवल नावा गोस्टि पिण्स ताकंतोर. आतोन ना बाबो लाड कींतोर. वोन्गा वासि ममोट मंदंतोम.

¹⁵ मत्ता 10:37; 25:34-40; योहा 8:42; 14:21-24; 15:10-14; 21:15-17; 1कोरा 16:22; 2कोरा 5:14-15; 8:8-9; गलति 5:6; एपेसि 3:16-18; 6:24; पिलिपि 1:20-23; 3:7-11; 1पेतु 1:8; 1योहा 2:3-5; 4:19-20; 5:2-3; 2योहा 6:16 मत्ता 28:20; योहा 4:14; 14:14,26; 15:26; 16:7-15,26-27; 17:9-11,15; अपो 9:31; 13:52; रोमा 5:5; 8:15-16, 26-27,34; 14:17; 15:13; गलति 5:22; एपेसि 1:13-14; पिलिपि 2:1; हेब्रि 7:25; 1योहा 2:1 ¹⁷ येसा 57:15; येहेज 36:27; मत्ता 10:20; योहा 14:16,23; 15:26; 16:13; रोमा 8:9-11, 13-14; 1कोरा 2:14; 3:16; 6:19; गलति 4:6; एपेसि 3:17; कोलसि 1:27; 2तिमो 1:14; 1योहा 2:27; 3:24; 4:4,6,12-13 ¹⁸ कीर्ता 23:4; 101:2; येसा 43:1; होसे 6:3; 14:3; मत्ता 18:20; 28:20; योहा 14:3,16, 27-28; 16:33; हेब्रि 2:18 ¹⁹ योहा 6:56-58; 7:33; 11:25; 16:16, 22; रोमा 5:10; 8:34; कोलसि 3:3-4; हेब्रि 7:25 ²⁰ योहा 6:56; 10:38; 14:10; 15:5-7; 16:23, 26; 17:7,11,21-23,26; रोमा 8:1; 1कोरा 1:30; 2कोरा 5:17; 13:5; गलति 2:20; एपेसि 2:10; कोलसि 1:19,27; 2:9; 1योहा 4:12 ²¹ रेंडा 10:12-13; 11:13; 30:6-8; कीर्ता 119:4-6; येसा 62:2-5;

²⁴बति नाकुन पेर्मा कियोर वोर, नावा गोस्टि पिण्स ताकोर. मिरट केन्ज्वलिक गोस्टिड नावड आयोड बति, नाकुन सारि कियवल बाबोनड आंदुड. ²⁵नना मी सडा मनेकेने, इव गोस्टिड मीकुन वेहतोन. ²⁶बति बाबो ना पोरोडे सारि कियवल पवित्रा आत्मा मीकुन सम्दो करुसंता. अनि अद नना वेहतड सम्दोन गिर मीकुन हेतु कियुसंता.

²⁷“सांतितुन मीकुन सीसि दांतोन. नावा सांतितुने मीकुन सीसेर मंतोन.* दुनिया सीसेर मत्ता तीर नना मीकुन सीसेर सेलोन. मीवड दिलकुन तकपिका आया सियमट अनि वेरिमट. ²⁸‘नना सोन्जि,

* **14:27** इद बगवंतना सांति आंद. येहेज्केल 37:24-28

येहेज 36:25-27; जेपंया 3:17; लूका 11:28; योहा 14:15, 22-24; 15:9-10,14; 16:27; 17:23; 2कोरा 4:6; 5:14-15; याको 2:23-24; 1योहा 1:1-3; 2:5; 3:18-24; 5:3; 2योहा 6; उजगिरि 2:17; 3:20; 22:14 ²² मत्ता 10:3; लूका 6:16; अपो 1:13; 10:40-41 ²³ कीर्ता 91:1; येसा 57:15; योहा 5:17-19; 6:56; 10:30; 14:15,21; रोमा 8:9-11; 2कोरा 6:16; 1योहा 2:24; 4:4,15-16; उजगिरि 3:20-21 ²⁴ मत्ता 25:41-46; योहा 3:34; 5:19,38; 7:16; 8:42; 14:10,15, 21-23; 1योहा 3:16-20 ²⁵ योहा 17:6-8 ²⁶ कीर्ता 25:8-9, 12-14; 51:11; येसा 54:13; 63:10; मत्ता 1:20; 3:11; 28:19; मार 12:36; 13:11; लूका 1:15,35,41,67; 2:25; 3:22; 11:13; 24:49; योहा 2:22; 6:45; 7:39; 12:16; 14:16; 15:26; 16:7, 13-14; 20:22; अपो 1:2,4,8; 2:4,33; 5:3; 7:51,55; 11:16; 13:2,4; 15:8,28; 16:6; 20:28,35; 28:25; रोमा 5:5; 14:17; 15:13,16; 1कोरा 2:10-13; 6:19; 12:3; 2कोरा 6:6; 13:14; एपेसि 1:17; 4:30; 1तेसा 1:5-6; 4:8; 2तिमो 1:14; तीतु 3:5; हेब्रि 2:4; 3:7; 9:8; 10:15; 1पेतु 1:12; 2पेतु 1:21; 1योहा 2:20, 27; 5:7; यूदा 20; उजगिरि 2:11 ²⁷ इसोब 6:26; कीर्ता 27:1; 28:3; 29:11; 56:3,11; 72:7; 85:10; 91:5; 112:7; सुबुत 3:25; येसा 9:6; 12:2; 41:10,14; 54:7-10,13; 55:12; 57:19; इर 1:8; येहेज 2:6; दानि 4:1; 6:25; जेकर्या 6:13; मत्ता 10:26; लूका 1:79; 2:14; 10:5; 12:4; योहा 14:1; 16:33; 20:19,21,26; अपो 10:36; 18:9; रोमा 1:7; 5:1,10; 8:6; 15:13; 1कोरा 1:3; 2कोरा 5:18-21; गलति 1:3; 5:22; 6:16; एपेसि 2:14-17; पिलिपि 4:7; कोलसि 1:2,20; 3:15; 2तेसा 1:2; 3:16; 2तिमो 1:7; हेब्रि 7:2; 13:20; उजगिरि 1:4; 2:10; 21:8 ²⁸ योहा 14:18; 20:17,21; हेब्रि 1:2-3; 2:9-15

मिहगा वांतोन' इन्जेर वेहता गोस्टि केन्जिट. बाबो नाकुन तेर डगुर-पान वाले आता काड्कि, मिरट नाकुन लाड कीतेके, बाबोनगा सोन्जेर मंतोर इन्जेर वेले आनंद्ने मंदिट. ²⁹मिरट बरोसा इर्किट इन्जेर इव जर्ग्वक मुनेन, वेहचेर मंतोन. ³⁰इद दुनियतोर अदिकारि सय्तन वासेर मंतोर. अदेन साटि उंडे वेले जेल मी सडा वड्कोन. ना पोरु वोन बतय अदिकार सेले. ³¹बति नना बाबोन लाड कीसेर मंतोन इन्जेर, इद दुनियतुरकुन करे मानल, बाबोना हुकुमुन पियिसिने इहिन कीसेर* मंतोन. तेदट! इगेटल दाकट" इन्जेर इत्तोर.

येसुये करल वेलि आंदुर

15 सिस्स्यलिर येसुन सडा अहन सोन्जेर मनेके, “नना करल आडुर वेलिता आंदुन. ना बाबो अद आडुर वाडितुन माल्कल आंदुर. ²नह्गटल कोड्सि, आडुर्क सादोड अव कांदन बाबो पासि वाटंतोर. साद्वलिक कांदन उंडे इचुर वेले सादना इन्जेर अवेनड कोड्डिड कत्रि कींतोर. ³नना मीकुन वेह्त्तड गोस्टिन हिंदल, मीवड पाप्क इंवलिक

²⁹ योहा 13:19
³⁰ लूका 22:53;
 योहा 12:31; 16:11-12;
 2कोरा 4:4; एपेसि 2:2;
 6:12; हेब्रि 4:15;
 1पेतु 2:22; 1योहा 4:4;
 5:19; उजगिरि 12:9
³¹ लूका 12:50;
 योहा 10:18;
 12:49; पिलिपि 2:8
 1 पुट 49:10-11;
 कीर्ता 80:8-19;
 स्वर्ग 7:12; 8:11-12;
 येसा 4:2; 5:1-7; 27:2-3;
 60:21; 61:3; इर 2:21;
 12:10; येहेज 15:2-6;
 होसे 10:1; जेकर्या 3:8;
 मत्ता 20:1; 21:33;
 मार 12:1; लूका 13:6;
 योहा 1:9; 6:32, 55;
 1कोरा 3:9; 1योहा 2:8
² योबु 17:9; मलाकि 3:3;
 मत्ता 3:10, 12; 13:12;
 15:13; 21:19; लूका 8:13;
 13:7-9; योहा 15:8;
 गलति 5:22-23;
 पिलिपि 1:9-11;
 1तेसा 5:23-24;
 हेब्रि 6:7-8; 12:10-11;
 उजगिरि 3:19
³ योहा 13:10; 17:17;
 एपेसि 5:26; 1पेतु 1:22
⁴ येहेज 15:2-5;
 होसे 14:8; लूका 8:15;
 योहा 6:56; 8:31;

कोड्डिड कत्रे मासि, सुदुड आसि तयर मंतिट. ⁴नह्गा उंदि आसि मंट. मिहगा नना मंदंतोन. कांदा आडुर वेलितगा जोडे मासि मंदा बीगर बहंते सादोयो, अह्ने नह्गा उंदि आसि मंदा बीगर मिरट चोकोट्न्ड काम्क किया पर्विट.

⁵“नना आडुर वेलिता आंदुन. मिरट नह्गा कोड्स्तड कांदड आंदिट. बोर्ते नह्गा मंदंतोरो अनि वोन्गा नना मंदंतोनो, वोर उंडे वेले चोकोट्न्ड काम्क कींतोर. नाकुन टूटे मासि मिरट बतय किया पर्विट. ⁶बोर्ते नह्गा मनोरो, वोर पासि वाड्ता कांदा वत्तपिनय वत्तंतोर. आतड वत्तड कांदन माय्नलिर मीरि कीसि तड्मितगा वाटंतेर अनि अव वेंतड.

* **14:31** इत्तेके नाकुन दुनियतुरा केय्दे सय्तन जकुस्ले, नावा नना हव्लि कींतोन.

14:20; 15:5-7; 17:23; अपो 11:23; 14:22; रोमा 8:9-10;
 2कोरा 13:5; गलति 2:20; एपेसि 3:17; पिलिपि 1:11;
 कोलसि 1:27; 2:6; 1योहा 2:6, 24-28; 2योहा 9
⁵ सुबुत 11:30; होसे 4:8; लूका 13:6-9; योहा 5:19; 9:33; 12:24;
 15:16; अपो 4:12; रोमा 6:22; 7:4; 12:5; 1कोरा 10:16; 12:12;
 27; 2कोरा 9:10; 13:8; गलति 5:22; एपेसि 5:9; पिलिपि 1:11;
 4:13, 17; कोलसि 1:6, 10; याको 1:17; 1पेतु 2:4; 2पेतु 1:2-18;
 3:18 ⁶ येहेज 15:3-7; 19:12-14; मत्ता 3:10; 7:19; 13:41;
 योहा 15:2; हेब्रि 6:7-8; 2पेतु 2:20; 1योहा 2:19; यूदा 12:13;
 उजगिरि 20:15

7 नहगा मिरट अनि मिहगा नावड गोस्टिड मत्तेके, मीकुन इस्टम वाततुन कोरट. अद मीकुन पुटंता. 8 मिरट चोकोटनड काम्क कियवडुन हिंदल, ना बाबोन मय्या वांता. इव सूडसि, मिरट ना सिस्सलिर इन्जेर दुसुर करि कीतेर. 9 बाबो नाकुन बहन लाड कीतोरो, अहने नना मीकुन लाड कीतोन. नावा लाडदगा निल्सि मंट. 10 नना बहंते बाबोनड हुकुम्क पिय्सि, ताक्सेर बाबोना लाडदगा निल्सि मत्तोनो, अहने मिरट गिर नावड हुकुम्क पिय्सि ताककिट्ते, नावा लाडदगा निल्सि मंदंतिट. 11 नावा आनंद मी रोपो मंदना अनि अद आनंद बर्पुर् आयना इन्जेरेन, इव गोस्टिड मीकुन वेहचेर मंतोन.

12 “नना मीकुन लाडदे सूडता तीरे, मिरट गिर वोरोन वोरोर पेर्मते सूडना. इदे नावा हुकुम आंद. 13 सोपलिर साटि तंवा परन सियवडुन तेर अदिक पेर्मा कियवल बोरे सेलो. 14 नना मीकुन हुकुम सीता तीर ताक्तेके, मिरट नावुर सोपलिर आसि मंदंतिट. 15 नना इडेडल मीकुन दासिर इन्जि केयवक्ने, सोपलिर इन्जेर केयंतोन. बारितेके माल्कनड पिलन्क दासिरकुन टावा मनो. बति नना ना बाबोनल केन्ज्जटड सम्दो गोस्टिड मीकुन वेहतोन. 16 नाकुन मिरट आचमकि बति, ननय मीकुन आच्चि, नेमि कीतोन. बस्केट निच्चि मंवल पंडि सीनल मिरट चोकोटनड काम्क कियना इंवले नावा इचा. अहन कीतेके, ना पोरोडे बाबोन बतल तल्तेके गिर, अद मीकुन

7 रेंडा 6:6; योबु 22:26; 23:12; कीर्ता 37:4; 119:11; सुबुत 4:4; 10:24; येसा 58:8; इर 15:16; मत्ता 7:7; योहा 8:37; 14:13; 15:16; 16:23; गलति 4:2; 5:16; कोलसि 3:16; 1योहा 2:14, 27; 3:22; 5:14; 2योहा 1-2
8 कीर्ता 92:12-15; येसा 60:21; 61:3; हग्गा 1:8; मत्ता 5:16; लूका 6:35; योहा 8:31; 13:35; 15:5; 2कोरा 9:10-15; पिलिपि 1:11; तीतु 2:5, 10; 1पेतु 2:12; 4:11
9 योहा 15:11, 13; 17:23-24, 26; एपेसि 3:18; 1योहा 2:28; उजगिरि 1:5
10 येसा 42:1-4; मत्ता 3:15-17; योहा 4:34; 8:29; 12:49; 14:15, 21, 31; 17:4; 1कोरा 7:19; 1तेसा 4:1; हेब्रि 10:5-10; 2पेतु 2:21; 1योहा 2:1-2, 5, 3:21-24; 5:3; उजगिरि 22:14
11 जेपंया 3:17; लूका 15:9, 32; योहा 16:24, 33; 17:13; रोमा 15:13; 2कोरा 1:24; पिलिपि 1:25; 1पेतु 1:8; 1योहा 1:4; 2योहा 12
12 योहा 13:34; रोमा 12:10; एपेसि 5:2; 1तेसा 3:12; 4:9; 1पेतु 1:22; 3:8; 4:8; 1योहा 2:7-10; 3:11-18, 23; 4:21
13 योहा 10:11, 15; रोमा 5:6-8; एपेसि 5:2; 1योहा 4:7-11
14 येसा 41:8;

पुटंता. 17 मिरट वोरोन वोरोर पेर्मा कियना इन्जेरेन इद हुकुम मीकुन सीतोन.

दुनियतुर मीकुन मेचुर

18 “दुनियतुर मीकुन मेचवेके, मीकुन तेर मुने नाकुन मेचमकि इन्जेर हेतु इरट. 19 मिरट दुनियतुर दात मन्मड इत्तेके, वूर मीकुन पसंद कीदिर. बति मिरट दुनियतुर आखिट. बारितेके मीकुन दुनियतुर्गटल आचतोन. अदेन साटिने इद दुनियतुर मीकुन पसंद कियुर. 20 ‘दासि तंवोर माल्कन तेर डगुर आयोर’ इन्जि, इदेन मुने वेहता गोस्टितुन हेतु इरट. लोकुर नाकुने दुक्सा बोगि कियुस्ता काड्कि, मीकुन गिर दुक्सा बोगि कियुसंतेर. वूर नावा

मत्ता 12:50; लूका 12:4; योहा 2:5; 14:15, 21, 28; याको 2:23; 1योहा 5:3
15 पुट 18:17-19; 2राजा 6:8-12; कीर्ता 25:14; आमोस 3:7; मत्ता 13:11; लूका 10:23; योहा 8:26; 12:26; 13:16; 15:20; 17:6-8, 26; 20:17; अपो 20:27; रोमा 16:25-26; 1कोरा 2:9-12; गलति 4:6; एपेसि 1:9; 3:5; कोलसि 1:26; पिले 16; याको 1:1; 2:23; 1पेतु 1:11; 2पेतु 1:1; उजगिरि 1:1
16 पुट 18:18; कीर्ता 71:18; 78:4-6; 145:4; सुबुत 11:30; येसा 27:6; 49:1-3; 55:10-13; इर 1:5-7; मीका 5:7; जेकर्या 1:4-6; मत्ता 21:22; 28:18-19; मार 16:15-16; लूका 6:13; 24:47-49; योहा 6:70; 13:18; 14:13-14; 15:7-8, 19; 16:23-24; 20:21-23; 21:15-17; अपो 1:8, 24; 9:15; 10:41; 20:25-28; 22:14; रोमा 1:5, 13; 9:11-16, 21; 15:4, 15-19; 1कोरा 3:6-7; 9:16-18; 10:11; गलति 1:15; एपेसि 2:10; कोलसि 1:6, 23; 1तिमो 2:7; 2तिमो 1:11; 2:2; 3:15-17; तीतु 1:5; हेब्रि 11:4; याको 3:18; 1पेतु 1:14-21; 3:2, 15; 1योहा 4:10, 19
17 योहा 15:12; 1योहा 3:14-17
18 1राजा 22:8; मत्ता 5:11; 10:22; 24:9; मार 13:13; लूका 6:22; योहा 3:20; 7:7; 15:23-25; हेब्रि 12:2; याको 4:4; 1योहा 3:1, 3, 13
19 लूका 6:32; योहा 15:16; 17:14-16; एपेसि 1:4-11; 2:2-5; तीतु 3:3-7; 1पेतु 2:9-12; 1योहा 3:12; 4:4-5; 5:19-20
20 येहेज 3:7; मत्ता 10:24; योहा 13:16; 2कोरा 4:9; 1तेसा 2:15; 2तिमो 3:12

गोस्टि पिप्सि ताक्तेके, मीवा गिर गोस्टि पिप्सि ताकंतेर. ²¹ नाकुन रोहतोर बाबोन वूर वोड्कि किय्वा काड्कि, ना हिंदल इव सम्दो मीकुन कीतेर.

²² “नना बोदा वेहले वाय्वक इत्तेके, वूर पोरो पाप्ना कसुर मंवेके सोंदु. बति नना वाता काड्कि, इंके वूरकुन तम्वा पाप्ना कसुडल तपुसिय्ले मोका सेले. ²³ नाकुन मेचोर वोर, ना बाबोन गिर मेचोर. ²⁴ बोरे कियुर अव चमत्कार्क नना किय्वक इत्तेके, वूर्गा पाप्ना कसुर मंवेके सोंदु. बति नना कीतड चमत्कार्क वूर सूडतेर. तेर बति नाकुन अनि ना बाबोन मेच्चेर सेलुर. ²⁵ ‘बतय कारन सेल्वेके गिर नाकुन मेच्चेर सेलुर’ इन्जेर दर्मा-ग्रंतना वचन बर्पुर् आयन साटिने इहिन जर्ता. ²⁶ बाबोनगटल मीकुन मदत किय्ले पवित्रा आत्मतुन रोहंतोन. अद वाता पेजे ना बारेता सत्ना गवा मीकुन वेहंता. ²⁷ मिरट गिर ना बारेते गवा वेहंतिट. बारितेके, मोदोडल ना सडा मत्तुर आंदिट.

16 “मिरट बरोसतल बहके माय्वक्ने मंदना इन्जेरेन इव गोस्टिड वेहतोन. ² वूर मीकुन समाजनल* अलदि वाटंतेर. मीकुन जक्वल हर वोरोर तना बगवंतना सेवा कीसेर मंतोन इवल वक्त वासेर मंता. ³ बाबोन अनि नाकुन वूर करि किय्वा काड्कि, इहिन कीतेर.

²¹ मत्ता 10:22; 24:9; योहा 8:19;16:3
²² येहेज 33:31-33; योहा 9:41;12:48; अपो 17:30; रोमा 1:20; याको 4:17
²⁴ योहा 5:36;7:31; 9:32;10:32,37;14:9
²⁵ कीर्ता 35:19;69:4; 109:3; लूका 24:44; 2कोरा 11:7; उजगिरि 21:6
²⁶ योहा 14:16-17,26; 16:13-15; अपो 2:32-33; 5:32; 1कोरा 1:6; 1योहा 5:6-10; उजगिरि 22:1
²⁷ लूका 1:2-3; 24:48; योहा 21:24; अपो 10:39-42; 1योहा 1:1-2;4:14
¹ मत्ता 13:21; 24:10;26:31-33; योहा 16:4; 1पेतु 2:8
² येसा 66:5; मत्ता 10:28; 24:9; लूका 6:22; योहा 9:22;12:42; अपो 6:13-14; 7:56-8:3;22:3-4,19-23; 26:9-11; रोमा 10:2-3; 1कोरा 4:13; उजगिरि 6:9
³ योहा 8:19, 55;15:21;17:25
⁴ येसा 41:22-23; मत्ता 9:15;10:7; 24:25; मार 2:19; 13:23; योहा 13:19; 14:29;17:12-13; अपो 9:16; 2पेतु 1:14
⁵ योहा 7:33;

⁴ इहिन जर्नेके, इवेन बारेते मुनेने मीकुन वेहतोन इन्जेर हेतु कीकिट, इन्जि वेहचेर मंतोन.

पवित्रा आत्मतड काम्क

“इचोड रोज्क नना मी सडने मत्ता काड्कि, मोदोल इव गोस्टिन बारेते वेहमकि. ⁵ बति इंके नना नाकुन रोहवल बाबोनगा सोन्जेर मंतोन. तेर बति, मिहगटल वोरोर गिर ‘निमे बगा दांति?’ इन्जेर पूसि कीसेर सेल्विट. ⁶ इव गोस्टिड नना मीकुन वेहता काड्कि, मीवड दिल्ल पुरो दुक्सते निन्चि मंतड. ⁷ नना सोत्तेकेन, मीकुन पाय्दा आंता. नना सोंदा बीगर, मी सडा मन्जि मदत किय्वल पवित्रा आत्मा मिहगा वायो. नना सोत्तेकेन अद आत्मतुन मिहगा रोहंतोन. इद सतेम आंद. ⁸ अद पवित्रा आत्मा वासि, पापुन बारेते, नियतुन बारेते अनि तस्वतुन बारेते दुनियतुरकुन तोहंता. ⁹ ना पोरो बरोसा इर्वा काड्कि, वूर पाप कीतेर इन्जेर

* **16:2** समाजनल: ग्रीकु बासतगा सुनगोकनल इन्जेर मंदंता.

13:36;16:10,28; 17:4; एपेसि 4:7-11 ⁶ लूका 24:17; योहा 14:1;16:20-22;20:11-15 ⁷ कीर्ता 68:18; लूका 4:25; 24:49; योहा 7:39;8:45-46;11:50-52;14:3,16-17,26,28; 15:26; अपो 1:4-5;2:33;10:34; रोमा 8:28; एपेसि 4:8-13
⁸ यूदा 15 ⁹ मार 16:16; योहा 8:23-24,42-47;12:47-48; 15:22-25; अपो 2:22-38;3:14-19; हेब्रि 3:12

पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹⁰नना बाबोनगा दांतोन* अनि इडेडल नाकुन मिरट सूड्वा काड्कि, नना नियत्नोना इन्जेर अद पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹¹इद दुनियतोर अदिकारि सयतंदुन तस्वा जगर्ता. अदेन साटि, बगवंतल गिर इद दुनियतुरकुन तस्वा कींतोर इन्जेर पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹²नना मीकुन वेहवलिक उंडे वेले गोस्टिड मंतड बति, मिरट अवेन सोसि किया पर्विट. ¹³अद पवित्रा आत्मा वासि, सतेमुन बारेते वेहंता. अद मीकुन बर्पु सत्नेके ताकुसंता. अद तंवा तनय बतय वेहो. तना केन्ज्त्तड अवेने वेहंता. बविसत्ने जगर्वलिकुन बारेते गिर वेहंता. ¹⁴अद आत्मा नना वेहत्तड गोस्टिड येच्चि मीकुन वेहता काड्कि, नाकुन मान पुटंता. ¹⁵बाबोनगा मंवलिक सम्दो गिर नावड आंतड. अदेन साटि, पवित्रा आत्मा नना वेहत्तनल येच्चि वेहंता इत्तोन.

दुक्सा सोन्जि आनंद वाय्वल

¹⁶“कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ¹⁷इद गोस्टि केन्चि कहितुर सिस्यलिर, “कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट. नना बाबोनगा दांतोन’ इन्जेर मा सडा बततुन साटि वेहचेर मंतोर?” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर. ¹⁸“कहि रोज्क आता पेजे’ इन्जेर बततुन बारेते वेहचेर मंतोर? वोर वेहवल गोस्टि माकुन अर्तम आसेर सेले” इन्जेर इत्तेर.

¹⁰ इर 23:5-6; अपो 3:14; रोमा 10:3-4; 1कोरा 1:30; 2कोरा 5:21; पिलिपि 3:7-9; 1पेतु 3:18
¹¹ येसा 49:24-26; योहा 12:31; 14:30; 2कोरा 4:4; कोलसि 2:15; हेब्रि 2:14; 1योहा 3:8; उजगिरि 12:7-10; 20:10-15
¹² मार 4:33; योहा 15:15; 1कोरा 3:1-2
¹³ योहा 7:16-18; 8:38; 12:49; 14:6, 17, 26; 15:26; अपो 2:17-18; 1कोरा 2:10-13; 2तेसा 2:3, 12; 1तिमो 4:1-3; 2तिमो 3:1-5; 1योहा 2:20, 27; 4:6; उजगिरि 1:19
¹⁴ 1कोरा 12:3; 1योहा 4:13-14
¹⁵ मत्ता 11:27; 28:18; लूका 10:22; योहा 3:35; 17:10; कोलसि 1:19; 2:9
¹⁶ योहा 7:33; 14:18-24; 16:22, 28; अपो 1:3; 10:40-41
¹⁷ मार 9:32; योहा 14:5; 16:5, 16, 19
¹⁸ लूका 24:25
¹⁹ योहा 14:19; 16:16, 30
²⁰ कीर्ता 30:5, 11; 40:1-3; 126:5-6; येसा 61:3; इर 31:25; मत्ता 5:4; मार 16:10; लूका 23:27; 24:21; 2कोरा 6:10; गलति 5:22; याको 1:2; 1पेतु 1:6-8; यूदा 24; उजगिरि 7:14-17
²¹ कीर्ता 113:9; येसा 13:8; 26:16-18; इर 30:6-7; होसे 13:13-14; मीका 4:10; गलति 4:27; 1तेसा 5:3
²² येसा 25:9; योहा 14:27;

¹⁹तनकुन पूसि कियले आय्वल गोस्टितुन येसु करि कीसि, “कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट’ इन्जेर वेहता गोस्टितुन बारेते मीवा मिरट बतड वड्क्सेर मंतिट?” इन्जेर उल्टा वूरकुन पूसि कीतोर. ²⁰अनि, “मिरट दुक्सते आडंतिट बति, दुनिया आनंद येतंता. मिरट आडंतिट बति, मी दुक्सा मारिसि आनंद आयर. इद सतेम आंद. ²¹वेयलो येर पूर्वल गट्का वाता काड्कि, वातड नोपिना दुक्सतुन बोगे मांता. बस्केते मोड्डे सेलेके मोड्डुन जल्मा सींतयो, अस्के दुनियते उंदि जीवतुन जल्मा सीतोन इवल आनंद्ने, तना बोगे माता दुक्सतुन मर्नंता. ²²अह्ने मिरट इंके दुक्सा येच्चेर मंतिट. बति मीकुन उंदुंदि जोका सूडंतोन. अस्के मीवड दिल्क्ने मंवल आनंदुन बोरे तेंड्सि वाटा परुर. ²³अद येलते मिरट नाकुन बतय पूसि किया लागो” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. अस्के येसु, “मिरट ना पोरोडे बाबोन बतल तल्लेके गिर, अद मीकुन पुटंता. इद सतेम आंद. ²⁴इंके वेरि मिरट ना पोरोडे बतय कोर्मकि. मी आनंद बर्पु आयन साटि, तल्लेसेरेन मंट. मीकुन तप्वक

* **16:10** बाबो बगवंतनगा सोन्जि तिना बग्ला उच्चि राज ताकुसंतोर. (हेब्रि 8:1) इहिन बगवंतन सडा उच्चि मंवल तरिका वोर नियत्नोर (1वा योहान 2:1-2) इन्जेर तोहंता.

16:6; 20:19-20; अपो 2:46; 13:52; 2तेसा 2:16; हेब्रि 6:18; 1पेतु 1:8; 4:13-14 **23** येसा 65:24; मत्ता 7:7; 21:22; योहा 14:13-14, 20; 15:7, 15-16; 16:26; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-23; 1योहा 2:1; 5:14-16 **24** मत्ता 7:7-8; योहा 15:11; 2तेसा 2:16-17; याको 4:2-3; 1योहा 1:3-4

सिखवल जर्गता. ²⁵ इव गोस्टिड मी सडा नमुनना रूप्ने वेहतोन. बति उंडे बस्केने नमुनना रूप्ने वेहोन. बाबोन बारेते, मत्ता तीर नना मीकुन अर्तम आनल वेहवल वकत वासेर मंता. ²⁶⁻²⁸ नना बाबोनगटल इद दुनियते वातोन. इंके दुनियतुन सुटि कीसि बाबोनगा सोन्जेर मंतोन. मिरट नाकुन पेर्मा कीसि, नना बगवंतनल वातोन इन्जेर बरोसा इर्ता काड्कि, बाबोये मीकुन लाड कीसेर मंतोर. अद वकत्ने नना बाबोन मी साटि कोर्वल जुरत सेले. बति मिरट ना पोरोडे बाबोन कोरंतिट. वोर मीकुन सींतोर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

²⁹ अस्के सिस्वलिर, “इचुला! इंके निमे नमुनना रूप्ने आय्वा कुला कुला वेहचेर मंति. ³⁰ बोरे वोरोर सवलक पूसि कियवल जुरत सेले. इंके नीकुन सम्दि टावा इन्जेर माकुन अर्तम आता. इदेन हिंदल निमे बगवंतनल वाति इंवडुन बरोसा कींतोम” इन्जेर वेहतेर. ³¹ ते येसु, “इंके नहगा करल बरोसा कीसेर मंतिट कि? ³² सूडट! नाकुन वोरोंने सुटि कीसि, मिरट बेंदुर हके परर आयवल वकत वासेर मंता. अद इंके वासिन मंता तेर बति, नना वोरोंना आयोन. बाबो ना सडा मंतोर. ³³ ना हिंदल, मीकुन सांति वायना इन्जेर इव गोस्टिड वेहचेर मंतोन. दुनियतगा मीकुन दुक्सड अनि तक्लिबक वांतड. बति अव सम्दिन नना मेय्सि मंतोन. अदेन साटि मिरट गटि-दीर्यते मंट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

येसु पार्तना कियवल

17 येसु इव गोस्टिड वेह्चि, पोरो हाबडेके सूड्सेर इहिन पार्तना कीतोर: “बाबा! निमे दुनियतुर सम्दिर

25 मत्ता 13:10-11, 34-35; मार 4:13; योहा 10:6;16:12,28-29
30 योहा 21:17
32 येसा 50:6-9; जेकर्या 13:7; मत्ता 26:31, 56; मार 14:27; योहा 8:16,29
33 1समु 17:51-52; कीर्ता 68:18;85:8-11; येसा 9:6-7; मीका 5:5; लूका 2:14;19:38; योहा 12:31;14:1, 27;15:18-21;16:11; अपो 9:31;14:22;23:11; 27:22,25; रोमा 5:1-2; 8:36-37; 2कोरा 1:3; 7:4;13:11; गलति 1:4; 6:14; एपेसि 2:14-17; पिलिपि 4:7; कोलसि 1:20; 1तेसा 3:4, 7; 2तेसा 3:16; 2तिमो 3:12; हेब्रि 7:2; 11:25;13:20-21; 1पेतु 5:9; 1योहा 4:4;5:4; उजगिरि 3:21;7:14;12:11
5 योहा 1:1-3,18;10:30; 17:24; पिलिपि 2:6; कोलसि 1:15-17; हेब्रि 1:3; 1पेतु 1:20; उजगिरि 5:9-14
6 बहिरि 3:13-15;34:5-7; योहा 6:37;10:27-29; 14:21-24;15:19;17:2, 24,26; एपेसि 1:4-11; 2तेसा 2:13-14; 1योहा 5:20
9 लूका 22:32; योहा 14:16;16:26-27; 17:2,6,20; हेब्रि 7:25; 9:24; 1योहा 2:1-2;5:19
10 योहा 10:30; 16:14-15; अपो 19:17; 1कोरा 3:21-23; कोलसि 1:15-19; 2:9; 2तेसा 1:10,12; 1पेतु 2:9; उजगिरि 5:8-14
11 सुबुत 18:10; मत्ता 6:9; योहा 10:29-30;13:1;

मायनलिर पोरो नाकुन अदिकार सीति. इदेन हिंदल, निमे नाकुन सीतुरकुन बस्केट पिस्वल जीवा सिया परंतोन. वोरोनिय सते बगवंतल आयवल नीकुन अनि निमे रोह्ति वोर येसु किरिसतुन करि कियवलिर्कुने बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. बोमित पोरो नाकुन सीता सम्दो कामुन बर्पूर कीसि, नीकुन मय्मा तत्तोन. अद वकत इंके वासिन मंता. नाकुन नीवा मय्मा वायुसा. इद तीर्दे नीकुन नना मय्मा वायुसंतोन. ⁵ ये बाबा! इद कलि गडे मायवक मुने नना निहगा मनेके, बातल मय्मा मत्तयो, आतले मय्मा इंके नाकुन वाया सीम.

येसु तंवुर सिस्वलिर साटि पार्तना कियवल

⁶ “इद दुनियतल नाकुन सीति वूर नीकुन करि कीनल कीतोन. वूर लोकुर नीवुर आंदिर, बति निमे वूरकुन नहगा हव्लि कीति. वूर नीवा वचन पिय्सि ताक्तेर. ⁷⁻⁸ निमे नाकुन सीतड गोस्टिन वूरकुन वेहतोन. अदेन वूर वोप्सि, निमेय नाकुन सारि कीति इन्जेर बरोसा इर्तेर. नना करलेने निहगटल वातोन इन्जेर वूरकुन करे माता. ते नना वड्क्ले गोस्टिड अनि मय्मतड काम्क कियले सक्ति सम्दो निमेय सीति इन्जेर, इंके वूरकुन करे माता. ⁹ वूर साटिने पार्तना कीसेर मंतोन. बति दुनियतुर साटि पार्तना कीसेर सेलोन. निमे नाकुन सीति वूर, नीवुर आता काड्कि, वूर साटिने पार्तना कीसेर मंतोन. ¹⁰ नहगा मंवलिर् सम्दिर नीवुरे आंदिर अनि वूरकुन निमेय नाकुन सीति. वूर ना पोरो इर्ता बरोसतुन हिंदल नाकुन मान पुट्ता. ¹¹ नना उंडे मुने दुनियतगा 17:12-18,21-22,25; एपेसि 4:4; हेब्रि 9:24

मनोन. बति वीर दुनियतगन मंतेर. नना निहगा वासेर मंतोन. पवित्रा वाले बाबो बगवंता! मरट इंके उंदि आसि मत्तपे, वीर गिर उंदि आसि मनल, निमे नाकुन सीता नीवा पोरोल्ता सक्तिते वीरकुन काबाडा. ¹²नना इगे मनेके, नाकुन सीति वूरकुन नी पोरोल्ता सक्तिते काबाड्तोन. दर्मा-ग्रंत्ना वचन पूरे मानल नासेडम आय्वल बोर्ते मत्तोरो, वोरे नासेडम आतोर. ¹³इंके नना निहगा वासेर मंतोन. नावा आनंद वूर्गा बर्पूर आयना इन्जेरेन, नना इद दुनियतगा मनेकेन, इव गोस्टिड वेहचेर मंतोन. ¹⁴नीवा वचन वूरकुन वेहतोन. नना इद दुनियतोना आयोन. अहने वूर गिर इद दुनियतुर आयवा काड्कि, इद दुनियतुर वूरकुन मेचुर. ¹⁵इद दुनियतल वीरकुन वोम इन्जेर नीकुन पार्तना कीसेर सेलोन. बति सय्तन इंवल करेबनगटल वीरकुन काबाडा इन्जेर पार्तना कीसेर मंतोन. ¹⁶नना दुनियतोना बहंते आयोनो, अहने वूर गिरे इद दुनियतुर आयुर. ¹⁷नीवय गोस्टि सतेम आंद. अद सत्ने नीवा सेवा किय्ले, वूरकुन अलग कीम. ¹⁸निमे नाकुन बद तीर्दे दुनियतगा रोह्तियो, अदे तीर्दे नना वूरकुन दुनियतगा रोहतोन. ¹⁹नावा नना अर्पना आय्वडुन हिंदल, वूर

12 कीर्ता 109:6-19; योहा 6:37,39-40,70-71; 10:27-28;13:18;18:9; अपो 1:16-20; 1योहा 2:19
13 योहा 3:29; 15:11;16:22-24; गलति 5:22; हेब्रि 12:2
14 योहा 8:23; 15:18-21;17:16; 1योहा 4:5-6;5:19-20
15 पुट 48:16; 1जर्ता 4:10; कीर्ता 30:9; 121:7; येसा 38:18-19; 57:1; मत्ता 5:37; 6:13; लूका 8:38-39; 11:4; गलति 1:4; पिलिपि 1:20-26; 2तेसा 3:3; 2तिमो 4:8; 1योहा 5:18
16 योहा 17:14
17 2समु 7:28; कीर्ता 12:6;19:7-9;119:9, 11,104,144,151-152, 160; लूका 8:11,15; योहा 8:32,40;15:3; 17:19; अपो 15:9; 2कोरा 3:18; एपेसि 4:21; 5:26; 2तेसा 2:13; 2तिमो 2:25-26; याको 1:21; 1पेतु 1:22-23
18 योहा 17:3,8; 20:21; 2कोरा 5:20
19 योहा 17:17; 2कोरा 8:9; तीतु 2:14; हेब्रि 2:11;9:13, 26;10:5-10
20 योहा 17:6-11; अपो 2:41;4:4; रोमा 15:18-19

करल पवित्रा आसि, नीवा सेवा कियना इंवले नावा इचा.

येसु सम्दिर बक्तलिर साटि पार्तना किय्वल

²⁰“नना सिरिप वीर सिस्यलिर साटिने आयो बति, वीरा गोस्टि केन्चि बोर-बोर्ते ना पोरो बरोसा इरंतेरो, वूर सम्दिर साटि पार्तना कीसेर मंतोन. ²¹ये बाबा! नना निहगा, निमे नहगा बहन उंदि आसि मंतटो, अहने बरोसा किय्वलिर वूर सम्दिर गिर उंदि आसि मंदना इन्जेर पार्तना कीसेर मंतोन. निमे नाकुन रोह्ति इन्जेर दुनियतुर करि कियना इत्तेके, वूरकुन महगा मीरि कीम. ²²⁻²³निमे नहगा मंति. नना निहगा मंतोन. नाकुन सीति अद मय्मतुन वूरकुन सीतोन. मरट इंके उंदि आसि मत्तपे, वूर गिर उंदि आसि मंदना. अस्केन निमे नाकुन सारि कीति इन्जेर अनि नाकुन लाड कीतपे, वूरकुन कीसेर मंति इन्जेर दुनियतुर करि कीतेर.

²⁴“बाबा! निमे नाकुन सीति वूर, ना बरोबर मन्जेर, नाक सीता मय्मतुन वूर सूडना इन्जेर कोर्सेर मंतोन. बारितेके, कलि गडे माय्वक मुनेतले नाकुन लाड कीति. ²⁵नियत्नोर बाबा! दुनियतुर नीकुन

करि कीसेर सेलुर बति, नना करि कीतोन. निमेय नाकुन रोहित इन्जेर, वीर सिस्यलिर करि कीतेर. ²⁶निमे बोनि इंवल वूरकुन तोहचेरेन मंतोन अनि उंडे वेले तोहंतोन. नाकुन निमे लाड कीति. अह्ने वूर गिर नाकुन पेर्मा कियना अनि वूरड दिल्वनगा नना कुद मंदना इंवले नावा इचा” इन्जेर येसु पार्तना कीतोर.

येसुन पिग्रिस वोय्वल

(मत्तयि 26:47-56; मार्क 14:43-50; लूका 22:47-53)

18 येसु पार्तना कीता पेजे, तंवुर सिस्यलिर सडा केद्रोन लब्डिता लोदितुन वीड्सि सोत्तोर. अगा उंदि वाडि मत्ता. अद वाडित रोपो तना अनि वोनुर सिस्यलिर नेड्तेर. ²येसु तंवुर सिस्यलिर सडा वेलेन जोकड अगा सोन्जि मत्तोर. अदेन साटि, येसुन दुसुरा केय्दे हव्लि कीसि, दोका सिय्वल यूदन गिर, अद वाडि टावा मत्ता. ³डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क कहितुरकुन आच्चि, यूदन सडा सारि कीतेर. वूर बूर बूर इत्तेके, यूदल, कहितुर सिपायिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर. वूर डिब्बिड, कंदिल्क अनि आय्तरक पिग्रिस वातेर. ⁴तनकुन मुने बतल जर्ग्वल मंता इंवल येसु करि कीता काड्कि, वूर्गा सोन्जि, “बोन साटि महक्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁵⁻⁶अस्के वूर, “नजरेत्नोर येसुन साटि” इन्जेर वेहतेर. ते येसु, “ननय वोना आंदुन” इन्जेर वेहतोर. अद गोस्टि केन्चि, दोका सिय्वल यूदन बरोबर वूर पेजे जर्गिर् बूड अर्तेर.

26 कीर्ता 22:22; योहा 8:50; 14:20,23; 15:4,9,15; 17:6,23; एपेसि 5:32; कोलसि 1:27; हेब्रि 2:12; 1 योहा 4:13-14
1 2समु 15:23; मत्ता 26:36; मार 14:32; लूका 22:39-40; योहा 18:26
2 लूका 21:37; 22:39
3 लूका 22:47-53; योहा 18:12
4 योहा 13:1; 18:7
7 योहा 18:4
9 योहा 17:12
10 मत्ता 26:51-54; मार 14:47
11 मत्ता 20:22; 26:39; लूका 22:42
12 मत्ता 26:57; योहा 18:3
13 लूका 3:2; योहा 18:24
14 योहा 11:49-52
15 मार 14:54; लूका 22:54

⁷उंदुंदि जोका येसु, “बोन साटि महक्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर, “नजरेत्नोर येसुन साटि” इन्जेर वेहतेर. ⁸ते येसु, “ननय वोना आंदुन इन्जि, इदेन मुनेने वेहतोन. मिरट ना साटिने महक्सेर मत्ता काड्कि, मेय्तरकुन सोंदा सीम्ट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁹बारितेके, «निमे नाकुन सीतुर्गटल वोरोन गिर टूटि किय्मकि» इन्जेर तना वेह्चि मत्ता अद वचन पूरि किय्ले, येसु इहिन वेहतोर. ¹⁰सीमोन-पेतुरतगा उंदि लाम रूसि मत्ता. अदेने पेसोर कटोडनोर मल्कु इंवल सेव्कना, तिना केवितुन तिवुस्तोर. ¹¹अस्के येसु, “नीवा रूसितुन टोप्रतगा इरा. बाबो नाकुन बोगे माम इन्जेर सीता गंडमुन बोगे माय्वक मन्कय?” इन्जेर पेतुरतुन इत्तोर. ¹²अस्के वूर सिपायिर अनि वूरोर अदिकारि, यूदुल्कना मंदिरतगा केप्वलिर येसुन पिग्रिस, अंनल इंवल पेसोर कटोडनगा मोदोल वोतेर. ¹³वोर अंनल अद गट्कते पेसोर कटोडा-पान किय्वल कयपनोर कास मामल आंदुर. ¹⁴«मा जातितुर नासेडम आय्वक्ने, वोरोर मायनल पर्जत साटि परन सिय्वल चोकोट्ना गोस्टि आंद्» इन्जेर यूदुलकुन सूचना कीतोर वोर कयपल वेरे आंदुर.

येसु टावा सेलोर इन्जेर
पेतुरु लबड वेहवल

(मत्तयि 26:69-70; मार्क 14:66-68; लूका 22:55-57)

¹⁵अहन येसुन पिग्रिस सोनेके, सीमोन-पेतुरु अनि उंडे वोरोर सिस्यल वूर

पेजेय सोत्तेर. वोर सिस्यल पेसोर कटोडन टावा मत्ता काङ्कि, येसुन बरोबर पेसोर कटोडना रोता आव्रतुन रोपो सोत्तोर. ¹⁶बति पेटुरु पेसोर कटोडना रोता पाटक्नगा बहिर निल्लिस मत्तोर. अदेन साटि, वोर सिस्यल पेजे मल्लिस वासि, पाटक केप्वल पेडिन सडा वड्क्विस, पेटुरतुन रोपो वोतोर. ¹⁷अद पाटक्नगा केप्वल पेडि, “वोनुर सिस्यलिर्गटल वोरोनि आंदि सेलेय?” इन्जेर पेटुरतुन पूसि कीता. ते पेटुरु, “नना आयोन” इन्जेर वेहतोर. ¹⁸अद गट्कते पीनि मत्ता काङ्कि, सेव्कलिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर तड्मि मासि, पीनि आर्सेर मत्तेर. ते पेटुरु गिर सोन्जि, वूर बरोबर पीनि आर्सेर मत्तोर.

पेसोर कटोडल येसुन सवल्लक पूसि कियवल

(मत्तयि 26:59-66; मार्क
14:55-64; लूका 22:66-71)

¹⁹अदे येलते पेसोर कटोडल अंनल, वोनुर सिस्यलिर बारेते अनि वोना बोदतुन बारेते येसुन पूसि कीतोर. ²⁰ते येसु, “यूदुल्लक मीरे माय्वलिक सुनगोक्नगा अनि मंदिरतगा मंवलिर सम्दिर मुने कुला कुला बोदा कीतोन. मक्किडते बतय बोदा किय्मकि. ²¹इद सवल नाकुन बारि पूसि कींति? नना बतल बोदा कीतोन इवल केन्ज्तर वूरकुन पूसि कीम. इचुला! नना वेहता वीरकुन टावये” इन्जेर जवब सीतोर. ²²येसु अहन जवब सीतोर अस्के, मंदिरतुन केप्वल्लिर्गटल करुम निल्लिस मंवल वोरोर, “वोरोर पेसोर कटोडन

18 मार 14:54
20 येसा 48:16;
मत्ता 4:23; योहा 7:26
24 योहा 18:13
27 योहा 13:38
28 मत्ता 27:27;
योहा 18:33;19:9;
अपो 10:28;11:3

अहन जवब सींति कि?” इन्जेर कोर्वितगा पातोर. ²³अस्के येसु, “नना बतय तप वड्क्तेके वेहा. बरोबरे वड्क्विस मत्तेके बारि नाकुन पाति?” इन्जेर मंदिरतगा केप्वन पूसि कीतोर. ²⁴अस्के अंनल, दोह्त्तड नोडेड रेह्वक्ने, इंके मंवल पेसोर कटोडल कयपनगा येसुन रोहतोर.

पेटुरु लबड वेहता बरोबर गोण्डि कूस्वल

(मत्तयि 26:71-75; मार्क
14:69-72; लूका 22:58-62)

²⁵सीमोन-पेटुरु तड्मितगा पीनि आर्सेर मनेके, वूर सूड्सि, “करलेन वोनुर सिस्यलिर्गटल वोरोनि आंदि सेलेय?” इन्जेर इत्तेर. ते पेटुरु, “नना आयोन. वोर नाकुन टावा सेले” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²⁶बति पेटुरु बोनते केवितुन कोय्तोरो, वोना चुटम्नोर वोरोर पेसोर कटोडनगा सेवा कीसेर मत्तोर. वोर सेव्कल, “येसुन सडा वाडितगा मनेके, नना नीकुन सूड्मकि कि बतल?” इन्जेर पेटुरतुन इत्तोर. ²⁷अस्के पेटुरु, “नाकुन टावा सेले” इन्जेर उंडे उंदि जोका वेहतोर. अस्केने गोण्डि कूस्ता.

गवर्नर पिलातुन मुने येसु निल्लवल

(मत्तयि 27:1-2,11-31; मार्क
15:1-20; लूका 23:1-25)

²⁸अस्के उज्जे माता पेजे, कयपनगटल येसुन वूर रोमा गवर्नर्ता महलतगा वोतेर. तमो अस्ट बस्ट आय्वक्ने पस्का सड्दा जेवुन कियना इन्जेर, अद महलतुन रोपो वूर नेड्मकि. ²⁹ते पिलातुय बहिर वासि,

“वेर मायनन पोरो बद्द कसुर वाट्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁰ अस्के वूर, “वेर तप किय्वक इत्तेके, निहगा बारि पियिसि वांदुम?” इन्जेर वेहतेर. ³¹⁻³² ते पिलातु, “मिरटे वोन वीसि, मीवा दर्मता कानुन पियिसि तस्वा कीम्ट” इन्जेर इत्तोर. अद केन्चि यूदुल्क, “मी मोडि दुस्त्रोन मरंता सिक्सा वाट्वल अदिकार माकुन सेले” इन्जेर वेहतेर. अदेन हिंदल, येसु बातल मरन आय्वल मंतोर इंवल गोस्टि पूरे माता.

³³ अस्के पिलातु महलतगा रोपो सोन्जि, येसुन केयुसि, “निमे यूदुल्कनोर राजनि आंदि कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁴ ते येसु, “निमेय कुद इहिन इंति कि? सेलेके, दुसुर बोरे ना बारेते नीकुन वेहतेर?” इन्जेर उल्टा पूसि कीतोर. ³⁵ अदेन साटि पिलातु, “नना यूदुल्कना जातितोना आंदुन कि बतल? नी लोकुर अनि डगुक कटोडलिर, नीकुन नहगा सारि कीतेर. निमे बतल कीति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁶ अस्के येसु, “नावा राज इद दुनियतुन बारेता आयो. उंदि मोका नावा राज दुनियतुन बारेता आय्मड इत्तेके, यूदुल्क नाकुन पियिसि वोय्वकने, नावुर सेव्कलिर लडेय कींदिर. बति नावा राज इगेटा आयो” इन्जेर वेहतेर. ³⁷ अद केन्चि पिलातु, “ते निमे राजनि आंदि कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु, “निमेय नाकुन ‘राजनि आंदि’ इन्जेर इत्ति. ननते सतुन बारेते गवा वेहले जल्मा येत्तोन. इद कारंतुन हिंदले दुनियते वातोन. सतुन पेर्मा किय्वलिर ना गोस्टि केन्जंतेर” इन्जेर वेहतेर. ³⁸ ते पिलातु, “सतेम इत्तेके बतल?” इन्जेर चेडि कीसेर, पूसि कीतोर.

36 दानि 2:44;
7:14; जेर्या 9:9;
लूका 17:20-21;
योहा 6:15; रोमा 14:17;
कोलसि 1:12-14
37 येसा 55:4;
मत्ता 26:64; मार 15:2;
लूका 23:3; योहा 3:32;
8:14,47;10:26-27;
14:6; 1पेतु 1:22;
1योहा 3:19;4:6
38 लूका 23:4;
योहा 19:4,6
39 मत्ता 27:15-18
1 येसा 50:6;53:5;
मत्ता 20:19; लूका 23:16
2 मार 15:16-20
3 मत्ता 27:29
4 लूका 23:4;
योहा 18:38;19:6
5 योहा 19:2
6 योहा 18:31
7 कटोडा 24:16;
मत्ता 26:63-66;27:42-43;
मार 14:61-64;15:39;
योहा 5:18;10:30-33,
36-38; रोमा 1:4

अनि बहिर मंवलिर् यूदुल्कनगा सोन्जि, “वोन्गा नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले. ³⁹ बति मीवा पस्का सड जर्मेके, नना जेलदगा अर्सि मंवलिर्गटल वोरोन सुटि किय्वल रिज ताक्सेर मंता. ते वेर यूदुल्कनोर राजन सुटि किय्वल मीकुन इस्टमे कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁴⁰ अस्के वूर जोर्ते, “वोन वटिन, बति बरबन सुटि कीम” इन्जेर किलितेर. वोर बरबल लूटि कीसि जेलदगा अर्सि मत्तोर आंदुर.

येसुन मरंता सिक्सा वाट्वल

19 अस्के पिलातु येसुन चाटल्कने पायुस्तोर. ² सिपायिर चहक्ना कांदतुन किरिटुन दात गीडि कीसि, येसुना तलदगा केरुस्तेर. राजल पोंड्वल साय रङ्ना पाडुड वोन पोंडुस्तेर. ³ अहन पोंडुस्ता पेजे वोन करुम वासि, “यूदुल्कनोर राजा! नीकुन जेय जेय कार” इन्जेर ताण्डड पातेर.

⁴ पिलातु उंदुंदि जोका बहिर पेसिसि, “वेन मी मुने तरंतोन. बति केन्जट! वेन सिक्सा वाटनल, नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले” इन्जेर वेहतेर. ⁵ येसुन, चहक्ना किरिट अनि अद रगल रङ्ना पाडुड पोंडुसि, बहिर तत्तेर. अस्के पिलातु, “इचुला! वेर मायनन सूडट!” इन्जेर इत्तोर. ⁶ येसुन सूड्सि, वूर डगुक कटोडलिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर, “वोन मोद्नगा मोलने पासि जकना! वोन जकना!” इन्जेर किलितेर. ते पिलातु, “वेन्गा नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले. अदेन साटि मिरटे वेन मोद्नगा मोलने पासि जकट” इन्जेर वेहतेर. ⁷ अद केन्चि, वूर यूदुल्क,

“माकुन उंदि कानुन मंता. बगवंतनोर मरिना आंदुन इन्जेर वेर इत्ता काङ्कि, मावा कानुंतुन पिथिसि वेर तप्पक साया लागर” इन्जेर वेहतेर. ⁸अद केन्चि, पिलातु बेय वेरितोर.

⁹अनि येसुन महलतुन रोपो वोसि पिलातु, “निमे बगटल वाति?” इन्जेर पूसि कीतोर. बति येसु जवब सिय्मकि. ¹⁰ते पिलातु, “निमे ना सडा बारि वड्क्वि? नीकुन सुटि कियुस्ले अनि मोद्नगा मोलने पासि जकुस्ले गिर नाकुन अदिकार मंता” इन्जेर येसुन वेहतेर. ¹¹अस्के येसु, “पोरो मंवल बगवंतल सीसि मत्तेके तपा, ना पोरो बदे अदिकार नीकुन सेले. अदेन साटि, नाकुन निहगा हव्लि कियुस्तोर वोन, बेय पाप लागंता” इन्जेर वेहतेर.

¹²अस्केडल पिलातु, येसुन सुटि कियुसना इन्जेर कोसिद कीतोर. बति यूदुल्क, “तना राजना इन्जेर वेहवल हर मायनल, महा राजन बय्मन आतप आंता. उंदि मोका वेन सुटि कीकिते, निमे महा राजनोर दोस्तनि आय्वि” इन्जेर किलितेर. ¹³ते पिलातु इव गोस्टिड केन्चि, येसुन बहिर तत्तोर. तस्वा कीनेके उद्वल चव्तोरत पोरोडा कुर्सितगा उदत्तोर. यूदुल्कना* बासते अद

11 पुट 45:7-8;
कीर्ता 62:11; इर 27:5-8;
दानि 4:17,25; मत्ता 6:13;
27:2; लूका 12:47-48;
योहा 3:27;7:30;
अपो 2:23;3:13;
4:28; रोमा 11:36;
13:1; याको 1:17;4:17
14 मत्ता 27:62; योहा 19:5
15 लूका 23:18
17 लूका 14:27;23:26,33

जागतुन, «गब्बता» इंतरे. ¹⁴अद पस्का सड्दा तयारि कियवल दिवोस आंद. अद वकत्ने बार दुपरि आसेर मत्ता. ते पिलातु, “इचुला! मी राजल” इन्जेर यूदुलकुन वेहतेर. ¹⁵अस्के वूर, “वोन जकनये! वोन जकनये! वोन मोद्नगा मोलने पासि जकना” इन्जेर किलितेर. ते पिलातु, “मी राजन मोद्नगा मोलने पासि बारि जकनये इंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते डगुक कटोडलिर, “महा राजल तपा, माकुन दुसोर बोरे राजल सेलोर” इन्जेर वेहतेर. ¹⁶अस्के पिलातु, मोद्नगा मोलने पासि जक्ले, वोन सिपायिरा केयदे हव्लि कीतोर. ते वूर येसुन वोतेर.

येसुन मोद्नगा मोलने पासि जक्वल

(मत्तयि 27:32-44; मार्क

15:21-32; लूका 23:26-43)

¹⁷येसु तंवा मोद कान्चिकुन तला-टोके इवल जागतगा सोत्तोर. यूदुल्कना बासते इदेन, «गोलगोत» इंतरे. ¹⁸अगा नडुम्ना मोद्नगा येसुन मोलने पासि टाडि कीतेर. येसुन तिना बग्ला वोरोन अनि डेमा बग्ला वोरोन मोद्नगा मोलने पासि टाडि

* **19:13** यूदुल्क हेब्रि अनि अरमिक बासड वड्क्दिर.

कीतेर. ¹⁹ अस्के पिलातु, “नजरेत्नोर येसु यूदुल्कनोर राजल आंदुर” इन्जेर चेकतगा* लिहि कियुसि, येसुन टाडि कीसि मंवल मोद्नगा पायुस्तोर. ²⁰ येसुन मोद्नगा टाडि कीता जागा नगुडुन करुम मत्ता. अद पाटितगा हेब्रि, लाटिन अनि ग्रीकु बासने* लिहि कियुस्ता काड्कि, सडदुन साटि वातुर वेलेटिर यूदुल्क वाचि किया पर्तेर. ²¹ अस्के डगुक कटोडलिर, “यूदुल्कनोर राजल आयो बति, ‘नना यूदुल्कनोर राजना इत्तोर’ इन्जि लिहि कियुसट” इन्जेर पिलातुनगा सोन्जि वेह्तेर. ²² अस्के पिलातु, “लिहि कियुस्तोन अगा, लिहि कियुस्तोन अह्ने मनि” इन्जेर इत्तोर.

²³ येसुन सिपायिर मोद्नगा मोलने पाता पेजे, वोनड पाडुक वोरोन वोरोन उंदि ईसा वानल नालुड ईसड कीसि तूस्तेर. पोरोडा कमिसुन* गिर येत्तेर. अद कमिस कोट्क्ने लाम मत्ता. ²⁴ ते सिपायिर, “इदेन सरुस्वट. बोना पोरोल पेसितेके वारे येतना” इन्जेर चिटिड वाड्तेर. “वूर नावड कण्डिन ईसड कीसि तूसि, नावा कमिसुन येत्ले, चिटिड वाटंतेर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीता वचन पूरि मायलेने, इहिन जर्गा. अदेन साटिने सिपायिर इहिन कीतेर.

19 मत्ता 27:37;
मार 15:26; लूका 23:38
23 मत्ता 27:35;
मार 15:24; लूका 23:34
24 कीर्ता 22:18
25 मत्ता 27:55-56;
मार 15:40-41;
लूका 23:49
26 योहा 2:4; 13:23; 21:7
27 मत्ता 12:48-50;
योहा 16:32; 1 तिमो 5:2-4
28 कीर्ता 22:15; 69:21;
लूका 9:31; 18:31;
22:37; योहा 13:1; 18:4;
19:24,30; अपो 13:29
29 बहिर 12:22;
इसोब 19:18; मत्ता 27:48;
मार 15:36; लूका 23:36

²⁵ येसुन मोलने पाता मोदुन करुम, येसुना अवल, वोना काकि, क्लोपना बाय्को मरियल अनि मग्दलेने नाट्ना मरियल निल्सि मत्तड. ²⁶ येसु तंवा अवल अनि तंवोर लाड्नोर सिस्स्यल करुम निल्सि मंवल सूड्सि, “बेये इचुला! नीवोर मरि” इन्जेर वेह्तेर. ²⁷ अनि वोर सिस्स्यनेके सूड्सि, “इचुला! नीवा अवल” इन्जेर वेह्तेर. अद गट्कतल तान तंवा रोन वोसि कासा अवन दात सूड्तेर.

येसु तंवा परन सुटि किय्वल

(मत्तयि 27:45-56; मार्क

15:33-41; लूका 23:44-49)

²⁸ अद आता पेजे, तना वाता काम सम्दो मार्ता इन्जेर करि कीसि, दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीता अद जर्ग्ले, “नाकुन वट्का वस्ता” इन्जेर येसु इत्तोर. ²⁹ अगा पुलिता

* **19:19** बदे तप कीतोर वोर साण्डे मातेके, वोर उंदि मोद कान्चि वोया लागर. अस्के वोन मुने वोर बतल तप कीतोर अदेना सूचना लिहि कीसि मंदंता. अद वाचि कीतुर वोन बततुन साटि मोद्नगा मोलने टाडि कीसि परन येत्वलिर् मंतेरो करि कीतेर. * **19:20** वेलेटिर यूदुल्क इव बासनल उंदितेर बासा वाचि किया पर्दिर्. * **19:23** तोले ईतड लाम कमिसकुन कोट्क्ने तयर कीदिर्.

आडुर रसा निह्चि उंदि बुड्डि मत्ता. ते वूर तान्गा दूदि नह्चि, हिस्सोप मरता कांदतगा तटुस्तेर अनि येसुना तोड्दगा अंदुस्तेर. ³⁰ अस्के येसु, अद रसता सवद सूड्सि, “नना वाता काम मह्तोन” इन्जेर तला वरुसि, तंवा परन सुटि कीतोर.

³¹ अद पस्का सड्दा तयारि किय्वल दिवोस आंद. दुस्रो नेटि, बेय नेकिता आरम्ना दिवोस* मत्ता काड्कि, अव मेंदोलक मोदकुन पोरो टाडे मासि मंवल यूदुलकुन इस्टम सेले. अदेन साटि, “वूरड काल्क उरुसि,* अव मेंदोलकुन बूड रेहुसा” इन्जेर पिलातुन पूसि कीतेर. ³² ते सिपायिर वासि, येसुन बरोबर मोदक्नगा टाडि कीसि मंवलिर इविरड्ते काल्क उरुस्तेर. ³³ बति वूर येसुनगा वासि, अदेन मुनेने वोर सासि मत्ता सूड्सि, वोनड काल्क उरुस्मकि. ³⁴ बति वूर्गटल वोरोर सिपायि येसुना डोकतुन गोरकते कोट्तेर. येंटने नेतुर अरिक येर पोड्ता. ³⁵ मिरट गिर बरोसा इरनल, इद सूड्तोर वोर गवा वेह्तोर. वोना गवा करल आंद. वोर सतेम वेह्चेर मंतोर इन्जेर वोन टावा. ³⁶⁻³⁷ “वोनड बोकनल उंदि बोका गिर उन्गोड” अनि उंडे उंदि जागा, “वोन कोट्तर वूर वोन बाज सूडंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मत्तड अव, गोस्टिड पूरे मायलेने इहिन जर्ता.

³⁰ कीर्ता 22:15; येसा 53:10,12; दानि 9:24; मत्ता 3:15; 20:28;27:50; मार 15:37; लूका 23:46; योहा 4:34; 10:11,18;17:4;19:28; रोमा 10:4; पिलिपि 2:8; कोलसि 2:14-17; हेब्रि 2:14-15;9:11-14, 22-10:14;12:2
³¹ मार 15:42; योहा 19:14,42
³² योहा 19:18
³⁴ येहेज 36:25; जेर्या 12:10; 13:1; 1योहा 5:6, 8; उजगिर 7:14
³⁵ योहा 15:27; 21:24; 1योहा 1:1-3
⁴⁰ योहा 11:44
⁴¹ मत्ता 27:60; लूका 23:53

येसुना कूरदुन नारिता बंडता बुयरितगा इर्वल

(मत्तयि 27:57-61; मार्क 15:42-47; लूका 23:50-56)

³⁸ अरिमतया चहर्तोर योसेप इंवल यूदुल्कना वेरेते, येसुना बक्ति मक्किडे कींदुर. बति इंके पिलातुनगा सोन्जि, “येसुना कूरदुन वोया सीम” इन्जेर पूसि कीतोर. ते पिलातु वोसा काड्कि, येसुना कूरदुन वोतोर. ³⁹ वेर योसेपुन सडा उंदि दिया रात्ने येसुनगा वासि, बेटे माय्वल निकोदेम गिर मत्तोर. निकोदेम तंवा सडा लग-बग तीसा सियुड (35) किलोड बोलम अनि अगर इंवलिक गमा गमा गाडि सिय्वलिक चीज्क कूरदुन सोक्ले तत्तोर. ⁴⁰ इव चीजकुन वूर इविर आसि, यूदुल्कना नेकि तीर येसुना कूरदुन सोक्तेर अनि अद कूरदुन बारिता पूना कादि कपिडे गूडि कीतेर. ⁴¹ येसुन मोद्वनगा

* **19:31** आरम्ना दिवोस: यूदुल्कना आरम्ना दिवोस सुकुर वार पोद्रेकनल सुरु आंता अनि संवर पोद्रेक मारंता. ते वूरा नेकितुन पियिसि अद दिवोसगा बोनय कूर माति किय्वक्ने बह्ति मंवा. अदेन साटि अद काम वेय्ने किय्वल मत्ता.
* **19:31** मोद्वनगा मोलने पासि टाडे मासि मंवल तंवड कालकुन अह्चि नेस्का परंतोर. बति बस्केते वोनड काल्क उरुसंतोर, अस्के नेस्का वाय्वा काड्कि, वेय्ने परन सुटि कींतोर.

मोलने पासि टाडि कीता जागतगा उंदि वाडि मत्ता. अगा उंदि नार्युसीता बंडता पूना वीचना बुयरि मत्ता. अस्के वेरि, अदेनगा बदे कूरदुन इर्मकि. ⁴² अद नेटि यूदुल्कना पस्का सड्दा तयारि किय्वल मत्ता काड्कि, लह्कि वर्सि येसुना कूरदुन अद करुम मंवल बुयरितगन इर्तेर.*

येसु सासि-नेड्वल

(मत्तयि 28:1-10; मार्क

16:1-8; लूका 24:1-12)

20 वारम्ना मोदोडा दिवोस आय्त्वरतुन नेटि सक्रे बय बय आनेकेन मग्दलेने नाट्ना मरियल येसुना कूर इर्ता बुयरितगा सोत्ता. ते अद बुयरितुन अड्डुम इर्ता बंडा कूडुसि दिस्ता. ² अदेन साटि, अद मरियल, सीमोन-पेतुरतगा अनि येसु लाड किय्वल उंडे वोरोर सिस्यनगा विच्चेर सोन्जि, “पर्बुना कूरदुन अद वीचना बुयरितल बूरेय वोसि, बगा इर्तेरेय माकुन टावा सेले” इन्जेर वेह्ता. ³ ते पेतुरु अनि वोन सडा मंवल सिस्यल बुयरितगा सूड्ले पेसितेर. ⁴ वूर इविर मीरे मासि विच्चेर मनेके, वोर सिस्यल पेतुरतुन तेर मुने विच्चेर सोन्जि, वीचना बुयरितगा येव्तोर. ⁵ अनि बहिडले वरिसि सूड्तोर. ते अगा सिरिप कूरदुन गूडि कीतड कण्डिडे वोन दिस्तड. बति वोर रोपो नेड्मकि. ⁶⁻⁷ अस्केन सीमोन-पेतुरु अगा येव्विस, रोपो वीचना बुयरितगा नेड्तोर. कूरदुन गूडि कीतड कण्डिड अगा मत्तड. येसुना तलतुन गूडि कीता कण्डि गडि कीसि, मेय्तड कण्डिनल अलदि मंवल सूड्तोर.

42 योहा 19:14,31
1 मत्ता 27:60,64-28:10;
मार 15:46;16:1-5,
9; लूका 24:1-10;
योहा 19:25;20:18-19,26
2 योहा 13:23;20:13
3 लूका 24:12
5 योहा 19:40
9 कीर्ता 16:10; येसा 25:8;
26:19;53:10-12
13 योहा 20:15
14 मत्ता 28:9; मार 16:9;
लूका 24:16; योहा 21:4
15 मत्ता 28:5; मार 16:6;
योहा 1:38;18:7;20:13

⁸ अस्के वीचनगा मोदोल येव्तोर वोर सिस्यल रोपो नेड्सि, सूड्सि बरोसा कीतोर. ⁹ अस्के गिर, “किरिस्तु सासि तप्वक नेडंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा मंवल गोस्टि वूरकुन अर्तम आय्लेके मत्ता. ¹⁰ अस्के वूर इविर मल्लिस, तम्बुर्गा सोत्तेर.

येसु मग्दलेने नाट्ना मरियन दिस्वल

(मार्क 16:9-11)

¹¹ बति मग्दलेने नाट्ना मरियल बुयरितुन बहिर निल्लिस आड्सेर मत्ता. अहन आड्सेर बहिडले वरिसि सूड्ता. ¹² अस्के बेय दव्रलिक कण्डिड पोंड्तुर इविर बगवंतनुर दूतलिर दिस्तेर. वूर येसुना कूर मत्ता अद जागतगा तलवड्डा वोरोर अनि काल्वडा वोरोर उच्चि मत्तेर. ¹³ वूर, “बायि! बारि आडंति?” इन्जेर तान पूसि कीतेर. ते अद, “पर्बुना कूरदुन बुयरितल बूरेय वोसि, बगा इर्तेरेयो नाकुन टावा सेले” इन्जेर मरियल वेह्ता. ¹⁴ अहन वेह्चि, पेजे तिरिता. अस्के येसु निल्लिस मंवल सूड्ता बति, वोरे येसु इन्जेर वोड्के माय्मकि. ¹⁵ अस्के येसु, “बायि बारि आडंति? अनि बोन साटि महक्सेर मंति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते मरियल, वोन वाडितगा मंवल गडियल इन्जेर सम्जे मासि, “दादा! निमे पर्बुना कूरदुन वोसि मंद्किते, बगा इर्तियो वेहा.

* **19:42** यूदुल्कना आरम्ना दिवोस सुकुर वार पोद्रेकनल सुरु आंता अनि संवर पोद्रेक मारंता. ते वूरा नेकितुन पिग्सि अद दिवोसगा बोनय कूर माति किय्वक्ने बहिर मंवा. अदेन साटि अद काम येय्ने किय्वल मत्ता.

नना सोन्जि कूरदुन वोंतोन” इन्जेर पूसि कीता. ¹⁶ते येसु, “मरिया!” इन्जेर तान केय्तोर. अस्के मरियल वोन बाजुन मल्लिस हेब्रि बासते, “रबुनि!” इन्जेर केय्ता. «बोदा गुरु» इन्जेर इदेना अर्तम. ¹⁷येसु तान सडा, “नना पोरो बाबोनगा सोंदा लागर. नाकुन पिग्रिस मन्मा. बति ना तमुक्नगा सोन्जि, ‘ना बाबोये मी बाबो आंदुर. ना बगवंतले मी बगवंतल आंदुर. पोरो बगवंतनगा नना सोन्जेर मंतोन’ इन्जेर वूरकुन वेहा” इन्जि तान वेहतोर. ¹⁸ते मगदलेने नाट्ना मरियल सिस्यलिर्गा सोन्जि, “नना पर्बुन सूड्तोन. पर्बु मीकुन इव गोस्टिड वेहा इत्तोर” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहता.

¹⁹अंटिटके* पोद्रेक सिस्यलिर यूदुल्कनुर अदिकारिरकुन वेरिसि, तमो मीरे मासि मत्ता रोटड कावक केह्चि, गोल्स वाट्सि रोपो मत्तेर. अस्के येसु वूर नडुम पावे मासि, “मीकुन सांति वायि” इन्जेर वेहतोर. ²⁰अहन वेहता पेजे, तंवड केयकुन अनि डोकतुन तोहतोर. ते वूर सिस्यलिर पर्बुन वोड्कि पिग्रिस, वेले आनंद येत्तेर. ²¹अस्के येसु उंडे उंदि जोका, “मीकुन सांति वायि! बाबो नाकुन दुनियतगा रोहता तीर, नना गिर मीकुन दुनियते रोहंतोन” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ²²इहिन वेह्चि, “पवित्रा आत्मा येतट” इन्जेर वूर पोरो हूकुर उहत्तोर. ²³अनि “मिरट बोनड पाप्ते मापि कींतिटो, वूरकुन मापि पुटंता. बोनड

¹⁶ योहा 10:3
¹⁷ योहा 16:28;
 17:11; गलति 3:26;
 4:6-7; एपेसि 4:8-10;
 हेब्रि 2:11-13; 1पेतु 1:3
¹⁸ लूका 24:10
¹⁹ लूका 24:36-49;
 योहा 7:13;14:27;
 20:21,26; 1कोरा 15:5;
 एपेसि 2:14
²⁰ योहा 16:22;
 20:27; 1योहा 1:1
²¹ मत्ता 10:40;
 28:18-20; मार 16:15-18;
 लूका 24:47-49;
 योहा 3:17;13:20;
 17:18-19; अपो 1:8
²² पुट 2:7; योबु 33:4;
 कीर्ता 33:6; येहेज 37:9;
 अपो 2:38;8:15
²³ मत्ता 16:19;18:18;
 मार 2:5-10; अपो 10:43;
 13:38-39; 2कोरा 2:6-10
²⁴ योहा 11:16
²⁵ मार 16:11; योहा 6:30
²⁶ योहा 20:19
²⁷ लूका 24:40;
 योहा 20:25; 1योहा 1:1-2
²⁸ येसा 7:14;9:6;25:9;
 मत्ता 14:33; योहा 1:1;
 5:23; अपो 7:59-60;
 1तिमो 3:16;
 उज्जगिर 5:9-14

पाप्ते मापि किग्रिटो, वूरकुन मापि पुटो” इन्जेर वेहतोर.

येसु तोमन दिस्वल

(मत्तयि 28:16-20; मार्क 16:14-18; लूका 24:36-49)

²⁴येसु वासि मत्तोर अस्के, बारा जन्क सिस्यलिर्गटल येमल इवल तोमल सेले मत्तोर. ²⁵अदेन साटि सिस्यलिर, “ममोट पर्बुन सूड्तोम!” इन्जेर तोमन वेहतेर. बति तोमल, “नना कुद पर्बुनड केय्कनगा मोलने पातड अव गद्दिन सूड्सि, अवेनगा बोटने इटा बीगर अनि गोर्कते कोट्ता डोकतगा केय इरा बीगर, नना नंमोन इत्तेके नंमोन” इन्जेर इत्तोर.

²⁶अहन इन्जि आट रोज्क आता पेजे, तोमल अनि मेय्तुर सिस्यलिर उंदि रोन कावड केह्चि, गोल्च वाट्सि मत्तेर. तेर बति, येसु वूर्गा पावे मातोर. अनि “मीकुन सांति वायि!” इन्जेर इत्तोर. ²⁷अहन इत्ता पेजे तोमन, “नीवड बोटने ना केयकुन इट्सि सूडा. अनि नीवा केय चह्चि, ना डोकतगा ईर्सि, बरोसा सेलोर वोन मोडि आय्वक्ने, बरोसा वालेनि आसि मन” इन्जेर वेहतोर. ²⁸अस्के तोमल, “हो, ना बगवंता! ना पर्बु!” इन्जेर येसुन

* **20:19** यूदा दर्मता नेकितुन पिग्रिस, सनिवारतुन आरम्ना दिवोस इंतरे. अद वारमुन अद सनिवार आक्रिता दिवोस. आयत्वर पूना वारम्ना मोदोडा दिया आंता.

जवब सीतोर. ²⁹ते येसु, “निमे नाकुन सूड्सि बरोसा कीति. सूड्वक्ने बरोसा किय्वलिरकुन वेले आसिर्वाद्क पुटंतड” इन्जेर तोमन वेहतोर.

इद पुस्तकना बाव

³⁰इवे आय्वा, येसु सिस्यलिर मुने दुस्रोक् वेले मय्मतड काम्क कीतोर. अवेन इद पुस्तकनगा लिहि किय्मकि. ³¹बति येसुये, बचि किय्वल किरिस्तु* अनि चोरे बगवंतनोर मरि आंदुर इन्जि नम्किट्ते, बस्केट पिस्वल जिन्गनि मीकुन पुटना इन्जेरेन, इव गोस्टिड लिहि किय्वल जर्ता.

येसु येड्विर सिस्यलिरकुन दिस्वल

21 अद आता पेजे, येसु उंडे उंदि जोका गलिलया सम्दुर्ता* डर्डितगा सिस्यलिरकुन इद तरिकते दिस्तोर: ²सीमोन-पेतुरु, येमल इंवल तोमल, गलिलया येरियता काना चहर्तोर नतनियेल, जेबेदयिनुर मर्क अनि येसुनुर सिस्यलिर्गटल उंडे इविर मीरे मासि मत्तेर. ³अस्के सीमोन-पेतुरु, “नना मीन्क पिय्ले दांतोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ते वूर, “ममोट गिर नी सडा वांतोम” इन्जेर इत्तेर. अनि सोन्जि रूकतगा उद्तेर बति, अद रातुन वूर बतडे पिय्मकि.

⁴पोड्द पेसिनेके, येसु डर्डिते निल्सि मत्तोर बति, वूर सिस्यलिर वोन वोड्के माय्मकि. ⁵अस्के येसु, “दादलिर्निट! तिले मीन्क पिय्तिट कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर “पिय्मकि” इन्जेर वेहतोर. ⁶ते येसु, “रूकता तिना बग्ला मीवा

29 लूका 1:45;
योहा 4:48;20:8;
2कोरा 5:7; हेब्रि 11:1,
27,39; 1पेतु 1:8
30 योहा 21:25
31 कीर्ता 2:7,12;
मत्ता 4:3;16:16;27:54;
मार 16:16; लूका 1:4;
24:47; योहा 1:49;
3:15-16,18,36;
5:24,39-40;6:40;
9:35-38;10:10;19:35;
20:28; अपो 3:16;
8:36;9:20;10:43;
13:38-39; रोमा 1:3-4;
1योहा 2:23-25;4:15;
5:1,10-13,20; 2योहा 9
1 योहा 6:1
2 मत्ता 4:21-22
3 मत्ता 4:18-20; लूका 5:5
4 योहा 20:14
5 कीर्ता 37:3;
पिलिपि 4:11-13,19
6 लूका 5:4-7;
योहा 2:5; अपो 2:41
7 योहा 13:23
12 अपो 10:41
13 योहा 21:9
14 योहा 20:19,26

जार वाटट. अस्के मीन्क अरंतड” इन्जेर वेहतोर. ते वोर वेहता तीर जार वाड्तेर. अस्के बेय वेले मीन्क अर्तड. ते अद जारदुन रूकत पोरो तहा पर्मकि. ⁷अस्के येसु लाड किय्वल सिस्यल, “वोर पर्बु आंदुर!” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ते अद गोस्टि केन्जता बरोबर, वोर डूड्कोला मत्ता काड्कि, आड्डे केर्तोर अनि डर्डिते सोले सम्दुरतगा डेय्तोर. ⁸मेय्तुर सिस्यलिर डर्डितल रंड नुह्क (200) कूटड लड मत्ता काड्कि, मीन्क अर्सि मंवल जार ऊम्सेर अदे रूकते वातेर.

⁹रूका डर्डिते येव्ता पेजे, वूर रेय्तेर. अस्के वूरकुन इचुड सारिड अनि गोकन पोरो वाट्सि मंवलिक मीन्क दिस्तड. ¹⁰अस्के येसु, “मिरट इंके पिय्तड मीन्कनगटल इचुड पिय्सि वरट” इन्जेर इत्तोर. ¹¹ते सीमोन-पेतुरु रूकतगा सोन्जि, नोडे पिय्सि येतल जारदुन डर्डिते ऊम्तोर. अद जार नूटा पनस मूद (153) डगुक मीन्कने निन्चि मत्ता. तेर बति अद जार सर्मकि. ¹²अस्के येसु, “वासि तिंट!” इन्जेर सिस्यलिरकुन केय्तोर. ते वोर पर्बु इन्जि करे माता काड्कि, «निमे बोनि आंदि?» इन्जेर बोरे वोन पूसि किय्मकि. ¹³ते येसु सारिड अनि मीन्क वूरकुन तूसि सीतोर. ¹⁴येसु सासि-नेंङ्ता पेजे सिस्यलिरकुन दिस्वल इद मूडवा जोका आंद.

* 20:31 बचि किय्वल किरिस्तु: हेब्रि बासते मेसयल इत्तेर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि किय्ले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर. * 21:1 तिबेरिया सम्दुर इन्जेर गिर केयंतोर.

पेतुर्ता बहके माता बरोसतुन येसु सुद्रि किय्वल

¹⁵ वूरा तिंवल आता पेजे येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! वीर्गटल तेर अदिक नाकुन पेर्मा कींति कि?” इन्जेर सीमोन-पेतुरतुन पूसि कीतोर. ते “हो पर्बु! नना पेर्मा कींतोन इन्जि नीकुन टावये” इन्जेर पेतुरु इत्तोर. ते येसु, “ना गोरे पिलना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁶ उंडे उंदि जोका येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! नाकुन करल पेर्मा कींति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते, “हो पर्बु! नना पेर्मा कींतोन इन्जि नीकुन टावये” इन्जेर पेतुरु इत्तोर. ते येसु, “ना गोरेना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁷ मूडवा जोका येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! नाकुन करल पेर्मा कींति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. «नाकुन पेर्मा कींति कि?» इन्जेर मूडवा जोका पूसि कीता काङ्कि, पेतुरु दुक्सते, “हो पर्बु! मीकुन सम्दि टावये. नना नीकुन पेर्मा कींतोन इन्जेर गिर टावये” इन्जेर इत्तोर. ते येसु, “ना गोरेना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ¹⁸ अनि “इद सतेम आंद. डियोनि मनेके नीवा निमे नडि आत्रि कीसि, नीकुन पसंद वाता जागतगा दांति. बति बुडियनि आता पेजे, निमे केय्क चह्चि मनेके, उंडे वोरोर नीकुन दोह्चि, पसंद सेले अद जागते वींतोर” इन्जेर येसु वेहतोर. ¹⁹ पेतुरु बातल मरन आसि,

15 येसा 40:11;
मार 14:29; लूका 12:32;
22:32; योहा 8:42;
14:15-24; 16:27; 21:7;
अपो 20:28; रोमा 14:1;
15:1; 1कोरा 3:1-3;
8:11; 16:21-22;
2कोरा 5:14-15;
गलति 5:6; एपेसि 4:14;
6:24; 1तिमो 4:15-16;
हेब्रि 4:13; 12:12-13;
13:20; 1पेतु 1:8; 2:2,
25; 5:1-4; 1योहा 4:19;
5:1; उजगिरि 2:23
16 अपो 20:28;
1पेतु 2:25; 5:2
17 मार 14:72;
योहा 13:38;
16:30; 21:15-16
18 योहा 13:36
19 मत्ता 10:38;
योहा 21:22; 2पेतु 1:14
20 योहा 20:2; 21:7
21 मत्ता 24:3-4;
अपो 1:6-7
22 1कोरा 4:5;
उजगिरि 2:25
24 योहा 15:27; 19:35
25 योबु 26:14;
कीर्ता 40:5; 71:15;
योहा 20:30-31;
अपो 10:38;
20:35; हेब्रि 11:32

बगवंतन मय्मा तरंतोर इंवल तोहले, येसु इहिन वेहतोर. अहन वेहता पेजे, “ना बक्ति पिय्सि ताका” इन्जेर इत्तोर.

²⁰ पस्का सड्दा जेवुन कीनेके, पर्बुनगा उंडे इचुर करुम उर्नो मासेर, «पर्बु! वोर बोर आंदुर?» इन्जेर पूसि कीतोर वोर, येसु लाड किय्वल सिस्यल, तम्वा पेजेय वासेर पेतुरतुन दिस्तोर. ²¹ ते वोन सूड्सि पेतुरु, “पर्बु! वेन बतल जर्गता?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ²² ते येसु, “नना उंदुंदि जोका वानल वेरि, वोर मंवल नाकुन पसंद मत्तेके, वोन बारेते नीक बतल आयि. सिरिप निमे ना बक्ति पिय्सि ताका” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ²³ अदेन हिंदल, वोर सिस्यना मरन आयो इंवल गोस्टि बक्तलिर नडुम कप्ता. बति येसु लाड किय्वल सिस्यन बारेते, अहन वेह्मकि. सिरिप, “नना उंदुंदि जोका वानल वेरि, वोर मंवल नाकुन पसंद मत्तेके, वोन बारेते नीक बतल आयि” इन्जेर वेहतोर.

आक्रिता गोस्टि

²⁴ येसु लाड किय्वल वेर सिस्यले इव गट्नन सूड्सि, गवा वेहले, इव सम्दोन लिहि कीतोर. वेना गवा सतेम इन्जेर माकुन टावा. ²⁵ येसु बोमित पोरो कीतड काम्क उंडे वेले मंतड. अवेनल हर उंदितुन पोडि कीसि लिहि कीतेके, अव पुस्तकुन इर्ले, इद दुनियता जागा येवो इन्जेर नना सोन्च कींतोन.